

Concept Notulen Statencommissie Ruimte, Landbouw & Natuur (RLN) van 20 mei 2022

Inhoud

Voorzitter	3
Aanwezig:	3
1 Opening, mededelingen voorzitter, inventarisatie rondvraag/mondelinge mededelingen portefeuillehouder en vaststelling agenda	5
2 Spreekrecht externen	5
3 Notulen	5
4 Overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen	5
5 Voorraadagenda	5
6 Lijst (AVG) ingekomen stukken en (AVG) uitnodigingen.	7
7 RUIMTE	7
7.1 Thema behandeling RUD.....	7
7.2 Ontwerpbegroting 2023, meerjarenbegroting 2024-2026 RUD Zuid-Limburg.....	22
7.3 Statenvoorstel Voortgangsrapportage Startersregeling 2021.....	28
7.4 Sonderend stuk Grip op grootschalige bedrijvigheid	37
 LANDBOUW	
8.1 Mestverwerking in relatie tot mestoverschot.....	51
8.2 Rondvraag.....	58
9 NATUUR	64
9.1 Rondvraag/mededelingen	64
10 Sluiting	65

Presentielijst van de leden van de commissie RLN voor de vergadering van 20 mei 2022

Voorzitter

Depondt-Olivers, M.L.H.

Griffie

Birgelen-Droog, mevrouw L. van
Steeghs, mevrouw N.

Leden

Partij

Aanwezig:

Baneke, P.D.	GroenLinks
Berghorst, mevrouw mr. A. (voor quorum)	PvdA
Claessens-Schepers, mevrouw Y.M.	SP
Geraats, J.M.L.	CDA
Jenneskens MA, mevrouw M.T.P.	D66
Linden, H.M.V. van der	LOKAAL-LIMBURG
Megens, B.J.M.H.	PVV
Meziani, A.	CDA
Nijskens, H.L.M.	VVD
Plusquin, mevrouw P.S.M.L.	Partij voor de Dieren
Schuuring, mevrouw L.A.	PvdA
Vincken, drs. N.J.H.M.	SVL
Voncken-Janssen, mevrouw ing. I.D.A.M.	CDA
Westen, bc O.D.	GroenLinks
Westhoff, R.J.H.	Forum voor Democratie

Afwezig

Hermans, L.J.	PVV
Palmen BBA, mevrouw E.C.C.	Fractie Palmen

Het College van Gedeputeerde Staten

Gabriëls, G.J.W.
Roefs, mevrouw C.W.J.M.
Toorenburg, mevrouw M.M. van

Burgercommissieleden

Erkens, mevrouw I.	D66
Felix, J.	VVD
Lemmens-Graus, mevrouw L.	GroenLinks
Piepers, R.	PvdA
Richter, M.	50PLUS

Overige aanwezigen

Agendapunt 7.1 RUD:
Mevrouw Kobes
De heer Joosten

Agendapunt 7.2 RUD:
De heer Frins

Agendapunt 8.1:
De heer Geurts

Notulist
Het Notuleercentrum

1 Opening, mededelingen voorzitter, inventarisatie rondvraag/mondelinge mededelingen portefeuillehouder en vaststelling agenda

De voorzitter: ... ver moeten aanreizen. Het voordeel is dat u waarschijnlijk in een zeer zonnige staat hiernaartoe hebt kunnen rijden en van het Limburgs landschap hebt kunnen genieten. We hebben een quorum, elf leden. Dat hebben we net even geteld na de veegactie die de Griffie net nog even heeft uitgevoerd beneden. Ik heb een afmelding ontvangen van mevrouw Palmen van de Fractie Palmen en van de heer Hermans van de PVV. En ik wil u er nog even aan herinneren dat we een YouTube-uitzending van deze vergadering hebben met een vaste camera. Beeld en geluid blijven gewoon aanstaan, dus ook tijdens de schorsingen. Dus als u tijdens schorsingen gezelligs iets wilt vertellen, zorg dan in elk geval dat u niet in de buurt van een microfoon zit, want dan kan heel Nederland en de rest van de wereld met u meegenieten. Dus als u niet aan het woord bent, zet dan ook alstublieft de microfoon uit dan is het risico op ongelukjes het kleinste. Dan kom ik bij de agenda voor vandaag. Er zijn vier fracties die samen zes rondvragen hebben ingediend, daar heeft u kennis van kunnen nemen, bij de agendapunten 8.2 en 9.1. Die zullen we dan uiteraard ook behandelen. Zijn er additioneel aan deze zes nog andere rondvragen die u wilt inbrengen voor vandaag?

Ik zie geen handjes, dan blijft het bij dezen zes. Dan is de vraag, zijn er mededelingen vanuit GS? Nee. Nou waarschijnlijk wel heel veel, maar niet vandaag. Dan ga ik nu over tot de vaststelling van de agenda. Kunt u zich in de voorliggende agenda vinden of heeft u daar nog suggesties over? Ook daar zie ik geen vingers of non-verbale reacties. Dan stel ik bij dezen de agenda vast. Ik herinner u nog even aan de afspraak over interrupties. Dat zijn er maximaal drie per fractie binnen de commissie en drie aan GS. Mij lijkt dat dat wel moet gaan lukken gezien de agenda.

2 Spreekrecht externen

De voorzitter: Dan ga ik met u naar agendapunt 2 van deze agenda, het Spreekrecht externen. Er heeft zich een inspreker gemeld voor het agendapunt 8.1 Mestverwerking, maar die komt dan aan de orde op het moment dat we dat agendapunt ook daadwerkelijk bespreken.

3 Notulen

De voorzitter: Dan zijn we bij de notulen. Ik heb geen opmerkingen ontvangen over de notulen van de vergadering van 18 maart. Mag ik daaruit concluderen dat wij deze notulen daarmee kunnen vaststellen? Ja? Dan bij dezen vastgesteld.

4 Overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen

De voorzitter: Dan agendapunt 4 Overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen. Ook daar hebben we verder geen reacties op gehad. Mijn vraag: kunt u zich vinden in de adviezen voor afdoening op deze overzichten? Zo ja, dan bij dezen vastgesteld.

5 Voorraadagenda

De voorzitter: Dan kom ik met u bij de Voorraadagenda. U heeft daarvan kennis kunnen nemen. Ik heb daar geen opmerkingen van u over ontvangen, maar ik zou u zelf als voorzitter wel een voorstel willen doen. Op 21 april heeft u het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer ontvangen over de natuurdoelstellingen in de Peelvenen en tot en met afgelopen woensdag heeft u daar schriftelijke vragen over kunnen indienen bij GS en de ZRK. Over drie weken worden de antwoorden op die

vragen verwacht. Nou gaat dat onderzoek niet alleen over Limburg, maar ook over Brabant en in Brabant staat dat onderzoek al voor de zomervakantie op de agenda. En GS in Brabant neemt daar ook in juni, dacht ik, al een besluit over.

Mevrouw Van Birgelen (Griffie): U zegt GS, maar het is PS die besluit.

De voorzitter: PS in Brabant neemt dan voor de zomer een besluit, sorry. Nu is het voorstel om op donderdagavond 16 juni een vergadering in te lassen en dit onderwerp te agenderen. Dan lopen wij qua tijd in de pas met Brabant, in ieder geval in de zin dat de commissie daar al over gesproken heeft. PS is pas 30 september definitief hè, maar dan heeft in ieder geval voor de zomer die behandeling hier al kunnen plaatsvinden. Is dat iets waar u zich in kunt vinden? Donderdagavond 16 juni, over dit onderwerp? Misschien dat er tegen die tijd nog wel wat andere opduiken, maar in ieder geval over dit onderwerp. Mijnheer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Ja voorzitter, daar zijn wij akkoord mee. Het is goed dat het besproken wordt. Ik neem ook aan dat het dan echt als agendapunt wordt besproken? Dat is ook een van de onderdelen van de rondvraag van ons vandaag om dat te agenderen, dus dat past eigenlijk wel heel goed als dat zo zou kunnen.

De voorzitter: Oké. Mijnheer Megens.

De heer Megens (PVV): Voorzitter, toevallig was dit onderwerp van gesprek bij ons in de fractie, die donderdagen. Gister zijn we natuurlijk hier geweest, vandaag ook weer. We hebben ook allemaal een baan en bij sommige fracties zitten wat gepensioneerden. Bij ons zijn het bijna allemaal werkenden en de tijd die erin gaat zitten wordt toch wel dusdanig veel, als je elke keer naar die donderdag gaat, dat ik eigenlijk wil voorstellen om zo'n vergadering gewoon op die vrijdag te houden.

De voorzitter: Ik begrijp uw opmerking. Ik ken overigens heel veel gepensioneerden die het razend druk hebben, maar los daarvan. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, misschien aanvullend op de vorige sprekers, wij hadden natuurlijk een tijdschema ingepland en waarom sturen we geen briefje naar Brabant van wachten jullie even. Het is wel heel raar dat wij nu in de kramp moeten schieten. En een commissiebehandeling hier voor de Statenvergadering van Provincie Brabant, ik denk niet dat Provincie Brabant hier op de tribune zit te luisteren wat Limburg vindt. Ik weet niet wat de echte argumentatie is om het zover naar voren te halen. Hoewel ik er op zich natuurlijk geen moeite mee heb, het moet toch behandeld worden.

De voorzitter: Mevrouw Claessens.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Ja voorzitter, als het echt niet anders kan, dan moet het maar op de donderdagavond, maar wij zijn er echt geen voorstander van. We hebben allemaal andere verplichtingen, zoals hier eerder gezegd werd, dus alleen als het echt niet anders kan.

De voorzitter: Mijnheer Richter.

De heer Richter (50PLUS): Ja, ik sluit mij ook aan bij de sprekers die zeggen, het liefst op de vrijdag.

De voorzitter: Ik proef toch een voorkeur om de reguliere planning aan te houden en niet op die donderdagavond te vergaderen. Als het niet anders kan, ik kan mij onderwerpen voorstellen waar het

niet anders kan, echt ook reëel aan de orde is. Hier was het vooral ook een geste richting Brabant en de ZRK zodat ze met de aanbevelingen al door kunnen, maar ik begrijp uw opmerkingen dus ik stel voor dat we dat dan niet de 16e doen, maar gewoon in de reguliere planning houden. Ja? Oké, dan is dat helder. Mijnheer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Betekent dit dan dat de reguliere planning ergens dit jaar is of is dat nog wel vóór de zomer?

De voorzitter: Nee, op 16 september. Dan zou het in de reguliere vergadering geweest zijn.

De heer Geraats (CDA): Nee, omdat in dit stuk bijvoorbeeld staat dat het College deze zomer een besluit gaat nemen over de Peelvenen. Het zou wel verstandig zijn dat het eerst in de commissie is behandeld voordat het College een besluit gaan nemen.

De voorzitter: Ik kijk even naar de Griffie. Het wordt nog een Statenvoorstel, dus het besluit van een College zal, neem ik aan, landen in een Statenvoorstel dat dan vervolgens in september in de Staten ligt. Vaststellen is in die zin nog niet aan orde op dat moment. Ja? Dus wij houden het gewoon op de reguliere planning in september.

6 Lijst (AVG) ingekomen stukken en (AVG) uitnodigingen.

De voorzitter: Oké, dan gaan we naar punt 6 van de agenda, Lijst (AVG) ingekomen stukken en (AVG) uitnodigingen. Ik heb daar vandaan geen agenderingsverzoeken of anderszins ontvangen, dus ik neem aan dat de commissie deze lijst aldus vaststelt. Akkoord.

7 RUIMTE

7.1 Thema behandeling RUD

De voorzitter: Dan gaan wij naar punt 7 van deze agenda en dan beginnen wij met de themabehandeling van de RUD. Ik zal zo meteen eerst het woord geven aan Gedeputeerde Van Toorenburg om kort de stand van zaken toe te lichten en daarna zal een presentatie volgen van beide directeurs van de RUD. Hij is ook uitgedeeld voor degenen die hem wilden hebben, maar hij staat ook gewoon in iBabs op uw iPad dus u kunt hem ook gewoon via uw iPad volgen. Ik weet niet hoe het u vergaat, maar als je zo veraf zit, is het soms wel handig om even zo te doen in plaats van zo te doen. Dus mevrouw Van Toorenburg, aan u.

Gedeputeerde Van Toorenburg: Dank u wel voorzitter. We hebben hem even uitgedraaid, sommige mensen vinden het ook fijn om hierop te schrijven. Ik ben een beetje van de ouderwetse school. Ik ben graag papierloos, maar soms lukt het niet. Dank dat uw commissie vandaag met ons van gedachten wil wisselen over onze omgevingsdiensten. Omdat het een heel erg belangrijk en actueel onderwerp is, heeft u aangegeven zet ze eens bij ons aan tafel zodat we met ze van gedachten kunnen wisselen en presenteer eens waar men mee bezig is. Dus dat hopen we vandaag netjes met u te kunnen doen. De grote aanleiding is natuurlijk ook dat er diverse rapporten zijn verschenen over onze omgevingsdiensten en wat er allemaal moet gebeuren. Dat is geweest het rapport van de commissie Van Aartsen en het rapport van de Rekenkamer waarin een tiental aanbevelingen, dat is specifiek het rapport Van Aartsen, zijn gedaan om ervoor te zorgen dat we wat meer uniform, wat meer op kwaliteit en wat meer op goede financiering gerichte omgevingsdiensten krijgen. We hebben ze voor u opgeschreven. Ik zal ze niet allemaal langslopen, maar het gaat er uiteindelijk wel om dat

we niet alleen ons milieu en onze natuur en onze omstandigheden voor mensen willen beschermen en daar met allerlei handhavingen op willen reageren. We willen ook heel graag in de preventie actief zijn en er echt voor zorgen dat we effectief zijn. Daartoe zijn onze omgevingsdiensten dag en nacht in touw, onder hoge druk, want het is heel erg ingewikkeld op dit moment om aan alle eisen te voldoen met een arbeidsmarkt die we hebben. Dus daar zal ook op worden ingegaan. We zijn tegelijkertijd, landelijk binnen het IPO en de BAC MTH bezig om ervoor te zorgen dat we alle aanbevelingen op een goede manier kunnen implementeren, want het is nogal wat. En we hebben hier in Limburg ook nog de bijzondere omstandigheid dat we een netwerk-RUD hebben en niet alleen maar een fysieke RUD. Wat wel duidelijk is geworden dat in ieder geval het geld dat tot nu toe werd gegeven aan de RUD, niet voldoende is. Daarom staat ook in het regeer- en coalitieakkoord dat er € 18 miljoen per jaar structureel bij moet. En het is toch wel al voor u een signaal dat er echt iets aan de hand is. De omgevingsdiensten redden het nu al niet, dat staat nog los van het hele feit dat we met een heel traject aan de slag gaan voor de komende twee jaar om ervoor te zorgen dat al die aanbevelingen worden uitgevoerd. En ook daar komt landelijk nog een prijskaartje aan te hangen. Dus het is echt wel een duidelijke investering in de hele kwaliteit, veiligheid van mensen. Dus we staan echt op een punt dat we daarin een enorme stap moeten zetten. Dat betreft ook het hele stelsel. Dus het hele stelsel wordt geanalyseerd, is geanalyseerd en wordt nu aangepast. En we zijn in een programma bezig, de komende twee jaar, om dat daadwerkelijk ook goed neer te zetten, want je kunt wel iets afspreken over hoe we ervoor zorgen dat alle omgevingsdiensten dat op dezelfde manier kunnen doen. En vervolgens zullen er ook visitaties komen om te kijken waar we iedere keer staan. Wij als Limburg hebben buitengewoon effectieve en efficiënte omgevingsdiensten. Zo efficiënt dat men zich er bijna zorgelijk over heeft uitgesproken. Heb je voldoende slagkracht in je administratie ook om bepaalde dingen uit te voeren? En dat is best spannend, want we zijn er aan de ene kant natuurlijk trots op dat we het zuinig kunnen doen, maar als je het op een bepaald moment zo zuinig doet dat je heel veel moet inkopen, dat je eigenlijk geen slagkracht hebt om bepaalde verbeteringen uit te voeren, is dat ook pijnlijk. En daarom ziet u ook wel, in de begroting waar we zo over komen te spreken, een kleine opplussing omdat we denken: je kan het wel iedere keer inhuren en later afrekenen, laten wij zorgen voor een robuuste organisatiestructuur zodat we echt de uitdagingen aankunnen. Dus ik zou heel graag uw aandacht willen vragen voor de directie, de directeurs van de omgevingsdiensten die u graag mee willen nemen door alle uitdagingen. Succes.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Toorenborg. Dan nodig ik nu graag beide directeurs uit: mevrouw Kobes, namens de RUD Zuid-Limburg en de heer Joosten, namens de RUD Noord- en Midden-Limburg. U kunt blijven zitten, u mag ook staan. Ik denk dat er ook een loopmicrofoon is, maar dat laat ik graag aan u. U blijft zitten. U heeft maximaal 30 minuten en ik stel voor dat de dame en de heer niet onderbroken worden in de presentatie. Dat u uw vragen even opspaart en dan doen we die achteraf. Oké? Dan geef ik graag het woord aan u.

Mevrouw Kobes (RUD Zuid-Limburg): Ja, hartelijk dank voorzitter en ook hartelijk dank commissie dat wij met u in discussie mogen over onze mooie omgevingsdiensten in Limburg. We willen ons graag natuurlijk even voorstellen. Ludmilla Kobes is mijn naam, de directeur van de RUD Zuid-Limburg en mijn collega Karel Joosten, ik introduceer jou gewoon Karel, van RUD Limburg Noord. Even kort, wie zijn wij? Wat zijn onze verschillen? Ik hoor de Gedeputeerde van Toorenborg ook al een paar kenmerkende verschillen tussen ons noemen, maar er zijn ook zeker overeenkomsten. Die benadrukken wij hier. We zijn beiden een gemeenschappelijke regeling. Het is een samenwerkingsvorm in Nederland en we hebben een rechtspersoonlijkheid en dat betekent dat we een openbaar lichaam zijn en dat we dus zelf zaken kunnen inkopen, overeenkomsten kunnen sluiten, et cetera. Bij ons, de RUD Zuid-Limburg, hebben we 118 fte aan mensen in dienst. We hebben ook inhuur. Al met al gaan wij richting de 140 mensen die de werkzaamheden in Limburg uitvoeren. Onze

begroting voor dit jaar, dus niet de ontwerpbegroting die later deze morgen op de agenda staat, heeft een volume van iets mee dan € 13,5 miljoen. Wat ik aangaf, de uitvoering van de VTH-taken, vergunning, toezicht en handhaving, maar ook specialistische advisering is een kenmerkende dienst van ons. Dan moet u denken aan energie, aan lucht, aan geluid, nieuwe kennisvelden, maar daar komen wij later in de presentatie nog een keertje op terug. Voor u, voor de Provincie doen wij alle milieuvergunningen, milieutoezicht, maar ook de bouwvergunningen en het toezicht op de bouw. Dat doen wij niet voor de gemeenten, want voor de gemeenten is het geen basistaak. Het is een beetje jargon, het woord basistaak, dus ik wil er ook niet te diep op ingaan maar het is het verplichte pakket dat bij omgevingsdiensten moet worden ingebracht. En voor provincies betekent dat ook de bouw, bijvoorbeeld het mooie centercourt op de Chemelot-site hebben wij ook mogen begeleiden. En wat doen we nog meer? Nou de provincies, in dit geval Gedeputeerde Staten, zijn het exclusieve bevoegd gezag voor BRZO-inrichtingen en rivierinrichtingen. Dat is ook een jargonterm, maar BRZO-bedrijven zijn de meest risicovolle bedrijven in Nederland met betrekking tot stoffen. Giftige stoffen, stoffen die kunnen ontploffen, stoffen die kunnen ontbranden en bij de rivierbedrijven moet u denken aan de grote chemische installaties die daaronder vallen. Mijn collega wil natuurlijk zijn omgevingsdienst ook nader voorstellen, dus Karel ...

De heer Joosten (RUD Noord-Limburg): Ja. Wij doen het in duo, dus we moeten er even aan wennen hoe we dat afwisselen iedere keer. De RUD Limburg-Noord is ook een GR, een openbaar lichaam, alleen is de bijzonderheid daar dat de mensen die het werk uitvoeren, de uitvoerende mensen voor vergunningen, toezicht en handhaving, dat die bij de partners zijn blijven werken, in dienst zijn. Die worden dus gecoördineerd vanuit een coördinatiecentrum. Al met al zijn er ook ongeveer 145 mensen die dat werk doen. Dus het verschilt niet zoveel van de RUD Zuid. Wat wel verschilt is de begroting, omdat feitelijk de begroting van de GR alleen maar het onderdeel gezamenlijke opleidingen, het coördinatiecentrum, de directeur en het bestuur betreft. Daarom is het een bedrieglijk kleine begroting, maar de kosten zitten natuurlijk nog bij de partners. Dus die zijn niet uit de begroting van de diverse partners naar de GR gekomen, maar die zijn daar achtergebleven. Wij zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van VTH-taken. In Limburg-Noord ligt daar wat meer het accent gezien ook het agrarisch karakter van de regio, de logistiek, terwijl bijvoorbeeld in Zuid-Limburg veel meer industrie zit en Zuid-Limburg een hogere bevolkingsdichtheid heeft. Dus daar krijg je wat karakteristieke verschillen. De BRZO-taken, zoals mevrouw Kobes net zei, zijn voorbehouden aan zes diensten in Nederland. Dat betekent dat de andere diensten daar, de BRZO-inrichtingen dus die extra zware inrichtingen die in hun werkgebied liggen, dus ook in Noord-Limburg, worden bediend. Vallen onder het werkpakket van de BRZO-RUD's. Dus in ons geval de RUD Zuid.

Mevrouw Kobes: Over inkomsten en verschillen. Net al aangegeven, een fysieke dienst en een netwerkorganisatie, maar qua aansturing hetzelfde. In het algemeen bestuur van onze omgevingsdienst zitten zeventien eigenaren, de zeventien deelnemers, de zestien gemeenten en de Provincie. We hebben een dagelijks bestuur bestaande uit zeven leden. Altijd iemand vanuit Gedeputeerde Staten, van drie grote gemeenten en van drie kleinere gemeenten in de omliggende regio van die grotere gemeenten. Ja, groot verschil: medewerkers in dienst. Wij hebben de directeur met een staf. De staf en de afdelingshoofden kunnen in ieder geval de medewerkers direct gaan aansturen. Heeft ten opzichte van het netwerkconstruct voor mij een betere positie. Ik hoef niet altijd in onderhandeling met een deelnemer waar voorrang aan kan worden gegeven. Ik denk dat dat het beste toch is om dit werk te doen. Wij werken met een werkplan. Dat maken wij per deelnemer. Daarin staat precies opgeschreven wat wij dat jaar gaan doen op het gebied van vergunningen, toezicht, handhaving en advisering. Het is altijd een raming. Het zit ook achter de ontwerpbegroting en aan het eind van het jaar wordt gekeken wat er is geleverd. Op basis daarvan wordt ook uiteindelijk de afrekening gemaakt. Dus wij werken met een output-financiering.

De heer Joosten: Dan ga ik alleen op de verschillen in. Ik heb als directeur een coördinatiecentrum. Dus de inspanning is gericht op coördinatie van de werkzaamheden die bij de vijftien gemeenten en de Provincie plaatsvinden. Dus dat is een lokale sturing, maar om dat toch gezamenlijk te doen is er ieder jaar een uitvoeringsprogramma en er zijn een aantal kaderafspraken en richtlijnen die eigenlijk permanent gelden. Dat doen wij dus in de vorm van een uitvoeringsprogramma. Een uitvoeringsprogramma dat jaarlijks door het algemeen bestuur wordt vastgesteld en dat dan door de partners wordt uitgevoerd. En hoe je de middelen inzet wordt dan door het coördinatiecentrum en door mij aangestuurd. Dat is eigenlijk het verschil. Wij zeggen altijd, het gaat dus niet om de vorm, maar het gaat om het resultaat. Alleen wordt het resultaat hier op een andere manier bereikt.

Mevrouw Kobes: Ik denk dat we heel snel door deze sheet heen kunnen. In ieder geval vier vakafdelingen en een netwerkorganisatie werkt met kennisgroepen. En voor de rest denk ik is het helder. Wij kopen ook een aantal overheadzaken in. In dit geval is dat bij de provincie Limburg. Wilde jij nog aanvullen? Dit maakt nogal indruk. Dit zijn allemaal rapporten die zo in de laatste tweeënhalve jaar zijn verschenen over de VTH-uitvoering. Om de leefomgeving, het rapport van de commissie Van Aartsen, maar ook nu het lopende onderzoek van de Zuidelijke Rekenkamer naar de VTH-uitvoering in de provincie Limburg. Het dreigingsbeeld milieucriminaliteit, ook een behoorlijk hot item. Dus zoals de commissie kan zien, is de belangstelling voor het werkveld groeiende en daar zijn we in die zin heel erg blij mee. Gedeputeerde Van Toorenburg gaf al aan, er wordt nu gewerkt aan een interbestuurlijk programma. Tien aanbevelingen van de commissie Van Aartsen zijn gegroepeerd richting zes pijlers noemen we ze nu. Die zes pijlers zijn dan de robuuste omgevingsdiensten en de financiering, strafrechtelijke handhaving, in die pijler zit natuurlijk veiligheid en justitie vanuit het Rijk ook zwaar, informatie-uitwisseling en datakwaliteit, de kennisinfrastructuur, de onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving, in de terminologie van de advisering van de commissie Van Aartsen is dat de positie van de directeur, en als laatste de monitoring van de kwaliteit van het toezicht. Ik wil meteen even naar de volgende.

De heer Joosten: Die acties hebben natuurlijk betekenis voor ons als omgevingsdiensten in Nederland. Dat wordt ook op landelijke schaal aangepakt, maar tegelijkertijd heb je daar natuurlijk ook lokaal je accenten. In Limburg ligt dat een beetje door elkaar wat wij doen. Dus het gaat om uitbreiding van de boa-capaciteit, eigenlijk wat je zelf strafrechtelijk kunt doen. Daar heb je mensen nodig die daarvoor bevoegd zijn. Dat zijn dan de boa's. Noord-Limburg is lid geworden van een kopgroep die probeert met voorbeeldprojecten juist die strafrechtelijke handhaving wat meer onder de aandacht te brengen en ook ervaringen daarin met elkaar te delen, want het is vaak nog ontdekken hoe je dat het beste kunt doen. Bestuursrechtelijke handhaving is toch hetgeen waar we eigenlijk het meeste in bedreven zijn en het doorpakken naar die strafrechtelijke handhaving vraagt om een stukje ontwikkeling en soms ook extra capaciteit, want als je dus geen eigen bevoegdheden hebt dan kun je natuurlijk wel aangifte doen van zaken, maar dan moet het Openbaar Ministerie het verder oppakken. Als je boa's hebt, dan kun je natuurlijk zelf al optreden of gebruikmaken van je bevoegdheden die je hebt gekregen van het Openbaar Ministerie. Wat ook belangrijk is in de zes pijlers die net zijn aangegeven, en dat wordt eigenlijk steeds meer een rode draad in toezicht- en handavingsland en ook bij vergunningverlening, is de informatie-uitwisseling. Er zijn zoveel diensten bezig in dit werkveld en je wilt eigenlijk de informatie die je hebt ook tussen diensten onderling in eenzelfde werkgebied kunnen delen. Daarvoor is het belangrijk dat je die voorhanden hebt. Je ziet nu vaak aan krantenartikelen die verschijnen dat journalisten echt op onderzoek moeten gaan om die te gaan verzamelen. Dat heeft er natuurlijk alles mee te maken dat de informatiehuishouding nog niet is waar we zijn willen en dat we die echt live kunnen bijhouden en bij wijze van spreken op basis van big data aan de slag kunnen gaan. Landelijk is daar het systeem Inspectievier Milieu voor bedoeld. Dat is ook

een aansluiting waar we verplicht zijn op aan te sluiten. RUD Zuid is daar inmiddels op aangesloten, de RUD Noord is daar nu nog mee bezig. Vervolgens wil je ook binnen je organisatie mensen hebben die data kunnen analyseren. Dat is even voor mijn collega dadelijk om te zeggen. Maar naast informatie-uitwisseling en data is het van belang om buiten je werk, gewoon het verlenen van je vergunningen, je controles doen, handhaving op basis van die controles als dat nodig is, dat je ook de kennis op peil houdt, want het werkveld is enorm in ontwikkeling en wordt steeds complexer. Je zult dus behalve je inspanningen en je middelen inzetten op mensen die je erop uitstuurt, of die voor vergunningverlening, ook moeten zorgen voor de ontwikkeling van die kennis, het meedoen in landelijke netwerken om die kennis op peil te houden. Iedere dienst heeft wel zijn eigen academie gestart, maar er is ook een landelijk ODNL-academie waar wij ook op zijn aangesloten, zodat we niet allemaal het wiel zelf hoeven uit te vinden. Wij komen er dadelijk nog op hoe we dat gedifferentieerd per dienst doen met de toekomstagenda voor de RUD Zuid en de houtskoolschets voor de RUD Noord. Ik weet niet Ludmilla of de data-analist nog iets wil toevoegen?

Mevrouw Kobes: Nou, ik wil alleen aangeven dat we het in de ontwerpbegroting 2023 opgenomen hebben. We hebben een hele kleine staf en de Gedeputeerde heeft al aangegeven: we zijn heel erg efficiënt en misschien soms te efficiënt. Er is bij ons een super lage overhead, maar we merken dat er meer wordt gevraagd. Ook gelet op alle ontwikkelingen die zijn beschreven in die rapporten. Men verwacht ook steeds meer van omgevingsdiensten, niet alleen sec in de uitvoering, maar ook input voor beleid, input voor de risicoanalyses. Dus wij merken gewoon dat we daarin tekortkomen en dat is ook de reden waarom wij een data-analist hebben opgenomen en ook in relatie inderdaad met wat wordt aangegeven, het landelijk systeem van Inspectievew waar toezichtsinformatie wordt uitgewisseld. Het is een vak apart, data-analyse, en daar kunnen we denk ik kort over zijn. Dit is even de sheet van net, de drie pijlers die een meer ambtelijke insteek hebben. Er zitten minder keuzemomenten in, ook bestuurlijke keuzes. Maar landelijk zijn wij verenigd in de Omgevingsdienst NL-organisatie. En het is altijd goed als je niet zo groot bent om je collega's op te zoeken en samen te gaan optrekken. Voor ons is dat dus Omgevingsdienst NL en in gezamenlijkheid hebben wij ook een inzet richting dat gemelde interbestuurlijk programma. Er is € 18 miljoen structureel opgenomen in het regeerakkoord voor de VTH-uitvoering van de omgevingsdiensten. Ook nog € 6 miljoen voor de uitvoering door de ILT, maar hoe moet de € 18 miljoen worden besteed? Dat is natuurlijk een luxepositie, eigenlijk ongekend, maar er zijn ontzettend veel wensen. Dus iedereen brengt in beeld waarvan hij/zij denkt waar de gelden het beste aan kunnen worden besteed. De vier partners in dit geheel, Rijk en daar zit ook justitie in, maar ook het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, IPO, VNG en Omgevingsdienst NL. Als we kijken naar de zes pijlers die zijn ontwikkeld om dat interbestuurlijk programma vorm te gaan geven, willen wij pijler 1, dat ging over de robuustheid en de financiering, in ieder geval adviseren en signaleren. Het is denk ik niet aan ons om te zeggen, wij vinden het prima hoe we in elkaar zitten. Het is altijd een beetje een slager keurt zijn eigen vlees. Het gaat dan om de omvang van diensten. Van Aartsen noemt bijvoorbeeld dat iedere dienst dan 100 fte moet hebben. Wat is dat voor grens? Je kunt wel 100 fte hebben, maar je moet ook 100 fte hebben van mensen die daar vakinhoudelijk verstand van hebben. Dus is dat nu echt een goed onderscheidend vermogen voor robuustheid. Dus kwaliteit, kwantiteit. Pijler 2, de strafrechtelijke handhaving. De boa-capaciteit. Op dit moment behoort strafrechtelijke handhaving in ieder geval niet tot het basistakenpakket. Het basistakenpakket is namelijk de uitvoering van bestuursrechtelijke taken, maar je ziet ook de rapporten van de landelijke rekenkamer, Handhaven in het duister was dat, naar ook milieucriminaliteit. Er moet meer aandacht komen voor milieucriminaliteit. En dat is waarschijnlijk achtergebleven, zo wordt als verklaring aangegeven, omdat milieucriminaliteit zo moeilijk zichtbaar is. Je ziet het niet dat er drugs in slootjes worden gedumpt en ja, enorme milieuschade. Maar niemand roept. Dus wie doet er nu eigenlijk iets aan? Het slootje zelf roept ook niet, waar blijft die aandacht? Er is gewoon gezegd, er moet meer aandacht naartoe. Wij denken zelf

vanuit onze ervaringen dat we kunnen bijdragen aan het actualiseren van de landelijke handhavingsstrategie en ook aan het plan van aanpak voor het bestrijden van de milieucriminaliteit. Natuurlijk, zou ik haast zeggen, willen we een actieve bijdrage gaan leveren aan pijler 3, de informatie-uitwisseling. Ik noemde net al de data-analist die wij hebben opgenomen. Data wordt gewoon steeds belangrijker in de maatschappij en niet alleen bij omgevingsdiensten. Er zijn hele projecten over de digitale overheid. De recent in werking getreden Wet open overheid zegt ook van zoveel mogelijk digitaal, dus we gaan gewoon over naar een andere manier van communiceren. Wat onze bijdrage aan die pijler zal zijn? We helpen natuurlijk bij het opstellen van het landelijk informatieplan voor de uitwisseling van informatie en data voor toezicht en handhaving. Ik denk dat wij dat hartstikke goed zouden kunnen als omgevingsdiensten gezamenlijk.

De heer Joosten: Dit zijn natuurlijk de zes pijlers die de Gedeputeerde straks ook al noemde. Het onderdeel van het landelijke programma dat hopelijk in juli definitief wordt vastgesteld. En die verschillende pijlers, die zes, die worden ook ieder getrokken door een partij. En pijler 4, dat is de pijler die gaat over de ontwikkeling van de kennisinfrastructuur en arbeidsmarkt wordt getrokken door de ODNL zelf. Dus de omgevingsdiensten zelf hebben eigenlijk gezegd, dit is met name een pijler waar wij iets in kunnen betekenen, want die kennis zit nu eenmaal bij onze mensen. Zoals ik al zei, er zijn ook al veel diensten die een eigen opleidingstraject hebben ingezet, dus daar zit de kennis. Wij willen ons met name inspannen om dat landelijk nog te verbeteren. Een grote rol speelt natuurlijk de arbeidsmarkt. Hij kon eigenlijk niet mooier zijn. Wat ik de laatste dagen alleen in de krant gelezen heb is dat het overal is, maar wij hadden dat gevoel ook al heel sterk en dat komt natuurlijk omdat het toch heel vaak gaat om mensen met een technisch-juridische achtergrond. En die spoeling was al dun. De vergrijzing heeft ons daar niet in geholpen. Dan krijg je dat er meer weggaat dan dat er inkomt. En was het al heel lang duidelijk dat het moeilijk was om daar weer nieuwe mensen op te werven. En dat loopt van toezichthouders tot milieujuristen. Dat is echt een serieus probleem. Dus dan zijn we in goed gezelschap, dat is duidelijk als je de kranten leest, maar het zal ons ertoe moeten brengen dat wij echt gaan omdenken in de manier van werken. Waar je bij wijze van spreken nog dacht van ik moet bij iedere inrichting een keer in de twee jaar komen of een keer in de vier jaar en daar komt dus een bepaald programma uit voort, daar zul je dat in de toekomst slimmer moeten gaan doen om nog überhaupt je programma te kunnen draaien. Dus dat betekent ook wel dat het hebben van middelen niet automatisch het kunnen inzetten van mensen betekent omdat je ze ook moet vinden. Dat betekent dat je ook moet gaan investeren in het actief aanwerven. Bijvoorbeeld het als omgevingsdiensten gezamenlijk werven en ook je profiel als omgevingsdiensten interessant maken voor mensen. Dat je daar bij wijze van spreken ook landelijk voor werft en je ook landelijk profileert. En ook een gezamenlijke manier van werken ontwikkelt. Daarom is die pijler 4 voor de omgevingsdienst degene die wij vooral willen vormgeven en trekken. Wat pijler 5 betreft, dat gaat over onafhankelijke uitvoering. Dat is waar Van Aartsen heel belangrijke punten gemaakt heeft. Moet er nu afstand zijn, moet er onafhankelijkheid zijn? In elk geval zoals wij hier zitten. Maar we begrijpen wel wat er landelijk wordt aangekaart. Soms is dat toch op basis van incidenten, maar de dagelijkse praktijk is toch dat als er spanning is dat er goed overleg is met besturen of bestuurders van de betreffende bevoegde gezagen. Wij willen daar als omgevingsdiensten wel een bijdrage leveren, maar wij zijn geen trekker van die pijler 5. En pijler 6, die over monitoring en kwaliteit gaat, daar willen de omgevingsdiensten ook al, of daar zijn we eigenlijk al proactief aan begonnen, zelf een methodiek van visitatie te ontwikkelen. Want we hadden zelf al een zelfcontrole-instrument ontwikkeld en dat liep al enkele jaren, dus daar hebben we al enige ervaring mee. Door de commissie werd aangekaart om ook visitaties te gaan inzetten. Wij hebben gezegd dat we dan zelf gaan kijken of we daar een voorzet voor kunnen doen.

Mevrouw Kobes: Het strategisch document van het bestuur van de RUD Zuid-Limburg is vastgesteld eind 2020. In ieder geval nog voor het verschijnen van het rapport van Van Aartsen. Tot stand gekomen naar aanleiding van gesprekken natuurlijk met de organisatie, maar ook met onze opdrachtgevers, met burgemeesters, met raadsleden, met wethouders, met Statenleden is gesproken. En dit zijn de thema's die in ieder geval in 2020 hoog op de agenda stonden. In ieder geval een strategische discussie over de koers. Hier staat uitvoeringsdienst of omgevingsdienst, waar moet u dan aan denken? Wij beiden heten RUD, Regionale Uitvoeringsdienst. Dus sec opgesteld voor de uitvoering en that's it, terwijl je nu, bijna tien jaar na het ontstaan van het stelsel van omgevingsdiensten, ziet dat er steeds meer wordt verwacht. En dat je ziet dat er ook waardering komt voor het werk en voor de kennis en de expertise van de mensen die werken bij de omgevingsdiensten. Dus zit daar inderdaad ook inderdaad de poot in van beleidsontwikkeling met een kleine b zeggen wij dan altijd. De grote lijnen, strategische lijnen, blijven natuurlijk sowieso bij het bevoegd gezag, maar neem de input mee en de ervaringen van mensen uit het veld. Van wat signaleren zij aan beleidstekorten of hoe kunnen zij wellicht helpen om andere accenten te gaan leggen in een beleid.

De voorzitter: Als ik u even mag onderbreken, u heeft nog vijf minuten. Ik zag dat er nog vijf sheets waren dus.

Mevrouw Kobes: Goed dat u het zegt. Oké. Nou, dit was eigenlijk ook denk ik het belangrijke thema in relatie tot de rest. Dus ik ga even door naar jouw houtskoolschets.

De heer Joosten: De houtskoolschets is eigenlijk de naam voor het ontwikkelplan bij de RUD Limburg-Noord. Toen het rapport van Van Aartsen uitkwam heeft ons bestuur aangegeven dat we daar toch al zelf mee vooruit willen. We wachten niet af tot er een programma komt. Dat van die zes pijlers is natuurlijk dadelijk wel meegenomen, maar wij gaan zelf aan de slag. Dat is toch best complex, want je moet veel doen. En we richten ons als het gaat om de big-8 en de beleidscyclus en de uitvoeringscyclus, plaatje, dan richten we ons eigenlijk op alle onderdelen daarvan, want je ziet dat je op alle onderdelen daarvan een slag kunt en soms moet maken om op een hoger level te komen. Wat vooral belangrijk is, is dat die grote maatschappelijke opgaves die steeds meer de agenda's domineren, dat die daar ook een plek krijgen in ons werk. Het is niet allemaal meer standaard en er komt veel tussendoor en we moeten ook veel omgaan met onderzoeken en specifieke vragen die we voorheen, zeg maar vroeger, niet hadden. Dat gaan we niet in een jaar redden, dus we gaan dat gefaseerd uitvoeren en we proberen natuurlijk zoveel mogelijk parallel te ontwikkelen aan het programma dat er landelijk aan komt.

Mevrouw Kobes: We gooien het tempo iets omhoog. Belangrijk nu is dat er een nieuw algemeen bestuur aan staat te komen. Zowel in Noord als in Zuid, vanwege de gemeenteraadsverkiezingen en dat de college-onderhandelingen in de diverse gemeenten lopen. Op een enkele plek is dat al afgerond, maar wij kennen nog niet ons nieuwe bestuur in totaliteit dus in die zin ligt het een beetje stil en liggen discussies ook een beetje stil omdat we niet exact weten wie we mogen aanspreken. Als het goed is hebben de commissieleden gisteren nog een nieuwsbrief mogen ontvangen van onze organisatie waarin een aantal ... Nee? Hopelijk wel en anders zorg ik ervoor dat dat gaat gebeuren. We willen graag ook Statenleden meenemen in ons werk. Daarin staat aangekondigd dat we in september een RUD-on-tour organiseren en dat biedt u de kans om een paar uurtje smet ons mee te lopen. Of dat nu met een vergunningverlener is, toezichthouder of adviseur, ik denk dat dat hartstikke verfrissend kan werken. Wie zijn wij en wat doen wij? Samenwerking ga ik als je het goed vindt overheer.

De heer Joosten: Ja.

Mevrouw Kobes: De laatste sheet voordat de ontwerpbegroting begint, nog enkele observaties en dan geef ik jou het woord Karel.

De heer Joosten: Als je door de oogharen kijkt, waar moeten we nu vooral mee dealen. Je ziet dus dat een domein heel sterk in beweging is en dat al die rapporten toch ook iets willen. Daar moet je dus samen met het reguliere werk, want de winkel is open en je moet doorgaan, zoals de Gedeputeerde zei, we werken hard, je ontwikkelen. En wij zijn toch nog wel heel erg gericht op gewoon het doen. Dus dat is voor ons ook weleens een opgave. De complexiteit groeit. De grote maatschappelijke vraagstukken vragen hun aandacht, terwijl het vroeger gewoon was van hoeveel inrichting heb je en hoe vaak ga je dat controleren en wanneer grijp je in? Heb je nu de hele transitie, het klimaat, energiecrisis, dat heb je allemaal ook en daar heb je ook allemaal een partje in. Bijvoorbeeld toezicht houden op bedrijven of over energiebesparingen. En dat concurreert, je moet dat zien af te stemmen met je andere deel van je uitvoeringsprogramma of je werkprogramma zoals het bij RUD Zuid heet. En de rode draad, heb ik al eerder gezegd, is ook het delen van informatie. Het goed op poten zetten van een informatiehuishouding en die ook deelbaar maken zodat je niet iedere keer als je een vraag hebt weer iedereen moet gaan bevragen en dat als het ware iedere keer een voor een moet uitzoeken. Je ziet dat incidenten vaak bepalend zijn voor actie. Gisteren had ik een discussie tussen twee bestuurders. Je kunt zeggen: dat is een beetje een bekrompen benadering, je komt pas in actie als er een incident is. Dan moet je eigenlijk zeggen, is het incident nu een symptoom van iets groters, dus het topje van de ijsberg of zijn we eigenlijk maar een beetje pietepouterig alleen naar incidenten aan het kijken. Als je dan kijkt naar alle rapporten en onderzoeken die er geweest zijn, dan moeten we echt constateren dat het het eerste is. Die incidenten zijn het topje van de ijsberg en die moeten ons bewegen om het geheel aan te pakken. Dat zijn ook enkele observaties van ons beiden. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik maak even een ronde voor vragen. Ik zou u willen vragen om dan aan te geven of de vraag voor de directie van de RUD's is of dat u een vraag aan het College heeft dan kan ieder zijn eigen vragen noteren. Ik denk dat het handig is om niet eerst alle vragen te inventariseren maar gewoon even de antwoorden te doen, want anders wordt het ook wel heel veel wellicht om allemaal bij te houden. Ik begin aan mijn linkerkant, bij mevrouw Claessens van de SP.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Ja voorzitter, dank u wel, en ook dank aan de beide directeurs van de RUD's voor de presentatie. Heel veel informatie die we gekregen hebben. Er is heel veel aan de hand als je kijkt naar de omgeving, het zijn complexe vraagstukken. Denkt u, en dat is een vraag aan u beiden, dat de implementatie van de aanbevelingen van het rapport van Van Aartsen ook daadwerkelijk de oplossing zijn voor die complexiteit waar u mee te maken heeft?

Mevrouw Kobes: Ik denk in ieder geval een heel grote bijdrage aan een oplossing hoe in Nederland uitvoering wordt gegeven aan vergunningen, toezicht, handhaving. De belangstelling en ook het meer samenwerken, en ook dat die samenwerking een verplichtend karakter krijgt, vind ik hartstikke goed. Eigenlijk is dit een herhaling, zou ik haast zeggen, van de vorming van de omgevingsdiensten. Ook daar is in de jaren '90 geconstateerd dat het te veel versnipperd was en nu is eigenlijk de conclusie dat data ook te veel zijn versnipperd. Dus eerst waren het mensen en organisaties, maar nu moeten de organisaties ook niet te veel in de eigen omgeving gaan werken, maar die moeten ook gewoon weer samenwerken, want het milieu houdt ook niet op bij een gemeentegrens of bij een bepaalde applicatie in je systeem.

De heer Joosten: Helemaal mee eens. Ik wil er alleen nog aan toevoegen dat je de maatregelen van Van Aartsen niet kunt cherrypicken, je moet ze in samenhang zien. Het is belangrijk dat je dan niet uit gaat kiezen, dit doen we wel, dat doen we niet. Dit is een pakket.

De voorzitter: Oké dank u wel. Dat was mevrouw Claessens? GroenLinks.

Mevrouw Lemmens-Graus (GroenLinks): Bedankt voor de hele heldere presentatie. Ik heb een vraag. Naar aanleiding van de begroting zag ik dat u ook wil inzetten op het ontwikkelen van bestuurlijke sensitiviteit. Ik vraag me af hoe zich dat verhoudt tot de onafhankelijkheid die u ook hier in die presentatie noemt.

Mevrouw Kobes: Een heel goede vraag. Landelijk is het wel een ontwikkelpunt voor medewerkers van omgevingsdiensten, de bestuurlijke sensitiviteit, maar er wordt altijd dan het aspect vergunningverlening bij genoemd. En voor toezicht zou je bijna zeggen, moet je dat juist niet willen. Dus het is zeker een competentie die de medewerkers moeten hebben, wat overigens denk ik ook helemaal niets aan een onafhankelijke positie hoeft af te doen, dat je je kunt verplaatsen in iemand anders, als het omgekeerd maar ook kan gelden. Dat ze weten dat een omgevingsdienst ook taken te vervullen heeft. En dat je in toezicht en de handhaving je vooral moet laten leiden door de feiten en niet door emoties.

De voorzitter: Oké dank u. Ja ik begrijp dat hier koffie overheen gegaan is, dus ik moet wat hard drukken. Mijnheer Richter, 50PLUS.

De heer Richter (50PLUS): Ja, dank u wel. Ook dank voor de uitvoerige presentatie, helder. Ik had een vraag aan de heer Joosten over die aanpassing van de GR, wat er schijnbaar aan zit te komen voor de RUD Limburg-Noord. Wat behelst die behalve de wijzigingen die door de wijziging van de wet gemeenschappelijke regelingen moet worden ingevoerd? Zijn er dan dus nog andere begrijp ik? En zo ja, welke?

De heer Joosten: Ja, er zijn inderdaad andere. Je ziet dat in de gemeenschappelijke regeling die je hebt opgesteld in 2017 een aantal dingen gewoon niet meer kloppen. Een gemeenschappelijke regeling moet je ook onderhouden, dat is dan nog het makkelijkste. Maar wij denken ook dat uit de maatregelen, ik heb u die big-8 laten zien, eigenlijk wat er uit die zes pijlers voortkomt, stel u voor dat bijvoorbeeld het mandaat van de directeur verandert of je gaat de totstandkoming van je werkprogramma meer kantelen of je gaat over je beleidslijn of je totstandkoming van een uniform beleid ook iets afspreken, dan tot afspraken in de GR leidt. Dan kom je natuurlijk weer je partners tegen die dan over die GR een besluit zullen moeten nemen. Dat zullen de meest ingrijpende veranderingen zijn mijnheer Richter.

De voorzitter: Dank u wel. Kijk ik even naar mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel. Ik heb helaas een deel van de presentatie gemist omdat we eerder dan normaal zijn begonnen. Dat vind ik heel jammer. Ik zag wel een uitnodiging dat we een keer mochten meegaan met de RUD binnenkort. Daar wil ik dan graag gebruik van maken. En ik hoorde net zeggen dat we niet aan cherrypicking moeten doen, het is me dus nog niet duidelijk, omdat ik een stuk gemist heb, of alle aanbevelingen van de commissie Van Aartsen voor versterking van toezicht en handhaving zijn opgevolgd. Dat is een vraag en dan heb ik ook nog een vraag aan het College over de begroting.

De voorzitter: Ja maar die komt zo meteen mevrouw Plusquin, dat is een apart agendapunt.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Oké. Ja.

Mevrouw Kobes: De commissie Van Aartsen, alle aanbevelingen worden opgevolgd vanuit het Kabinet en vanuit koepelorganisaties. Eentje gaat niet mee in het interbestuurlijk programma want daar wordt al uitvoering aan gegeven. Dat was aanbeveling 4, hetzelfde basispakket voor elke omgevingsdienst. Geconstateerd was dat niet alle gemeenten alle taken ook bij de omgevingsdiensten hadden ingebracht. De commissie zegt, er is gewoon te weinig interbestuurlijk toezicht. En er is een brief gegaan naar de provincies in april van deze gemeente betreft het in jullie provincie die moeten worden aangesproken omdat ze het takenpakket niet hebben ingebracht. Dit geldt niet voor de Provincie Limburg, sowieso niet in Noord- en Midden-Limburg omdat dat een netwerk-RUD is. Die hebben het werk sowieso ingebracht in die constructie. En in Zuid-Limburg hebben gemeenten de taken ingebracht. Op een enkel aspect gebeurt dat nog door de mensen in een gemeente vanwege naderende pensioenleeftijd, maar dat moet ook aflopen dus.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Maar alle aanbevelingen?

Mevrouw Kobes: Alle aanbevelingen worden opgevolgd.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mijnheer Piepers, Partij van de Arbeid.

De heer Piepers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Een vraag aan de directeuren. Allereerst dank voor de presentatie, maar we zien dat medewerkers eigenlijk ook de pensioengerechtigde leeftijd halen. Er gaat kennis weg. En in de begroting staat ook dat het drie tot vijf jaar duurt om bijvoorbeeld voor complexe materie mensen op te leiden. Ik kan me voorstellen dat het een enorme uitdaging is, maar in hoeverre is het risico dat we dadelijk de basistaken die we hebben bijvoorbeeld ook door het capaciteitstekort niet kunnen waarmaken. Moeten we ons daar zorgen om maken? Dat is mijn vraag.

De heer Joosten: Ja, dat is een zorgpunt, maar je zult in allerlei zaken keuzes moeten maken. Dus je zult beter naar je risico's moeten kijken naarmate je minder vet op de botten hebt. Maar zakken we door het ijs? Dat gevoel heb ik in ieder geval nu nog niet, maar er moet wel iets gebeuren. Dus als we nu niet starten met dit programma dan gaan we, dat is mijn inschatting dan, maar dat is dan voor mij persoonlijk, uiteindelijk echt wel in de problemen komen. Maar dat betekent dus dat we wel op alle fronten, daarom zeg ik ook dat het een samenhangend pakket is, je moet eigenlijk naar alle onderdelen kijken, dan zul je nu tegelijk moeten inzetten. Ik ben in ieder geval blij dat daar landelijk nu de middelen voor komen, want deze extra inspanning die we nu moeten doen, die moet dan straks voorkomen wat u aangeeft mijnheer Piepers.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mijnheer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel, voorzitter. Ik heb hier een vraag over het aantrekkelijk werkgeverschap. Wat heeft u gedaan om dat aantrekkelijk te maken? Daar komt misschien dan ook nog de vraag bij hoe een natuurlijke uitstroom door pensionarissen en andere werknemers er daarbij uitziet. Dat is natuurlijk ook een risico dat jullie lopen, dat je mensen kwijtraakt.

Mevrouw Kobes: Ja. De thema's uit onze toekomstagenda, zoals aantrekkelijk werkgeverschap, pakken wij nu op. Wij kunnen ook niet alles tegelijk, ook vanwege capaciteitstekort. De uitstroom is in beeld bij ons en volgens mij zullen we het in de komende vier jaar zeker over elf mensen hebben. Daar werken we ook nu aan. Wij bezoeken scholen. Wij willen en gaan op andere manieren werven,

ook actief. We hebben zelfs iemand aangenomen die nog niet eens is afgestudeerd. Allemaal ook op contractbasis, niet meer op inhuurbasis. Dat je zekerheid kunt bieden, stabiliteit. We proberen aantrekkelijk te zijn en zijn volgens mij aantrekkelijk. Ook omdat we hybride werken hebben ingevoerd. Daar verwachten we trouwens ook van dat mensen gewoon twee à drie dagen thuiswerken, kan ook. Ze hebben daar een volledig ingerichte werkplek. Het is zo dat je bij ons veel vrijheid krijgt als je je verantwoordelijkheid kan dragen. In de dagdelen zeven uur 's ochtends, tien uur 's avonds, dat is in onze cao gewoon een werkdag. Dus wat doen we eraan? We proberen nog meer bekend te worden en wat er net al werd aangegeven, in het interbestuurlijke programma hebben wij onder andere arbeidsmarkt hebben wij toegevoegd omdat er gewoon een groot tekort is aan specialisten. Laten we wel wezen, dat willen we eigenlijk ook, want we stellen ook kwaliteitscriteria aan onze mensen. En dat betekent bijvoorbeeld voor inspecteurs dat zij sowieso een tweejarige opleiding moeten gaan volgen en eerder ben je niet gekwalificeerd. Dus het is een van tweeën. Of je zegt ik heb geen boodschap aan kwaliteitscriteria, alhoewel ik zou zeggen blijf daar vooral van af want het bedrijfsleven waardeert het terecht zeer dat deskundige mensen ook bij hen over de vloer komen voor vergunningverlening en toezicht. Of is het allemaal een onsje minder en kan het allemaal een onsje minder, maar ik twijfel er niet aan of er komt ook hier waarschijnlijk een punt dat we moeten zeggen dat we gewoon niet alles kunnen doen, Wat is het allerbelangrijkste. En daar zouden wij vanuit onze optiek graag ook een voorstel voor willen doen. En in de praktijk: als iets al vertraging oploopt dan wordt het ook al overlegd met de Provincie.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Joosten: Mag ik daar nog iets aan toevoegen?

De voorzitter: Gezien de tijd wil ik vragen om de vragen en antwoorden zo beknopt mogelijk te formuleren. Ja ik ben hier de duvelstoejager, maar ik moet zorgen dat mensen straks nog naar andere commissies kunnen, dus vat het alstublieft niet persoonlijk op maar ... Mijnheer Joosten, u wilde nog iets toevoegen?

De heer Joosten: Ik had nog een voorbeeld, maar laat dan maar zitten.

De voorzitter: De boodschap is overgekomen. Mijnheer Van der Linden. Oh excuus, mevrouw Erkens

Mevrouw Erkens (D66): Yes, dank u wel. Allereerst bedankt voor de informatieve presentatie. Wij zijn ook nog wel benieuwd of de RUD ook PS kan voorzien van feedback op basis van wat jullie ook in het veld meemaken. En we zijn dan ook vooral wel benieuwd naar de afvalverwerkende inrichtingen.

Mevrouw Kobes: Er nu geen acute feedback op als u het goed vindt. Er is in ieder geval, dat is waarschijnlijk dan bekend, wel een apart project gedraaid bij de afvalverwerkende inrichtingen. Een en ander heeft ook trouwens landelijk geleid dat daar weer financiële zekerheid voor gaat komen, voor dit soort bedrijven, omdat ze zich daar soms wel erg makkelijk van afmaakten. Ik zou zeggen, de malafide bedrijven, dat de kosten worden afgewenteld op de maatschappij en dat vind ik persoonlijk al niet terecht, laat staan vanuit mijn professie.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, even naar aanleiding van de voorlopige jaarrekening van de RUD Zuid en de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Als controleur toezichthouder ergert het mij altijd dat er stevig begroot wordt en er vervolgens in de

jaarrekening een positief resultaat komt. En dat positieve resultaat wordt dan meestal wel in de organisatie gehangen. Nou zie ik hier dat het eigenlijk verwerkt wordt in de zin van: de reservering voor de organisatie is het risicobedrag dat gekoppeld is aan de risico-inventarisatie en de rest wordt uitgekeerd naar de deelnemers. Is dat voor u eigenlijk een gangbare methode of komen we die plotseling tegen, want ik denk dat die misschien wel te hanteren is voor eenieder en dat we daarmee die discussies van nou we vinden het nu belangrijk dat we dat in het bedrijf houden dan een beetje kunnen voorkomen.

Mevrouw Kobes: Het is een uitvoering van hoe de gemeenschappelijke regeling in elkaar zit. Het positieve resultaat wordt verdeeld onder de deelnemers. Het dagelijks bestuur heeft ervoor gekozen om een nu positief resultaat niet meteen weer in de organisatie te houden. Daar zou bijvoorbeeld een opening zijn voor de omzetting van inrichtingen naar milieubelastende activiteiten, maar de keuze die is voorgelegd is hoe het nu ook in deze Statencommissie voorligt.

De heer Joosten: Dat is bij ons hetzelfde.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Ja dank u. In een eerdere sessie over de RUD heb ik al eens aangedrongen op het werven van specialisten van hoog niveau. Het is in de antwoorden op de vragen van de heer Piepers en Megens al aan de orde geweest: goed werkgeverschap. Werving, kennis, specialisme. Dan heb ik nog een tip voor mevrouw Kobes. Die € 18 miljoen kunt u voor een deel in de salarissen van die topspecialisten stoppen. En verder heb ik daarover nog een andere opmerking, die ik ook al eens een keer eerder gemaakt heb. Als je dus echt zeer gespecialiseerde mensen nodig hebt, dan moet je samenwerken op landelijk niveau denk ik. Ik denk dat je niet over een bepaald stofje zeg maar, dat je daar in iedere regio eigen mensen voor moet gaan opleiden. Dat is geen vraag, maar eerder een advies. Misschien wilt u daar iets over zeggen.

De heer Joosten: Het is een goed advies en dat volgen we ook op. Landelijk is er ook het vakberaad over juist die specialisten over verschillende zaken. Recent is bijvoorbeeld over asfaltcentrales zo'n landelijk project gedraaid en dan breng je eigenlijk alle expertise van het hele land bij elkaar in een project.

De heer Vincken (SVL): Ja, goed. Ben ik gerustgesteld. Ik heb nog een vraagje, misschien met mijn andere pet op. Hoe is de samenwerking tussen, ik ben lid van de vrijwillige politie, boa's en reguliere politie? Speelt überhaupt reguliere politie bij handhaving een rol?

De voorzitter: Ik zal die maar classificeren als Statenlid, want anders mag ik het niet in behandeling laten nemen. Maar geeft u rustig antwoord.

Mevrouw Kobes: Wij zijn bezig met een boa-pilot. Dat betekent dat twee mensen de boa-akte hebben en dat zij inderdaad in overleg zijn met het Openbaar Ministerie en met de politie. Ik weet dat in ieder geval op persoonlijk vlak, en dat helpt altijd enorm, de contacten heel goed zijn.

De heer Vincken (SVL): Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Ik heb eigenlijk een aantal vragen. Ten eerste, ik zie hier twee organisaties die een totaal andere organisatiestructuur hebben. Welke van de twee is het meest efficiënt? Komen deze twee verschillende methodes van organiseren ook in andere provincies voor? Dat is een van mijn vragen. Verder zie ik dat u wil uitbreiden van een uitvoeringsdienst naar een omgevingsdienst, terwijl u eigenlijk te weinig mensen heeft. Wat is belangrijker? Uitvoering of omgevingsdienst? Dus dat zijn eigenlijk twee vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even naar de directie.

De heer Joosten: Er waren in Nederland vier netwerkdiensten en nou is er nog maar één. Dus mensen hebben een keuze gemaakt. Dat is een bestuurlijke keuze. De opgave die je hebt, de taak die je hebt, de resultaten die je moet leveren, zijn hetzelfde. Alleen is dat in een andere vorm georganiseerd. En dan is het een bestuurlijke keuze wat men wil. Met een netwerkconstruct waar medewerkers nog dicht bij de moederorganisatie zitten. En in sommige andere fysieke diensten is dat ook het geval, maar dan hebben ze bijvoorbeeld de mensen daar nog gedetacheerd bij de gemeente. Dus dan zitten ze er ook al, alleen zijn ze dan in dienst van de omgevingsdienst. Dan heb je wat meer grip op de inzet van je mensen en de sturing van je werkprogramma. Dus dat is daar een groot voordeel. In het netwerkconstruct, en daarom heeft men daar bestuurlijk voor gekozen, heb je wat meer nabijheid en meer gevoel van de couleur locale en ook hoef je niet direct te kijken naar de begroting. Grote bedragen samen te brengen in een begroting die je uit moet plaatsen, want het blijft in feite in je eigen begroting staan.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Maar je zult wel moeten wachten tot bijvoorbeeld nu na de gemeenteraadsverkiezingen welke richting men op wil. In zoverre is dat wel een beperking. Bovendien, waarom heeft Limburg eigenlijk twee RUD's?

De heer Joosten: Omdat de commissie Mans heeft aangegeven, S.E. Fireworks is een beetje de kickstarter geweest van het omgevingsdienstenstelsel en toen is gezegd: wat is een gezonde schaal? Een gezonde schaal was toen, kijk eens naar de veiligheidsregio's, we hebben in Limburg twee veiligheidsregio's. Maar dat ontslaat ons er niet van om te kijken waar we elkaar kunnen helpen, die sheet hebben we net even overgeslagen. Dat we bijvoorbeeld op het gebied van communicatie of andere zaken waar we overlap hebben, dat we proberen samen iets te doen om daar nog effectiever in te zijn. Maar de vorm is een keuze en die kan wijzigen inderdaad zoals u zegt als er bestuurlijk daar anders naar gekeken wordt.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): En die laatste vraag met betrekking tot de ...

De voorzitter: Ja ik had u eigenlijk willen vragen om alle vragen in een keer te stellen, want anders ... U had nog een vraag?

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Ik heb de vraag gesteld.

Mevrouw Kobes: Het is al zo moeilijk om personeel te krijgen en te houden, hoe dan een discussie van uitvoeringsdienst naar omgevingsdienst. Het moet in ieder geval bestuurlijk nog gaan lopen, maar wat wij zien bij de omgevingsdienst is dat het andersoortige banen zijn en andere mensen. Als voorbeeld, hoe zou je het toezicht ook kunnen versterken niet alleen sec door te kijken, maar er zijn

collega-omgevingsdiensten die een unit-gedraganalyse hebben. Dus dat zijn andere mensen. Die hoeven geen hbo chemische technologie te hebben gehad, maar psychologie.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Maar kannibaliseert dat dan geen activiteiten bij andere organisaties?

Mevrouw Kobes: Ik verstond u niet, sorry.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Kannibaliseert dat dan geen activiteiten die u gaat doen die eigenlijk ook al bij andere organisaties plaatsvinden?

Mevrouw Kobes: Dat is in die zin een bestuurlijke discussie als je zegt van ik wil ook meer in de beleidsvoorbereiding een rol hebben, wat betekent dat dan voor onze deelnemers. En vandaar ook die discussie in het algemeen bestuur. Aan de andere kant, je hebt de landelijke discussie, dus misschien komt daar ook al iets uit. We zullen het zien.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Goed. Duidelijk. Bedankt voor het antwoord.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mijnheer Meziani.

De heer Meziani (CDA): Dank u wel voorzitter. Bedankt voor de presentatie en uitleg. Veel vragen zijn al gesteld. Wij delen de zorgen die door de PvdA ook zijn uitgesproken en daar is een deel van het antwoord op gegeven. We hoorden in de presentatie precies hoeveel inhuur er is bij RUD Zuid, maar bij RUD Noord hebben we daar geen uitleg over gekregen. Om hoeveel fte's gaat dat daar? Zijn die bij jullie of bij gemeenten ingehuurd? En om welke taken gaat dat? Zijn dat structurele taken of projectmatige taken? Als laatste, is daar ook nog wat winst te halen? Is daar een deel van het personeel warm te krijgen om wel structureel een baan aan te bieden bij jullie?

De heer Joosten: De inhuur bij RUD Noord gebeurt bij de gemeente zelf. Men huurt dus met name in wanneer er gaten vallen in de formatie of wanneer er projecten zijn. Over projecten maken we wel gezamenlijke afspraken, maar we huren dan niet een projectleider centraal in bijvoorbeeld. Wat we wel centraal doen is onderzoek en opleidingen.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mijnheer Westhoff, zou u uw microfoon uit willen zetten? Mijnheer Westhoff, kunt u de microfoon uitzetten? Dan ga ik naar de VVD, mijnheer Felix.

De heer Felix (VVD): Ja, dank voor de heldere presentatie. RUD-on-tour, dat integreert mij nu al. Ik ben benieuwd wat voor spannende dingen we allemaal nog gaan doen met elkaar. Ik heb een aantal vragen. Een drietal voor de directie. Een vraag meer voor onszelf, die zal ik maar even aan de voorzitter richten zo meteen. Het gaat over de beperkte ambtelijke capaciteit. Wat betekent dat voor vergunningverlening en de houdbaarheid van vergunningen? Hebben we voldoende capaciteit om de boel wel in beweging te houden? Of zijn er risico's dat we er nog een stikstofachtige crisis verkrijgen waarbij alles wordt lamgelegd? En dan ga ik een jaar terug de tijd in, toen spraken we in deze commissie over het 217A-onderzoek 'Op afstand maar in verbinding'. En daar werd specifiek over de RUD Zuid-Limburg het volgende gezegd: dat het technisch-juridisch een inhoudelijk taakvolwassen uitvoeringspartij is, echter een meer integrale brede scoop in de uitvoering ontbreekt. Eendimensionale focus op toepassing van wet- en regelgeving en onvoldoende contextgedreven. Competenties als bestuurlijke sensitiviteit en omgevingsbewustzijn zijn beperkt ontwikkeld. Ik ben benieuwd, dat is best een stevige conclusie, wat is er sinds die tijd in beweging gezet om daar een

kentering in aan te brengen? En is dat ook iets wat richting de komende jaren verder geborgd wordt? Even kijken, de laatste vraag voor de directie is op welke manier wordt er bijvoorbeeld ook met verzekeringen samengewerkt? Er zijn bepaalde risico-uitsluitingen die verzekeringen hanteren. Is dat ook dienstig in jullie uitvoering? Kunnen jullie elkaar in de controle versterken? En dan is de vraag aan onszelf, we hebben op 11 maart 2021 toen we het over datzelfde 217A-onderzoek hadden, het gehad over de aanbevelingen die GS overnam, die werden integraal overgenomen, maar de vraag voor onszelf was ook wat we vinden van de aanbevelingen die PS regaderen. Dat bedoel ik niet vervelend, maar de VVD was een van de weinigen die daar puntsgewijs op in is gegaan en nu concluderen we na afloop voorzitter dat we er eigenlijk nog niks van konden vinden met elkaar omdat er weinig standpunten over die aanbevelingen waren uitgewisseld waar we wel of niet iets mee konden. En daar hebben we de tussenoplossing voor bedacht dat de Griffie nog eens zou inventariseren, op basis van het verslag, of er een lijn te destilleren was en dat daar nog een voorstel uit zou volgen. Ik heb nog even zitten grasduinen. Het zou ook aan mij kunnen liggen, maar ik heb hem gemist. Dus de vraag aan onszelf is, hebben we daar definitief nog ooit iets van gevonden? Het is heel makkelijk om te kijken naar de RUD's, maar er ligt ook nog een aandeel voor onszelf.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Ik kijk eerst even naar de directie.

De heer Joosten: Ik zal over de vergunning iets zeggen en dan mijn collega over het 217A-onderzoek, want dat was natuurlijk bij de RUD Zuid. En over verzekering kan ik u niks melden. Wat de vergunningverlening betreft, als er druk op de ketel komt, de vergunningen worden toch verleend. De vergunningen worden altijd verleend, maar je moet je dan zorgen gaan maken of daar voldoende deskundig naar gekeken is en ook voldoende zorgvuldig naar gekeken is. Dat kan in het geding komen en daar zit dan de zorg, maar het is niet zo dat er dan geen vergunningen meer worden verleend.

Mevrouw Kobes: Het rapport 'Op afstand maar in verbinding' van december 2020. 2020 was voor onze organisatie in die zin een druk jaar met de rapportages en totstandkoming van strategische documenten. De toekomstagenda is toen geformuleerd. Het onderzoek heeft gelopen van de Provincie en we hebben zelf door Ernst & Young een benchmark voor onze bedrijfsvoering laten uitvoeren. Dat rapport is van oktober 2020 waar de kritiek inging op hoe staat het met de financiën? Rapporteerde de RUD voldoende transparant et cetera. Hebben wij van Ernst & Young toch een goed rapportcijfer mogen krijgen. Dus heel erg blij mee. Wat doen we verder met de aanbevelingen? U noemde politiek-bestuurlijke sensitiviteit. We geven als het goed is dat ook aan in onze jaarrekening, de hele organisatie heeft vorig jaar een training politiek-bestuurlijke sensitiviteit gevolgd. Voor de mensen die er niet bij konden zijn, om welke reden dan ook, 28 april zijn de veegsessies begonnen, ook voor de nieuwe medewerkers. En die sessies lopen tot in juni. Dus die training komt gewoon jaarlijks terug. Ik moet even spieken, want wij rapporteren namelijk wel richting het algemeen bestuur ook hoe wij omgaan met de aanbevelingen van het rapport van de Provincie in onze notitie 'De doorontwikkeling'. Als het goed is kent u die term want die wordt ook gebruikt in de begeleidende brief over het al dan niet indienen van een zienswijze over onze begroting. Ik moet zeggen, wij liggen goed op schema. Wat centraal staat in het rapport is de relatie opdrachtgever-opdrachtnemer. Een ander accent. Ik moet zeggen, ik ben blij dat de coronamaatregelen op dit moment niet meer gelden. We hebben goed contact, ook met de directie van de Provincie, en dat helpt ook ontzettend veel in de relatie. En uw vraag over verzekeringen kon ik ook niet helemaal plaatsen.

De heer Felix (VVD): Er is inderdaad niet over gesproken, maar dat viel ons net te binnen. Verzekeringen hebben natuurlijk vrij stevige eisen en dat zijn met name verzekeringen die bedrijven zelf afsluiten. Wat wij ons afvroegen is of er zicht op is en hoe je ook de preventieve kant die

verzekeringen middels clausules in polissen fietsen, of daar zicht op is en of jullie daar ook bij gebaat zijn? En of daar ook een zekere afstemming in plaatsvindt? Je kunt wel repressief toetsen aan de achterkant, maar op het moment dat er bepaalde zaken die jullie ook dienstig kunnen zijn aan de voorkant in polissen worden opgenomen, zou dat ook een bepaalde kijk kunnen zijn op het reduceren van risico's.

De heer Joosten: We nemen die suggestie van u graag mee. Ik vind het heel interessant, alleen kan ik u er nou geen feedback op geven.

De heer Felix (VVD): Alstublieft voor de suggestie.

De heer Joosten: Het is goed dat wij weer mooie ideeën hebben die wij kunnen meenemen. Dank u wel.

De voorzitter: Nou, dank u wel. Dan die laatste vraag. Wij moeten dat even uitzoeken, maar ik was die vergadering aan het terughalen. Dat wij vrij uitvoerig in zo'n themasessie daarover gesproken hebben. Ik weet dat een van de zaken toen ook wel was van laten we het rapport van de commissie Van Aartsen hier nu bij betrekken. Dus niet alleen zelf de discussie voeren op basis van onze eigen onderzoeken, maar ook naar de landelijk aanbevelingen kijken en dan tot een integrale afweging komen. Dus daar heeft u wel gelijk in. Ik zie nu dat de RUD zelf een aantal dingen heeft opgenomen. Het roept wel inderdaad de vraag op wat wij daar zelf van vinden, maar ook wat het College daar nu van vindt. Naar aanleiding van het rapport Van Aartsen en de aanpak van de RUD's. Want wij gaan dan wel een begroting behandelen, maar misschien dat mevrouw Van Toorenburg daar zometeen iets over kan zeggen. We halen hem in ieder geval wel nog even terug, maar geef ons daar even de tijd voor. Dat lukt niet meer vandaag. Dat gezegd hebbende, wil ik in ieder geval de directie voor nu voor dit deel al danken. De heer Joosten sowieso en ik wil mevrouw Kobes vragen om voor het volgende agendapunt hier plaats te nemen als het kan, want we gaan over naar de ontwerpbegroting.

7.2 Ontwerpbegroting 2023, meerjarenbegroting 2024-2026 RUD Zuid-Limburg

De voorzitter: Die behandelen wij in een termijn, want u weet wij stellen die niet vast, keuren die niet goed, maar wij hebben wel de mogelijkheid als commissie om zienswijzen aan te geven. Die zienswijzen noteren wij en we moeten straks even kijken als u dat heeft aangegeven voor welke zienswijze, als die er al zijn, er ook een meerderheid is. En die beperkt zich dan, laat ik maar zeggen, tot de begroting. Ik ga nu even andersom en ik begin bij de heer Felix. Heeft u naar aanleiding van de meerjarenbegroting van de RUD Zuid-Limburg zienswijzen die u zou willen inbrengen?

De heer Felix (VVD): Ik kan er heel kort over zijn voorzitter, dus we gaan inlopen. De kern heb ik zojuist in ieder geval aangegeven. Waar de VVD in ieder geval waarde aan hecht, is dat er in die politiek-bestuurlijke sensitiviteit goede stappen gezet zijn, maar dat dat meerjarig geborgd wordt. En misschien ook nog wel verdergaand dan alleen dat we nieuwe medewerkers jaarlijks bijpraten, maar misschien ook meer in praktijkzin. En misschien juist ook, ik denk dat wij er zelf ook iets aan hebben, in de setting hoe gaat de politiek nu met ons om. Ik kan me voorstellen dat dat nog wel dienstig kan zijn aan het omgevingsbewustzijn. Dus dat zou ik nog willen meegeven en dan was dat het voorzitter.

De voorzitter: En u stelt ook voor om dat als zienswijze mee te geven?

De heer Felix (VVD): Ja.

De voorzitter: Oké, mijnheer Meziani.

De heer Meziani (CDA): Ja, dank u wel voorzitter. We hebben geen nieuwe punten om als zienswijze mee te geven. Wij willen wel naar de toekomst ook het punt dat de VVD heeft aangehaald, om onderling de discussie met elkaar aan te gaan. Hoe zien wij de toekomst van de RUD's? Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): We hebben eigenlijk geen toevoegingen of vragen. Wel een vraag. U geeft in het stuk aan dat er externe inkomstenbronnen zijn en dat zijn dan aparte projecten. Ik vroeg me eigenlijk af: zijn er ook aparte inkomstenstromen uit boetes? Of komen die op een andere manier terug naar de overheid.

De voorzitter: We inventariseren overigens nu even de vragen en beantwoorden dan in een keer. Dus deze vraag is genoteerd. Mijnheer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Dank u. We sluiten ons aan bij het positieve advies ten aanzien van instemming met de ontwerpbegroting in de informatiebrief van GS van 11 mei en laten een zienswijze dus achterwege. U heeft al begrepen dat de inzet van boa's mij speciaal boeit. We ondersteunen de blijvende inzet van boa's doordat dat in het basispakket opgenomen wordt. De hoofdconclusie van het bureau TwijnstraGudde is natuurlijk een mooi compliment voor de RUD. Terecht wordt in de informatiebrief van GS de onzekerheid met betrekking tot de inflatie aangestipt. Het is natuurlijk een belangrijk aandachtspunt, maar we kunnen dit probleem nu hier niet oplossen. We hebben verder geen vragen voor de Gedeputeerde. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Erkens. Mijnheer Van der Linden. Ik ben nog niet wakker geloof ik.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Nee voorzitter, verder geen zienswijzen. Ik ben heel tevreden met de toezegging over de verwerking van de gelden die in de jaarrekening overblijven. Gelet op de tijdsgeest waarin de RUD zich bevindt kunnen wij akkoord gaan met de begroting.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Erkens.

Mevrouw Erkens (D66): Ja, dank u wel. De begroting voorziet wat ons betreft in alle noodzakelijke taken, maar hij mag wat D66 betreft ook best wat ambitieuzer, want we willen graag betalen voor kwaliteit. We staan dan ook open voor de vraag of er meer capaciteit naar de RUD kan gaan. We betalen liever nu voor slimme vergunningen en intensieve handhaving, dan straks voor een bodemsanering bij een failliet bedrijf.

De voorzitter: Is dat een concrete zienswijze of was dat gewoon algemeen?

Mevrouw Erkens (D66): Dat was een algemene opmerking.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mijnheer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel voorzitter. Normaal is Mark Bosch eigenlijk de woordvoerder op de RUD, dus hij heeft mij de vragen toegeschoven. Dus excuus als er dubbele vragen komen,

maar ja we moeten ons nu eenmaal opdelen. De eerste vraag, dat is misschien een praktische vraag maar we hebben het hier nu over de RUD Zuid-Limburg, maar krijg ik ook nog iets van Limburg Noord. Dat is misschien wel een vraag.

De voorzitter: Die kan ik gelijk even beantwoorden, dan is die van tafel. Die komt in september. Daar waren wat personele problemen in de capaciteit. Dus die krijgt u eind mei als het goed is, maar hij wordt behandeld in de vergadering van september.

De heer Megens (PVV): Oké, dan is die in elk geval al beantwoord. De volgende vragen liggen dan nog voor, maar volg de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen op. Hoe kijkt men aan tegen de continuïteit van de werknemers op termijn? Tussen 2022 en 2025? En wat is de te verwachten groei in personeel en de hierboven genoemde tijdsduur? Vraag twee die er is, is het ook mogelijk dat er ook een einde komt aan het hebben van genoeg werknemers? En de opdrachten niet ingevuld kunnen worden? Gaan wij dan nee verkopen of gaat men met zzp'ers werken, welke significant duurder zijn, of past men de werkzaamheden daarop aan? De derde vraag. Men heeft de uurlonen verhoogd met € 5. En er wordt later pas bepaald of dit genoeg is. De inflatie is natuurlijk ontzettend gestegen, dus is die verhoging dan nog wel voldoende? De uitstroom was net eigenlijk al beantwoord. Dan hebben we nog de laatste vraag. De kosten voor de licenties en de databronnen zijn geschatte posten in de begroting. Wat is het risico van overschrijden op de begroting hiermee. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Megens. Mijnheer Piepers.

De heer Piepers (PvdA): Ja dank u wel, voorzitter. Geen concrete zienswijze die nodig is, wel een blijvende zorg, maar dat is een algemene opmerking, over capaciteit en personeel. Maar met de antwoorden tijdens de presentatie voor nu voldoende. Ik moest toch wel een beetje gniffelen over de opmerking van de heer Felix, want ambtenaren misschien van de RUD hiernaartoe halen om een soort PS-on-tour te doen in plaats van een RUD-on-tour zou misschien ook een leuk idee zijn.

De voorzitter: Die houden we erin. Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel, voorzitter. We vinden het natuurlijk mooi dat de aanbevelingen van Van Aartsen zijn opgenomen. We zien dat er nog geen rekening is gehouden met die inflatiestijging inderdaad en dat er ook in het meerjarenperspectief een stijging te verwachten is. Op het moment is die niet doorgevoerd in de provinciale meerjarenbegroting en wij zouden graag zien dat dat wel gebeurt. We zien het nu al aankomen en volgens mij doen we dat ook bij andere begrotingsposten. Het staat op pagina 5.

De voorzitter: Dank u wel. Ik concludeer geen zienswijze, maar wel een aantal vragen nu. Mijnheer Richter.

De heer Richter (50PLUS): Ja dank u, voorzitter. Wat betreft 50PLUS een duidelijke en heldere begroting. Ook wij hebben verder geen zienswijze en we sluiten ons bij de zienswijze van de heer Felix aan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Lemmens.

Mevrouw Lemmens-Graus (GroenLinks): Ja voorzitter, dank u wel. Wat betreft de bestuurlijke sensitiviteit sluit ik me aan bij de zienswijze van de heer Felix. Dan heb ik nog een vraag. Het gaat over nu extra € 18 miljoen die wordt ingezet. Vanaf wanneer wordt verwacht dat dat dan ook positieve

gevolgen heeft op de meerjarenbegroting? Dan, wanneer verwacht u dat data gedeeld kunnen worden? Met name over risicovolle ondernemingen. Want zeker bij die milieucriminaliteit, zoals bijvoorbeeld Brabant gaat inzetten op echt toezicht en handhaving op drugs, afvaldumping, dan zou het zo maar kunnen zijn dat dat naar een andere gemeente of een andere provincie verhuist. Het waterbedeffect en wij zouden graag meer informatie in de begroting willen hebben over de klachtenafhandeling. Normaal moeten klachten volgens de Algemene wet bestuursrecht worden afgehandeld. Er bereiken GroenLinks ook weleens klachten over mensen die vinden dat hun klacht niet tijdig of helemaal niet wordt afgedaan dus daar willen wij wel als zienswijze extra aandacht voor vragen.

De voorzitter: Wat is dan concreet de zienswijze? Kunt u die dan concreet formuleren?

Mevrouw Lemmens-Graus (GroenLinks): Dat over de klachtenafhandeling in de begroting ook meer expliciet iets wordt opgenomen en dat ook dadelijk in het jaarverslag echt wordt opgenomen hoeveel klachten er geweest zijn, binnen welke termijn die afgehandeld zijn. Zodat dan ook als burgers zich tot ons wenden, we daar ook naar kunnen verwijzen of met de RUD er expliciet overleg over kunnen hebben.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mevrouw Claessens.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Ja voorzitter, dank u wel. Ook mijn fractie heeft niet specifiek een zienswijze, maar we willen wel even ingaan op de brief van 23 maart waarin een aantal zorgen worden geuit. Die delen wij. Onder andere de invoering van de Omgevingswet, de stijgende loonkosten, het kunnen behouden en werven van voldoende gekwalificeerd personeel. En daar hoort wat ons betreft geen efficiencykorting bij, want een ander woord voor efficiencykorting is bezuiniging. En als wij vinden als overheid dat die omgevingsdiensten hun taken goed moeten kunnen uitvoeren dan hoort daar ook bij dat wij als overheid daar de beurs voor trekken. Dus daar zou ik wel even aandacht voor willen vragen. Verder hebben we geen opmerkingen over de begroting. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even naar mijn rechterkant. Ik vraag eerst aan mevrouw Van Toorenborg om de meer politiek-bestuurlijke vragen te beantwoorden en ga daarna naar mevrouw Kobes voor de praktische vragen over de begroting. Mevrouw Van Toorenborg.

Gedeputeerde Van Toorenborg: Dank u wel voorzitter. Terecht geven heel veel leden vandaag aan dat de arbeidsmarkt zorgen baart. Het staat en valt natuurlijk allemaal bij de mogelijkheid dat de vacatures worden vervuld, want we zien de afgelopen periode eigenlijk wel de milieucriminaliteit toenemen. Er is enorm veel geld te verdienen in de milieucriminaliteit. Betekent dus ook dat je daar als overheid echt tegen opgewassen moet zijn en dat je dus ook daar aan die kant op moet schalen. De belangen zijn enorm. Dat maakt ook dat we op landelijk niveau met het kabinet in gesprek zijn omdat we echt vinden dat er budget bij moet, want als je heel goede, specialistische juristen nodig hebt, dan moet je ze een goed salaris bieden, want anders gaan ze de volgende dag gewoon voor een advocatenkantoor werken. Waar ze tien keer zoveel verdienen. Daar moeten we niet naïef in zijn. Daar moet gewoon een fatsoenlijke beloning en een fatsoenlijk perspectief voor mensen geboden worden en daar staat spanning op. Wat we proberen te doen, landelijk dus ook binnen het IPO, is om te kijken welke taken we nu als IPO oppakken. En dat is met name het punt van de bestuurlijke sensitiviteit waar verschillende leden al iets over gezegd hebben. Er is al wel een heel onderzoek naar geweest, is er nu echt iets aan de hand? Is het nu dat er soms te veel met economische belangen rekening wordt gehouden? Dat blijkt toch wel mee te vallen, maar het is wel een aandachtspunt. Aan de andere kant is het ook weleens zo dat bestuurders willen dat er doorgepakt wordt en de

omgevingsdiensten zeggen: we zijn er nog niet aan toe. Dus die spanning, daar moet een goede discussie over worden gevoerd. Dat is het thema dat het IPO naar zich toegetrokken heeft. Boetes begreep ik niet helemaal. Wat wel belangrijk is om aan te geven is als een bedrijf van ons een opdracht krijgt om bijvoorbeeld een bos te herplanten, wanneer ze dat niet hebben gedaan zijn dat ook allemaal vormen van toezicht en handhaving. En op een bepaald moment kunnen er ook dwangsommen worden opgelegd en die vloeien dan weer terug naar de Provincie, maar vaak zie je toch wel dat in de procedures wel heel erg veel middelen gaan zitten. Dus we worden niet rijk van dwangsommen, maar dat is ook niet onze bedoeling. Wij zijn met dit College ook echt kritisch aan het kijken wanneer dwangsommen nu het beste middel zijn en wanneer bestuursdwang het beste middel is, want alleen maar met een boete achter iemand aan dreigen om de natuur in orde te maken ... Ik heb veel liever dat de natuur meteen in orde wordt gemaakt en dat wij dat desnoods kunnen doen, maar dat is best ingewikkeld, want rechters kijken daar ook in mee en het moet wel proportioneel zijn. Dus dat debat wordt natuurlijk continu gevoerd. Wij zijn er met name dus mee bezig om ervoor te zorgen dat de diensten allemaal robuust genoeg zijn. We blijven ook een beetje bij de discussie vandaan of het een netwerk-RUD moet zijn of een fysieke RUD, omdat we natuurlijk na het rapport Van Aartsen en de rekenkamer hebben gezien dat alle diensten wel pijnpunten kennen, het überhaupt gaat over kwaliteit en over voldoende slagkracht. Dus als we ons gaan verliezen in een discussie, hoe het eruit moet zien, dan zijn we dus serieuze problemen hier aan het oplossen. Dus als we straks de problemen daadwerkelijk hebben opgelost, en daar zou een netwerk-RUD niet meer bijpassen, dan is dat een constatering, maar we willen daar niet beginnen bij reorganisaties. Begin bij kwaliteit. Welke taken moeten waar belegd zijn? Zijn we er tegenop gewassen? Is het robuust genoeg? En daar letten we ook op binnen het hele BAC VTH en binnen het IPO. Dus dat waren even overall een paar opmerkingen en de begroting specifiek wil ik graag aan de directeur overlaten.

De voorzitter: Oké, dank u wel mevrouw Van Toorenburg. Mevrouw Kobes.

Mevrouw Kobes: Ja, dank u wel. Ik heb in ieder geval hier nog staan, het kunnen delen van water, met name dus op het gebied van toezicht en handhaving. Daar is nu net dat landelijk systeem Inspectievier Milieu voor in het leven geroepen. En waar wij dus ook in kunnen uitwisselen. Data blijven binnen de organisatie zelf, maar via zoekvragen die data-analisten uitstekend kunnen formuleren, kun je dan zoeken in de systemen van anderen en dan worden die gecombineerd. Bijvoorbeeld, een aansprekend voorbeeld en gelukkig even buiten een RUD. Stel er is ergens een illegale hennepkwekerij, dan kan ook het stroomverbruik worden bekeken in een bepaald postcodegebied. Dit soort informatie kun je ook allemaal uit de Inspectievier Milieu halen. U sprak over de klachtenafhandeling. We hebben in ieder geval in de jaarrekening er aandacht aan besteed. We hebben ook een prachtige tabel zie ik op bladzijde 18, maar het gaat er natuurlijk niet om hoe je het presenteert, want het ging over het kan zolang duren. Dat klopt, want de ene klacht is de andere klacht niet. Als het gaat om geuroverlast heb je altijd, want dat is zeg maar de meest voorkomende klacht, het probleem dat wat de een vindt stinken, de ander wel mee vindt vallen. Dus wie is gevoelig? Je moet al proberen die geuroverlast te gaan objectiveren, maar wil je constateren dat er echt sprake is van overlast, dan moet je gaan meten. Wellicht heeft u meegekregen dat onze organisatie ook bij de asfaltcentrale in Stein heeft gestaan met een mooie meetwagen. Dat duurt gewoon een periode. Ik kan me voorstellen dat mensen die overlast ervaren ongeduldig zijn, aan de andere kant heb je ook een bedrijf dat iets mag ondernemen en daar moet je ook zorgvuldig mee omgaan. We werken zo snel mogelijk, maar wel zorgvuldig. Niet dat er in een later proces moeilijkheden door ontstaan. Ik kijk even naar onze controller over het uurloon. Iets niet meegenomen, doorgerekend?

De heer Frins: Nee, nee. Volgens mij was de zorg dat het uurtarief stijgt met € 5 en of dat voldoende is. Bij de berekening van de begroting volgen we eigenlijk sinds het ontstaan van de RUD al dezelfde

methode. We baseren ons daarbij op cijfers van het Centraal Planbureau die in september uitkomen, want we maken die begroting eigenlijk al in december/januari. Op dat moment begon de inflatie al te stijgen, maar is nu helemaal geëxplodeerd. Of de verhoging die is toegepast in de berekeningen voldoende zal blijken, hangt helemaal van het verloop van de inflatie af. Zoals het er nu naar uitziet waarschijnlijk niet en dan komt er eventueel nog een begrotingswijziging op dat punt. We hopen met zijn allen natuurlijk dat de inflatie wat gaat dalen, zodat we dichterbij de buurt komen van die 2,3% waarmee gerekend is. Wat mevrouw Claessens aangaf van die taakstelling, dat is eigenlijk een restant van de begroting 2022. Toen zag de wereld er nog heel anders uit. Toen heeft de RUD de taakstelling op zich genomen om de prijsstijging die toen in de begroting stond, voor eigen rekening te nemen. En dat slepen we natuurlijk nog steeds mee.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan constateer ik dat er voorstel is gedaan voor twee zienswijzen. De eerste is van de VVD om als zienswijze mee te geven om het thema bestuurlijke sensitiviteit in de onderlinge verhoudingen goed aan te pakken en goed te borgen. Ik zeg het even in mijn eigen woorden.

De heer Felix (VVD): Dat zegt u heel goed.

De voorzitter: Dat zeg ik heel goed. En van GroenLinks om in de begroting, want daar praten we hier over, het thema klachtafhandeling expliciet te benoemen. Ik kijk even rond, want wij moeten wel een meerderheid hebben in deze commissie om die zienswijze ook daadwerkelijk op te nemen. Ik kijk even ten aanzien van het voorstel van de VVD, kan dat ... Mevrouw Van Toorenborg wil daar nog graag iets over zeggen. Dat mag.

Gedeputeerde Van Toorenborg: Omdat het anders misschien heel ingewikkeld wordt en dan kan ik het niet zo goed meer uitvoeren. Dit punt van de sensitiviteit is echt een van de belangrijke punten van de uitvoering van het hele programma van Van Aartsen. Dus dat is gewoon een van de lijnen waarin het IPO echt de regie heeft. Hoe zorgen we ervoor dat dat ook in mandaat en in verantwoordelijkheid helemaal wordt uitgewerkt. Dat is intrinsiek een van de speerpunten van het totale proces. Dus die zienswijze onderschrijft eigenlijk iedereen, zo belangrijk is het. Dus ik weet niet zo goed wat ik er dan meer zou moeten doen, dan dat het een van de zes pijlers is.

De voorzitter: Ik kijk even naar de heer Felix, want dat is de indiener van het voorstel.

De heer Felix (VVD): Ja als u zegt dat dat staand beleid is, dan is dat op zichzelf prima. Dan heb ik gewoon in de commissie aangegeven dat dat voor de VVD belangrijk is. Daar hoeven we wat mij betreft geen halszaak van te maken als u zegt dat het intrinsiek is. Wat ons in ieder geval drijft als een van de zes pijlers dan is dat wat mij betreft akkoord.

De voorzitter: Oké, dan constateer ik dat het formele voorstel om er een zienswijze van te maken daarmee is ingetrokken, maar het is uiteraard wel hier actief geadresseerd en ligt ook vast. Dan hoeven we dat ook niet in stemming te brengen. Dan is het voorstel van GroenLinks om de klachtafhandeling in de begroting een explicietere plek te geven. Ik doe dat gewoon even bij hand opsteken. Wie is voor het voorstel van GroenLinks? Een, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, acht ...

Mevrouw Lemmens-Graus (GroenLinks): Voorzitter is er al een klachtenafhandeling?

De voorzitter: Ja, ja. Dat is door mevrouw Kobes net toegelicht.

Spreker: Oké.

De voorzitter: Ik zag acht handjes in de lucht.

De Griffie: GroenLinks heeft zelf niet de hand opgestoken, die zullen wel voor zijn.

De voorzitter: U had zelf de hand niet opgestoken zegt de Griffie, maar wij nemen aan dat u voor bent. Dan zijn het er negen. Dan zullen we die in ieder geval als zienswijze opnemen en moeten we even naar de exacte formulering daarvan kijken. Akkoord?

Mevrouw Lemmens-Graus (GroenLinks): Ik wil daar nog even aan toevoegen dat ik vooral belangrijk vind, bedankt ook voor uw toelichting, dat in ieder geval de burger die een klacht indient wel wordt geïnformeerd ook mocht het langer duren of een capaciteitstekort zijn op dat moment of wat dan ook. Ja, want dan krijg je ook niet snel dat mensen een klacht gaan indienen omdat een klacht niet tijdig wordt opgepakt.

De voorzitter: Oké. Wij zullen die formulering daarmee aanvullen. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van dit bespreekpunt. Ik kijk even naar de tijd, heeft u behoefte aan drie minuten schorsing om even de handen te wassen? Ja? Zullen we dat even doen dan? En alle microfoons uit ...

[SCHORSING]

7.3 Statenvoorstel Voortgangsrapportage Startersregeling 2021

De voorzitter: Ik stel aan de orde Statenvoorstel Voortgangsrapportage Startersregeling. Het gaat niet alleen over de voortgangsrapportage maar ook concreet over een voorstel om het budget op te hogen. De toelichting is helder lijkt mij. Die wensen of bedenkingen, daar moet uiteraard wel een meerderheid in deze commissie voor zijn, en die zullen dan aan PS worden voorgelegd. We doen dat in twee termijnen. De bedoeling is dat ik dan in de tweede termijn wensen en bedenkingen inventariseer. Ik zou mij, gezien het voorstel, kunnen voorstellen dat dat misschien al in de eerste termijn zou kunnen. In ieder geval dat u kunt aangeven of er überhaupt heeft of niet. Maar dat zullen we dan zien. Ik begin voor de afwisseling bij mevrouw Erkens, maar die had net een hap genomen, dus dat is misschien niet zo heel handig.

Mevrouw Erkens (D66): Ja, het is afgezegd, dank u wel. Ik ben zelf een starter op de woningmarkt. Dus na een jaar lang zoeken en flink vaak overboden op woningen, is het ons eindelijk gelukt. Ik kan alleen maar beamen dat het nodig is om starters hierbij te helpen. Dus D66 is zeker voor verlenging van de startersregeling. Ook mede gezien het feit dat de hypotheekrente natuurlijk weer aan het stijgen is, wordt het nog lastiger om een benodigd bedrag op te nemen voor starters zonder vermogen. Maar het is wat D66 betreft wel een oplossing voor de korte termijn, om de huidige krapte op te vangen. Want ik heb er wel mijn vraagtekens bij of het wenselijk is dat wij onze jongeren gaan opzadelen met nog hogere hypotheekschulden. Vooral omdat Nederland eigenlijk op Europees niveau gezien al koploper is, qua hypotheekschulden ten opzichte van inkomen. We kunnen ons dan afvragen of we willen dat we onze jongeren met nog hogere schulden opzadelen, of dat we juist deze krapte bij de bron kunnen aanpakken. Wij zijn wel benieuwd naar of het College van plan is om preventieve maatregelen te gaan nemen om de krapte op de woningmarkt op te lossen, in plaats van het weinige, en dus daarmee ook dure woningaanbod te blijven financieren. Is er dus een langetermijnvisie om actief woningen toe te gaan voegen aan de woningmarkt? Of om het bijvoorbeeld aantrekkelijker te maken voor ouderen om door te stromen naar ander soort woningen

dan eengezinswoningen. Daarnaast heb ik zelf ook ervaren dat de woningen die betaalbaar zijn voor starters vaak oude woningen zijn, die achterstallig zijn onderhouden en slecht geïsoleerd. We weten allemaal dat de energieprijzen enorm zijn toegenomen, dus worden jongeren bij de startersregeling ook actief geïnformeerd over bijvoorbeeld Duurzaam Thuis of andere mogelijkheden om hun woningen te verduurzamen, en daarmee maandlasten omlaag te brengen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Erkens. Mijnheer Megens, u had een vraag aan mevrouw Erkens?

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel voorzitter. Er werd net de zorgen geuit over leningen, maar u heeft het hier wel over de Duurzaam Thuis-regeling, en dat is natuurlijk ook een lening. Maar valt die dan niet onder dezelfde zorgen, dat die niet betaald kunnen worden?

Mevrouw Erkens (D66): Ja, eens dat het natuurlijk niet wenselijk is om mensen met leningen op te zadelen, maar anderzijds is het natuurlijk ook een investering in je woning die hopelijk tot verlaging van lasten leidt.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, LOKAAL LIMBURG gaat akkoord met de verhoging en we hebben maar één puntje. We lezen in de brief die door GS is gestuurd dat het tekort dat de vorige keer is ontstaan, geleid heeft tot dat bij acht gemeenten de startersleningen-regeling stil is komen te liggen. Is daarop geanticipeerd, op een of andere manier? Want ik kan me voorstellen dat het juist voor inwoners van die gemeente heel vervelend is. Die zien dat ergens anders die regeling wel wordt gehanteerd, en bij hen in de gemeente niet. Dus ik had daar graag een nadere toelichting op, en ook graag een gegeven van 'hoe gaan we dat voorkomen?' Want je eenmaal gestoten hebben aan die steen moet ervoor zorgen dat het geen tweede keer gebeurt. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Linden. Mijnheer Vincken?

De heer Vincken (SVL): Ja, dank u. In tegenstelling tot de jubelton, die kinderen van vermogende ouders een duwtje in de rug gaf maar een averechts effect op de woningprijzen gehad heeft, lijkt ons de starterslening een eerlijker en effectiever middel om jongeren dat duwtje in de rug te geven. De voorgestelde verhoging van de maximale koopprijs en het maximale leenbedrag zijn slechts een aanpassing aan de stijging van de woningprijzen. Dat lijkt ons dus vanzelfsprekend. Zeker nu de betaalbaarheid van de woningen voor jongeren nog moeilijker wordt, ontstaat een voorspelbare, toenemende vraag vanuit de deelnemende gemeenten. Dit en de genoemde aanpassingen leiden tot een noodzaak voor ophoging van de kredietfaciliteiten. Ook dat lijkt ons vanzelfsprekend. Ook de noodvoorziening van € 1 miljoen voor de periode tot 24 juni, waar wij sowieso niets over te zeggen hebben, lijkt ons wenselijk. Dit statenvoorstel is voor ons dus een hamerstuk. Ik loop misschien een beetje vooruit op de tweede termijn. Dank u.

De voorzitter: Oké. Ik kijk even naar mevrouw Voncken?

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Vincken, wilt u de microfoon uitzetten?

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Om te beginnen een compliment, want het stuk wat er ligt is compleet. Het is overzichtelijk, het is duidelijk, gestructureerd. Het is gewoon voor iedereen goed te lezen. En ja, als alle stukken zo waren, zou het ons heel veel helpen. Het beslispunt wat gevraagd wordt, daar zijn wij mee akkoord. We zien dat het aantal aanvragen voor startersleningen enorm toeneemt. Het is, vanuit de Provincie geredeneerd, een mooie faciliteit richting starters. Echt revoluerend en met niet al te veel risico, alhoewel je niet weet hoe de woningmarkt zich verder gaat ontwikkelen. Wat wel zorgwekkend is, is de enorme stijging van de maximale verkoopprijs. Die is in een paar jaar tijd toch echt wel met een ton verhoogd, ongeveer. Ik herinner me nog dat we, volgens mij, drie vier jaar geleden op € 175.000 zaten. Toen gingen we naar € 225.000, vorig jaar € 245.000, nu wordt het al € 280.000. Dus dat is echt explosief. En dat moet ook allemaal terugbetaald worden, dus dat is wel een zorg maar dat zijn de marktontwikkelingen, en daar hebben we allemaal weinig invloed op. Wij vinden het wel heel goed wat in het voorstel staat, om de effectiviteit te onderzoeken. Want je moet natuurlijk wel goed weten of deze faciliteit, die wij aan de starters bieden, wat dat zeg maar, voor effect heeft op de woningmarkt en op de prijsontwikkeling. Terecht wat de heer Vincken net zei, ook wij zijn van mening dat de jubelton niet bijgedragen heeft aan een eerlijkere woningmarkt, dus daarom is het goed om te onderzoeken of dit dat wel doet. Maar verder kunnen wij met dit voorstel instemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Voncken. Mijnheer Felix?

De heer Felix (VVD): Ja voorzitter, dank. De VVD is altijd een warm pleitbezorger geweest van de startersregeling, ook vandaag. Dus op dat punt in ieder geval een stuk instemming vanuit de VVD. De moeilijke markt is al beschreven door een aantal collega's, en zeker als je jong bent en een kleinere beurs hebt, dus het is een welkom steuntje, duwtje in de rug die we starters niet moeten ontzeggen. Tegelijkertijd ben ik ook blij dat GS voor het eerst zelfstandig die drempel heeft verhoogd. Dat was volgens mij een heel goed voorstel vorig jaar, wat de VVD hier deed. Ja, absoluut. Maar alle gekheid op een stokje: dat we zo'n enorme stijging waarnemen, ja, dat is gewoon problematisch. Enerzijds aan de aanbodkant een groot probleem, en het wordt gewoon steeds moeilijker voor jongeren om een goede hypotheek af te kunnen sluiten. Maar hoe positief ik dat steuntje ook vind, en ik heb het al gezegd: je moet het jongeren zeker niet ontzeggen, ik vind een starterslening ergens ook wel symptoombestrijding. Het onderliggende probleem is natuurlijk gewoon dat er een te beperkt aanbod is in het betaalbare segment, zowel koop als huur. Daar hebben we het vaker over gehad in deze commissie. We hebben het ook vaker gehad over de rol die de Provincie daar wel of niet in zou kunnen of moeten hebben om zeg maar de bouw van betaalbare woningen aan te jagen. Dus wat in ieder geval mijn wens zou zijn, is dat we zeker de starterslening, de regeling voortzetten, maar dat we wel extra inzet plegen, actieve inzet plegen om de bouw van betaalbare koop- en startwoningen in Limburg aan te jagen. Als daar iets extra's voor nodig is, dan hoor ik dat ook graag, maar ik denk dat dat het onderliggende probleem is waarom we überhaupt spreken over een starterslening. Dan heb ik nog een vraag. Het fonds is inderdaad revoluerend bedoeld, maar ik zie ook op pagina 6 dat het binnen het fonds nog niet revoluerend is. Mijn vraag zou zijn: is er zicht op? Is er een verwachting van wanneer het wel revoluerend zal zijn?

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Felix. Ik ga naar mevrouw Claessens.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Ja voorzitter, dank u wel. Het komt niet zo heel vaak voor, maar de SP deelt de analyse van de VVD dat de huizenprijzen door het dak zijn gegaan omdat er te weinig aanbod beschikbaar is, dus daar moet zeker wat aan gedaan worden. Ook delen wij de mening van mevrouw Erkens dat de startersregeling natuurlijk nooit een instrument kan zijn om het werkelijke probleem op te lossen. Aan de andere kant: als we dat probleem gaan oplossen, dus meer betaalbare

en passende woningen gaan bouwen, dan bestaat de kans dat, omdat het aanbod groter is, dan bestaat de kans ook dat de huizenmarkt, om het zo maar te noemen want we hebben een hekel aan die term markt, want iedereen heeft in principe recht op een passende en betaalbare woning, en daar zal de overheid toch ook een bepaalde rol in moeten nemen. Gelukkig hebben we nu weer een ministerie van Volkshuisvesting. Hopelijk biedt dat wel een oplossing. Dus ja, dat is wel een beetje de zorg die we hebben, van wat gebeurt er als die huizenprijzen gaan dalen en mensen dus een lagere prijs voor hun woning terugkrijgen dan dat ze betaald hebben als ze moeten gaan verhuizen. Voor de rest is alles wat ik had willen inbrengen gezegd. Wij steunen het voorstel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk naar de heer Westen.

De heer Westen (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Er is al veel gezegd waar ik het ook mee eens ben, waar GroenLinks het mee eens is. We zijn sowieso altijd voorstander geweest van de starterslening en ook wij zien het als een steuntje in de rug, maar het probleem wordt daar niet mee opgelost. Ook dat is heel vaak gezegd. Het stuk was ook inderdaad heel makkelijk en goed te lezen, dank daarvoor. En ook fijn dat Heerlen en Valkenburg zijn ingestapt. Een heel lange tijd is dat onzeker geweest, en zeker in Heerlen is dat een goede keuze geweest. Wij kunnen met dit voorstel ook akkoord gaan. Ik heb twee vragen. Een vraag heeft de heer Felix al voor mij gesteld, en dat gaat over het revolverende: wanneer dat volgens de Provincie de revolverend zal zijn, dus wanneer we daar baat bij hebben. Maar ook welk scenario er dan zal zijn als het niet revolverend blijft. Is dat dan dat we moeten stoppen met de starterslening? En de tweede vraag is: tot 2016 heeft het Rijk meegedaan voor 50% aan die starterslening en die zijn daar dus mee gestopt. Is er mogelijk kans dat het Rijk weer mee kan participeren in die regeling? Wordt daar nog over gesproken? Kan de Gedeputeerde dat nog reflecteren? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Richter?

De heer Richter (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Ook wij zijn akkoord met het voorstel, omdat wij ook een groot voorstander zijn van de startersleningen. De reden inderdaad waarom het überhaupt moet worden bijgeplust is al eerder gezegd, is omdat het fonds niet revolverend is. Maar aangezien die vraag al door de voorgangers is gesteld, wil ik het hierbij laten, dank u wel. En trouwens we hebben dus geen wensen en bedenkingen en hamerstuk als dat nodig is.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mevrouw Plusquin?

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Er zijn al veel goede dingen gezegd. De reden waarom wij dit voorstel niet eerder gesteund hebben, als Partij voor de Dieren, althans de motie, is omdat er veel geld naar verduurzaming gaat eigenlijk, bij zo'n starterslening. En ik vroeg me af of er zicht is op hoeveel mensen die zo'n lening krijgen, dat gebruiken voor verduurzaming van hun woning en of dat nog meer gestimuleerd kan worden.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Piepers?

De heer Piepers (PvdA): Ja, dank u voorzitter. Bij een overspannen woningmarkt is een starterslening in het volkshuisvestelijk belang, om maar een term te gebruiken die de SP ook heel prettig vindt in dezen, denk ik. Ik heb eigenlijk wel een vraag over ook de prijs. We hogen hem nu weer op, we hogen hem al jaren op en er zijn voorbeelden in het land, en dat is even de meest extreme, is om het te koppelen aan de NHG-grens, de Nationale Hypotheek Garantie. Dat zou in dit geval een stap te ver zijn, want die is € 355.000 op dit moment, dus dat is een hele forse stap. Wel

willen we enige duiding krijgen bij het bedrag van € 280.000, toch even ook hierover in de commissie. Want ook als we kijken naar de plek waar deze starterslening aangevraagd wordt, Mook en Middelaar, dat is een dorp, maar wel een dorp met de hoogste WOZ-prijs van Limburg, volgens mij. Ook een plek waar de Partij van de Arbeid het altijd heel goed doet, moet ik daarbij meteen vermelden. Het valt mij dan heel erg op dat daar maar tien woningen zijn, en ik denk dat dat een stuk aanbod is omdat dat dorp, de gemeente niet enorm groot is. Maar ook dat de woningen daar te duur zijn eigenlijk, om aan die starterslening te komen. Dat zie je nu door de hele provincie. Ik heb toch wel duiding graag op die prijsklasse, en ook of het dan in Maastricht bijvoorbeeld, daar een uitzondering of een hoger bedrag misschien, dat die daar wat flexibeler is. Of daar de categorie 'betaalbaar' anders is. Dat was de vraag. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Megens?

De heer Megens (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat de meeste vragen al gesteld zijn. Wij stemmen ook in met het voorstel, en laten we in vredesnaam heel snel die starters aan een woning helpen.

De voorzitter: Ja, mijnheer Westhoff, u heeft eigenlijk uw beurt overgeslagen maar ik zal coulant zijn.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): In de startersregeling staat dat het risico van default erg klein is. Maar is de regeling bestand tegen een Lehman moment Dus met andere woorden, wanneer we, zoals in 2007 en 2008 een zware crash op de huizenmarkt zullen krijgen? Dat is mijn vraag. En mijn tweede vraag: u verhoogt nu. In het stuk staat dat het aantal woningen op Funda rond de 1.000 is. Ik heb het gisteren getest en we zitten nu bijna op 2.000 woningen die beschikbaar zijn, dus er wordt vanuit gegaan dat het aantal woningen in feite steeds minder wordt omdat de huizenmarkt krap is, maar als ik naar de cijfers kijk, dan lopen de cijfers op. Kunt u daar een antwoord op geven en er in ieder geval een opmerking op plaatsen?

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu voor de beantwoording het woord aan mevrouw Roefs. U krijgt maximaal vijftien minuten van mij.

Gedeputeerde Roefs: Dank u wel voor de inbreng. Ook voor een hele instemmende inbreng van uw kant. Daar ben ik heel erg blij mee. Ik vind het zelf ook, of wij als college vinden ook dat dit een goede regeling is waar we best trots op kunnen zijn. Er zijn ook verbeteringen aangebracht, onder andere op uw verzoek, zodat we zelf al rekensommen maken zodat we de hoogte van het bedrag kunnen aanpassen. En bijzonder dank ook voor de duidelijke complimenten over de duidelijke nota. Er is ook hard aan gewerkt, moet ik zeggen. Maar ik snap ook heel goed uw opmerking over symptoombestrijding. Niet afschaffen, want het helpt in ieder geval, maar het is niet het ei van Columbus en het is niet datgene wat ervoor zorgt dat we die hele markt vlot gaan trekken. Daar hebben we, doen veel pogingen toe om dat wel een beetje beter te maken. Dat doen we natuurlijk uit de KLC-gelden, de intensiveringsmiddelen Wonen, dat doen we via de stimuleringsregeling. Dat vindt u heel belangrijk. Dat is ook in die motie gevraagd over het aanvalsplan Wonen. Daar heeft u een mededeling over gekregen hoe wij die invullen, en dan ziet u dat wij eigenlijk, daar waarbij we maar denken dat we iets kunnen versnellen of kunnen verbeteren, dat de juiste woning op de juiste plek komt, willen we dat ook voor elkaar krijgen. We zijn in nauw contact met alle gemeenten om te kijken of wij daar hulp kunnen bieden, maar ja dat is eigenlijk ook wel onze functie als Provincie. Eigenlijk wel in opdracht van u, om daar meer nadruk op te leggen. Normaal gesproken spelen we natuurlijk hier in de woningmarkt niet zomaar een rol. Het is wel zo dat inderdaad, en mevrouw Claessens noemde dat al, het feit dat we nu een ministerie VRO hebben, dat dat zeker gaat zorgen voor

veranderingen. Hugo de Jonge die heeft aan de provincies de opdracht gegeven om aan te geven welke of hoeveel woningen er geleverd kunnen worden. Een heel traject komt daar achteraan, maar per 1 juni is al de bedoeling dat een eerste indicatie, dat iedere provincie zegt: zoveel woningen kunnen wij samen met de gemeenten, wij vragen natuurlijk aan de gemeenten hoe zit dat met jullie en wij dienen een lijstje in, en al die lijstjes van die provincies die komen bij elkaar en daar moet dan natuurlijk 900.000 woningen opleveren in de komende 9 jaar. Dat is een enorme ambitie, en of dat dat echt gaat helpen en of er dan meer de juiste woning op de juiste plek komt en of er dan doorstroming komt of de huizenprijs misschien wat omlaaggaat en of er ook ruimte is voor starters, dat is dus allemaal nog maar afwachten. Maar het is in ieder geval zo dat wij als Provincie, als we kansen zien, dan grijpen we die in ieder geval. Er zijn ook vragen gesteld eigenlijk een combinatie met Duurzaam Thuis. Mevrouw Plusquin vroeg: hoe zit het eigenlijk met de besteding van deze leningen? Onderzoek wijst uit dat ongeveer 25% uitgegeven wordt aan duurzaamheidsmaatregelen. En mevrouw Erkens die vroeg of we ook zorgen dat deze starters dan op de hoogte gesteld worden van de regeling Duurzaam Thuis. Dat is in ieder geval zo. Wij zorgen altijd dat er voldoende, dat het in ieder geval verteld wordt. Wij proberen heel veel communicatie via de gemeenten hierover. Maar toch niet alle communicatie komt zomaar over. Voor mij weer een stimulans om toch nog eens een keer te vragen: kunnen we daar nog een schepje bovenop doen? Mijnheer Van der Linden had het erover dat bij acht gemeenten in feite de levering van startersleningen stil is komen te liggen, dat is juist niet het geval. Dat zou zijn gebeurd als wij niet als GS hadden gezegd: we moeten nu acuut € 1 miljoen beschikbaar stellen. En we zijn dus eigenlijk een beetje vooruitgelopen op dit Statenvoorstel, maar ja, ik heb die afweging gemaakt, of wij hebben die afweging gemaakt, liever dan nu maar even erop vooruitlopen dan te gaan vertellen tegen gemeenten van: totdat het in de Staten komt, moet u helaas nee zeggen tegen de mensen die een starterslening aanvragen. Even kijken.

Dan de vraag over revolverendheid. Dat is misschien ook wel belangrijk om even wat algemeen te zeggen. Er zijn meerdere vragen over gesteld. Voorlopig, de komende jaren, is dat zeker nog niet revolverend. Maar u hebt kunnen lezen wat de reden is. Kijk, als er eerst een hele grote toename ook nog is van startersleningen, dan gaat er dus al drie jaar overheen voordat die mensen in het gunstigste geval al beginnen met terugbetalen, maar daar zit ook een periode van een jaar, van vijftien jaar, dat is het maximum, dat dat kan, wanneer mensen kunnen gaan terugbetalen. Dus dat betekent, zeker als er een stijging is, dat dat dus nog gewoon even duurt. Ja, op zich is dat niet zo erg, wij lopen geen risico, het is een manier ook om ons kapitaal ergens neer te zetten. In de huidige tijd, nee, laat ik zeggen: in de afgelopen tijd was dat ook eigenlijk de beste manier om iets met je geld te doen. Nu zouden we kunnen zeggen: ergens anders kan het misschien nog wel wat meer opleveren. Maar ik proef heel duidelijk hier van uw partijen dat in dit geval die starters eigenlijk voorgaan op een iets groter rendement van het geld bij de Provincie.

De vraag was ook nog of het Rijk, of er kans is dat het Rijk nog gaat bijdragen. Nee, daar wordt helemaal niet over gesproken. Daar heb ik eigenlijk geen enkel signaal over gehad.

Mevrouw Voncken vroeg ook nog dat het belangrijk is om die effectiviteit te onderzoeken.

Ondergraven we niet op de een of andere manier met deze regeling toch nog of jagen we zelf daardoor niet de prijzen op? In verhouding is natuurlijk startersleningen en wat starters kopen maar een heel klein gedeelte, dus eigenlijk brengt het nauwelijks iets, verandert het nauwelijks iets aan de prijsstijging, maar we gaan gewoon weer evalueren. Dat staat op de rol voor volgend jaar, geloof ik? Volgend jaar komt het resultaat daarover, en dan kunnen we daar ook weer iets over lezen. Even kijken.

Het bedrag, even ook inhakend op wat de heer Westhoff vroeg, we hebben nu een bedrag van € 280.000. Op verzoek van u gaan wij steeds bekijken van hoeveel huizen zijn er in de markt. Dat doen we één keer per jaar, is de afspraak. Dus de volgende keer zullen wij misschien zien dat het huizenaanbod groter is, en dan komt er dus weer een aangepast bedrag. Op uw verzoek doen we dat steeds berekenen. Het is overigens ook zo, dat is meteen een antwoord op de vraag van mijnheer

Piepers, dat een gemeente bij ons vanwege een uitzonderlijke situatie in hun gemeente, kan vragen of voor hen een hoger bedrag kan gelden. Dat gebeurt niet zoveel. Wij moeten dat uitdrukkelijk goedkeuren. Zegt een gemeente 'wij doen het toch', dan dragen wij niet meer bij. Dus als wij nee zeggen en de gemeente gaat toch op een hoger bedrag zitten, dan moeten ze dat zelf voor 100% financieren.

De voorzitter: Mevrouw Voncken?

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Uw laatste opmerking stelt me weer gerust, want ik kreeg de indruk dat u zei: als er specifieke omstandigheden zijn waardoor die € 280.000 voor een gemeente verhoogd zou moeten worden dan kan dat, maar ik heb een stuk gelezen dat dat niet kan. Dat de Provincie dan nee zegt en dat dan het een regeling zou moeten zijn die de gemeente zelf bekostigt.

Gedeputeerde Roefs: Ja, dat laatste is waar, dat zei ik ook net, daar ken ik ook een voorbeeld van. Maar als een gemeente nou een hele goede reden heeft waarvan wij denken: ja, dat is echt een heel goed argument, dan zou dat wel mogelijk zijn. Maar volgens mij hebben wij dat nog nooit gedaan. Volgens mij, voorzitter, heb ik eigenlijk de vragen beantwoord.

De voorzitter: Oké. Ja, er zullen er misschien openstaan, maar ik ga even het tweede termijn doen. Dat is een Statenvoorstel, daar kunt u gelijk de vragen die nog niet beantwoord zijn in meenemen. Ik wil u vragen om A aan te geven of u een tweede termijn wenst, en die dan ook te doen als het antwoord ja is, B aan te geven of u wensen en bedenkingen heeft en C of u vindt dat er een hamerstuk moet zijn of niet. Een aantal van u heeft dat al gezegd, maar u maakt gewoon nog even de ronde. Ik begin weer even bij mevrouw Erkens.

Mevrouw Erkens (D66): Ja, dank u wel. Wat ons betreft is het een hamerstuk. Mijn vragen zijn goed beantwoord. Ik wil nog eenmaal een oproep doen, om toch echt nog voor de lange termijn te kijken hoe we die krapte willen gaan aanpakken.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mijnheer Van der Linden?

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, dan toch compliment naar de gedeputeerde dat hij voortijdig heeft ingegrepen voordat het bij die acht gemeenten stilviel. Verder hebben wij geen wensen en bedenkingen en is het voor ons een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Vincken?

De heer Vincken (SVL): Ik was voorbarig, ik had in de eerste termijn al aangegeven dat het een hamerstuk was.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westhoff?

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Ik had nog een vraag niet beantwoord gekregen. Namelijk over dat Lehman-moment. Wat gaat er gebeuren wanneer de huizenprijzen een knal krijgen zoals in 2007, 2008. En dan in combinatie met het feit, want dat vermoed ik, dat de lening die de Provincie levert een tweede hypotheek is. En niet een toevoeging op de eerste. Dus op het moment dat een huis geliquideerd wordt, krijgt eerst de bank hun geld, en dan pas de Provincie. Dat wil ik wel graag als opmerking meenemen met de beantwoording van de vraag. En daarna is het voor mij op zich een hamerstuk.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Voncken?

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Ja, voorzitter, wij hadden ook al gezegd dat dit een hamerstuk voor ons zou kunnen zijn volgens mij. Ik heb alleen naar aanleiding van de beantwoording nog één technische vraag: een keer per jaar wordt vastgesteld wat de maximale verkoopprijs van de starterswoningen mag zijn. Die gaan we dus nu vaststellen voor 2022 € 280.000. Nou, stel dat inderdaad volgend jaar blijkt dat er een groter aanbod is voor die € 280.000, gaat die prijs dan ook omlaag of blijft het € 280.000? Want dat antwoord was voor mij niet duidelijk.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Felix?

De heer Felix (VVD): Ja, op zichzelf is het voor de VVD een hamerstuk, maar zoals ik in de eerste termijn ook heb aangegeven is de startersregeling een symptoomoplossing. En ook al zegt de Gedeputeerde, ik heb het haar goed horen zeggen, dat de Provincie zich bewust is van die rol van koopstarters en waar de Provincie ook maar iets kan, dat ze graag bijdraagt om daar iets aan te doen. Ik zou dan toch als formele wens willen inbrengen, en ik zag dat we hem SMART moeten formuleren, dus naast deze symptoombestrijding: bouwen, bouwen, bouwen, specifiek ook in het goedkope koopstartsegment.

De voorzitter: Dan ben ik me alleen aan het afvragen of je een wens mee kunt geven en er dan een hamerstuk van kunt maken. Maar als iedereen.

De heer Felix (VVD): Als die wens wordt overgenomen dan is het een hamerstuk.

De voorzitter: Ja, ja, oké. Dat zal ik dan zo meteen. Even logistiek nadenken. Mevrouw Claessens.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Ja, voorzitter. Dank u wel. Ook aan de Gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen, dat maakt het voor ons heel helder. Het kan voor ons een hamerstuk zijn. Wij hebben geen wensen en bedenkingen, maar ik vraag me af of de Gedeputeerde een toezegging kan doen op de vraag van de heer Felix, en dat hoor ik graag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westen?

De heer Westen (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Nee, voor ons zijn er ook geen wensen en bedenkingen. En voor ons is het ook een hamerstuk. En ook van mij: dank voor de beantwoording.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Richter?

De heer Richter (50PLUS): In de eerste termijn had ik al aangegeven dat het een hamerstuk was, maar we kunnen inderdaad ook eerst verder met de wens van de heer Felix van de VVD.

De voorzitter: Ja, die inventariseer ik zo meteen even. Mevrouw Plusquin?

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Piepers?

De heer Piepers (PvdA): Ja voorzitter, dank. En ook dank aan de Gedeputeerde voor de beantwoording. Aangezien het nog geen silver bullet is om de problemen op de woningmarkt op te lossen, is het voor ons een hamerstuk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En mijnheer Megens?

De heer Megens (PVV): Ja, voorzitter. Wij hadden al aangegeven dat we akkoord gaan en het wordt een hamerstuk.

De voorzitter: Oké, dan rest mij om de vraag in het midden te leggen wat u vindt van het voorstel van de VVD, om als wens mee te geven, SMART vertaald in: bouwen, bouwen, bouwen. Of een politiek correcte formulering daarvan. Wie is daarvoor?

De heer Felix (VVD): Voorzitter, met de toevoeging misschien: met beleid alstublieft.

De voorzitter: Bouwen, bouwen, bouwen, met beleid. Wie is voor? Dat wordt algemeen gedeeld. Ja, ik zag mevrouw Plusquin niet. Ja, maar ik moet even kijken of u het er allemaal over eens bent, want dan kan het principe van het hamerstuk blijven staan. Voor de startersleningen, ja. Mevrouw Claessens?

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Ja, met een kanttekening. Bouwen waar het kan.

De voorzitter: De mogelijkheden wel met beleid. Ja ja. We begrijpen elkaar. Ik ken nog wel een paar mooie Natura 2000 gebieden. Nee, maar wij snappen elkaar. Dan sluit ik daarmee dit agendapunt af. Oh nee, wacht even. Ik geef nog even het woord aan de Gedeputeerde voor de beantwoording van de resterende vragen. Mevrouw Roefs.

Gedeputeerde Roefs: Ja, even nog de vraag van mijnheer Westhoff. Eigenlijk is de situatie toch anders als bij het Lehman-verhaal. Er is een garantie, van de NHG. Alle aanvragers worden ook heel zorgvuldig getoetst door de SVN. Die nemen ook nog het risico voor hun rekening, dus die laatste 10%. Eigenlijk is er voor ons niet zomaar een probleem.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Dus op het moment dat de huizenprijzen vijftien procent 15% zakken en het aantal mensen dat hun hypotheek niet meer kunnen betalen naar 20% tot 25% gaat, dat is in 2007, 2008, 2009 gebeurd, eigenlijk wat later vooralsnog, dan zal dat geen invloed hebben op de Provincie?

Gedeputeerde Roefs: Op zich niet, omdat we natuurlijk ingebouwd hebben dat mensen pas na vijftien jaar echt moeten gaan betalen. Wij lopen niet het risico.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Op het moment dat er een huis verkocht moet worden omdat de hypotheek niet meer opgebracht kan worden, dan is die vijftien jaar niet van toepassing.

Gedeputeerde Roefs: Nee, maar dan is er wel de hypotheekgarantie.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Ja, maar dan zit... Dan kom je in ieder geval op de NHG terecht en die 10% van SVL, maar die hebben ook maar een beperkt budget, dus dat risico van 10%, het is leuk dat u dat kunt afschrijven, maar of dat werkelijk hard te maken is op een totaalbedrag

dadelijk van € 400.000, € 4 miljoen, sorry, € 400 miljoen, wat we uit hebben staan? Is toch € 40 miljoen wat we risico lopen.

Gedeputeerde Roefs: Ik krijg bericht dat het gedekt wordt door het Waarborgfonds.

En dan was er een vraag van mevrouw Voncken. Want stel dat inderdaad op het moment dat wij meten er ineens meer woningen zijn, dan rekenen we het wel uit. Maar we gaan niet meteen na één jaar alweer veranderen. Dus dan wachten we nog een jaar of het een jaar later ook zo is. Dat is het idee. We doen het nu pas voor de eerste keer, maar het idee is dus: stel, volgend jaar komen we erachter dat het eigenlijk € 270.000 had moeten zijn, want het aanbod is groter, dan wachten we nog een jaar en houden we het op € 280.000 en het jaar daarna, als het dan nog steeds lager is, dan gaan we verlagen. Als u zegt dat dat goed is, natuurlijk.

De voorzitter: En daarmee zijn al uw vragen beantwoord. Dan sluit ik daarmee bij dezen dit agendapunt af. Met dank aan eenieder.

7.4 Sonderend stuk Grip op grootschalige bedrijvigheid

De voorzitter: Dan gaan wij naar agendapunt 7.4, het sonderende stuk Grip op grootschalig bedrijventerrein. We doen dat in één termijn, waarbij we drie en een halve minuut per fractie gebruiken en waarbij u ook gevraagd wordt om een reactie te geven op de drie sonderende vragen die u ook bij dit stuk voorgelegd hebt gekregen. Pak even één minuut voor zover er nog wat changement zou moeten plaatsvinden. Dat gebeurt onderwijl.

Als iedereen dan weer op zijn plek zit, dan zou ik willen beginnen aan voor mij de achterkant links, en dat is de heer Megens.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. De PVV is in elk geval gaan nadenken over: moeten we hier nog wel van die grote hallen allemaal neerzetten? Wij zijn tot de conclusie gekomen: daar moeten we misschien wel een grens aan gaan stellen. Natuurlijk moeten we daar bestaande bedrijven niet tegen gaan zitten en ja, er moet ook gekeken worden van kunnen die bestaande bedrijven die hier gevestigd zijn zich ook nog wel uitbreiden? Het moet natuurlijk niet tegen elke prijs zijn, maar ik denk wel dat er gekeken moet worden hoe. We moeten natuurlijk zuinig omgaan met het ruimtegebruik. We roepen wel vaker: die landbouwgrond wordt maar continu onttrokken. Die grote bedrijfshallen komen vaak op die landbouwgronden, dus daar zit toch onze zorg. Vaak worden deze hallen neergezet terwijl dat er nog geen bedrijven in die hallen zitten. Er zijn geen werknemers bekend, dus ja, ze dragen ook niet bij aan de werkeloosheid. Dus ook dat is voor ons een punt om daar zo naar te kijken. Verder zijn we wel van mening dat het inderdaad geborgd moet worden in een Omgevingsverordening. Zonder borging, we hebben het ook al eens met de zondeladder gezegd, dan kun je eigenlijk niks. We zien dat daar ook steeds omheen gegaan wordt. Dus het lijkt ons goed dat dit in elk geval gewaarborgd is en dat het ook duidelijk gecommuniceerd wordt. Daarnaast hebben we nog wel een vraag hoe dat precies tot die 5 ha is gekomen? Die zal niet zomaar uit de lucht zijn komen vallen hoe dat we op die 5 ha zijn gekomen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Megens, mevrouw Schuuring?

Mevrouw Schuuring (PvdA): Dank u wel, voorzitter. In algemene zin zijn wij heel blij met de denkrichtingen die in dit stuk staan en vooral het toepassen van de ladder voor duurzame stedelijke ontwikkeling lijkt ons een hele goede. Ook wij hebben daar nog wel een aantal vragen bij. Ook onder andere over die kavelgrootte, die grens van 5 ha, want wij vinden dat toch echt nog wel een flink stuk.

Maar de vraag is vooral denk ik, aan onze kant, hoe we een aantal zaken die genoemd zijn in dit stuk toch wat explicieter kunnen maken. Dus als we het hebben over regionale meerwaarde: hoe definiëren we dat? Als we het hebben over de laatste stap in die ladder, nieuwe buiten stedelijke locaties, als het gemotiveerd is, wat moet er dan onder zo'n motivatie verstaan worden en wanneer is dat voldoende?

Daarnaast gaat dit stuk heel erg over het bedrijventerrein, dat er op dit moment nog achttien plekken zijn die voor grote locaties beschikbaar staan. Bij het amendement dat is ingediend ging het ook bijvoorbeeld over het inrichten van zo'n kavel en zelfs over eisen die je eventueel aan gebouwen zou kunnen stellen, en dat komt eigenlijk nog niet terug in dit stuk. Dus ik zou daar ook graag nog wel wat meer over willen horen. En ook in hoeverre dit beleid juist overeenkomt of afwijkt van andere provincies. En dan specifiek Noord-Brabant, of we het zo doen dat we het een beetje op elkaar aansluiten.

En als laatste eigenlijk een vraag over locaties die kleiner zijn dan die 5 ha. In hoeverre dit beleid daar ook op gericht is, want de 5 ha wordt eigenlijk als maximum gesteld, dus betekent dit dat dit ook voor kleinere kavels geldt of echt alleen maar als we daarboven komen? En mocht dat alleen gelden voor die hele grote kavels, hoe zorgen we er dan voor dat ook als het om wat kleinere kavels gaat, dat we voorkomen dat we verschillend beleid in verschillende gemeenten daarop krijgen, en dat we toch een goede regionale afweging kunnen maken.

Dat zijn eigenlijk de vragen. Wij zagen dat er in de brief nog werd aangeboden om die drie vragen... Wat ons betreft zijn het zeker wel dingen die terug zouden moeten komen in de Omgevingsverordening, dus de vraag is even: krijgen wij daar nog een voorstel voor, dan zien we dat graag tegemoet, alvast.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Nou het voorstel is gemaakt om verdozing tegen te gaan door een maximum te stellen van 5 ha aan nieuwe kavels. Bestaand, nieuw en bij uitbreidingen. Het beste zou natuurlijk zijn als er een structurele oplossing kan komen. Stoppen met die doorgedraaide pakjeseconomie ten koste van de lokale middenstand. En met extra veel vervoer. En Nederland niet in de etalage zetten, zoals nu gebeurt, als distributieland. En minder flexibilisering van de arbeidsmarkt. Want nu kun je met een wegwerpcontract een logistieke doos altijd wel bemensen, vooral door arbeidsmigranten en daar moeten we volgens ons niet mee doorgaan. Maar dat heeft de Provincie allemaal niet in de hand en op zich is het een goede zaak om die 5 ha-grens te stellen, wat neerkomt eigenlijk op 3,5 ha, net over het gebouw zelf. En dat is nog altijd een fikse doos, bijvoorbeeld 350 bij 100 meter. Waar komt dat getal vandaan? En je kunt ook nog de hoogte in. Moeten we geen beperking stellen aan die hoogte? We vinden het goed om dit via de Provinciale verordening te regelen, zoals GS voorstelt, dan is het effectief en duidelijk voor iedereen. Wat ik wel erg jammer vind, is dat GS niet wil ingaan op de bestaande terreinen. Dus niet daarop wil ingrijpen waar nu nog achttien kavels groter dan 5 ha liggen. En om daarop in te grijpen vindt het College niet reëel, maar dat betekent wel dat de verdozing voorlopig nog flink kan doorgaan op die achttien kavels. De Partij voor de Dieren is daar niet voor en we zouden in ieder geval willen dat de Provincie hier zoekt naar mogelijkheden de bestemmingsregels aan te passen of daartoe instructie te geven aan de gemeenten. En dat kan werkelijk. En een voorbereidingsbesluit te nemen, net zoals bij de geitenstallen. En in ieder geval het maximum van 5 ha hanteren als de Provincie zelf grondeigenaar is. Is het College daartoe bereid?

En dan de uitzonderingsbepaling. We zijn voor heldere regels die de verdozing echt een halt toe roepen en zien daarom niets in die vage uitzonderingsbepalingen, pagina 5. Want met het criterium regionale meerwaarde kun je alle kanten op. Dan zullen logistieke bedrijven eerder energie steken in lobbyen dan in het anders inrichten van bedrijfsprocessen zodat ze wel aan de norm voldoen.

En daar komt bij dat de Provinciale verordening sowieso al een algemene escapebepaling heeft, waardoor GS ontheffing kan verlenen. Alleen al daarom is deze extra escape niet nodig.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Richter.

De heer Richter (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, 50PLUS is ook geen groot voorstander van de verdere verdozing van het landschap in de provincie Limburg. Alleen ook wij hadden de vraag hoe het zit met dat aantal van 5 ha. Maar wat wij met name aanvullend nog vragen is de rechtszekerheid voor mensen die bepaalde kavels bezitten of gemeenten die daar verder ontwikkelingen willen doen. In de regel is er een en ander al vastgelegd in bestemmingsplannen. En als wij dan vervolgens de spelregels gaan wijzigen hoe verhoudt zich dat dan? En krijgen we als Provincie dan niet een schadeclaim aan de broek? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Baneke.

De heer Baneke (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, een hoop zaken zijn al benoemd door de voorgaande sprekers maar waar GroenLinks zich nog wel over buigt en haar bedenkingen over heeft, dit stuk is heel erg reactief beschreven, zeg maar, van stel dat de aanvragen komen en hoe gaan we daar dan mee om? Er staan een aantal zaken in op regionaal gebied qua overleggen. Maar wat wij een beetje missen, en dat ook gekoppeld aan de informatiesessie over natuur en landbouw die we vorige week hebben gehad, is hoe zullen we als Provincie nu eens echt provinciaal na gaan denken over waar we dat willen en waar we dat niet willen. Er zijn een paar locaties benoemd. Maar wat ons betreft zou daar wel ook een wat bredere visie op landschappelijke impact mogen zijn. Want het gaat nu uit van stel dat er iets komt hoe pakken we het landschappelijk in, bij wijze van spreken? Hoe zorgen we dat die landschappelijke inpassing oké is? Maar je kunt ook preventief nadenken van waar willen we het zeker niet zo, zodat we ook niet hoeven na te denken over landschappelijke inpassing. Die opgave zit natuurlijk in allerlei beleidsstukken, maar zou nog wel iets duidelijker meegenomen kunnen worden in deze gedachtegang. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Claessens.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Dank u wel, voorzitter. Wij vinden dit stuk een eerste stap in de richting om toch als Provincie te proberen wat grip te krijgen op ontwikkelingen die wij misschien helemaal niet meer willen. Ik ga even de vragen na en dan kan ik aangeven wat wij vinden.

Vraag 1, de ruimtelijke sturing en het maximeren van de kavelomvang. Ja, dat vinden wij zeker belangrijk. Wel vinden we het jammer dat er een voorwaarde wordt gesteld dat het aanpassen van bestaande situaties niet reëel is. We begrijpen dat het heel lastig zal zijn om daarover in gesprek te gaan en verleende rechten in te perken, maar het kan toch zijn dat de actualiteit eist dat hierover nieuwe afwegingen worden gemaakt. Dus ik zou niet bij voorbaat die optie al helemaal willen uitsluiten.

Wat ons betreft is het algemeen belang leidend. Ruimte is immers schaars en we moeten heel veel in die beperkte ruimte. En niet per se de belangen van individuele eigenaren of bedrijven, die wellicht in het verleden grond hebben aangekocht met sec een strategisch doel. Clustering en multifunctioneel gebruik van bedrijventerreinen en ook goed nadenken over de inrichting van die terreinen en ook de gebouwen. Het is ook absoluut wenselijk om verrommeling in de openbare ruimte tegen te gaan. En we moeten ook goed nadenken of wij wel willen dat er nog meer grote distributiecentra komen en met mensen die we uit het buitenland moeten halen, omdat we ze hier niet kunnen vinden. Dat staat ook in het stuk. Dat vinden we op zich ook heel goed dat dat er ook zo instaat.

En vraag 2, of we in algemeenheid van mening zijn dat in dit concept Statenvoorstel een goed afgewogen pakket aan maatregelen wordt voorgesteld. Ja, zoals gezegd, het is een begin. En we zien graag de verdere uitwerkingen tegemoet.

Vraag 3, of we akkoord zijn met de borging van het pakket aan maatregelen via de provinciale Omgevingsverordening. Jazeker. Alleen de provinciale Omgevingsverordening is ook afhankelijk van de Omgevingswet. En die is nog steeds niet van kracht. Dus ja, daar zitten denk ik ook nog wel wat open eindjes aan. En dat is wel een zorgpunt voor ons.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Claessens. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, in het stuk wordt inderdaad melding gemaakt, dat hebben ook wel een aantal fracties gezegd, dat er eigenlijk al heel veel rechten vergeven zijn. Is er een inventarisatie voor hoeveel van die grote kavels er inderdaad al rechten zijn verleend en wie daar bevoegd gezag is? Is het de gemeente via een bestemmingsplan of is het de Provincie via een PIP?

En ja, in al onze wijsheid hebben we het stuk van de grondnota eigenlijk vooruitgeschoven. Wij vonden dat wel jammer, maar de integraliteit van provinciale regelgeving staat natuurlijk ook in het stuk. Daar stonden een aantal heel zinnige dingen in van hoe de Provincie omgaat met vastgoed en met grond, waar je dit natuurlijk weer aan kunt koppelen.

Een ander punt is, we hebben dat gezien bij het beheersen van planvoorraden, bij woningen. Terwijl je nu denkt, iedereen ... We hebben net nog gezegd als wens bouwen, bouwen, bouwen. Dus op het moment dat jij de markt aangeeft van wij willen dit doorzetten, dat je dan de markt ook rijp moet maken, dat je het ook daadwerkelijk gaat doen en zodat zij minder gebruik kunnen maken van verleende rechten.

Ja, de vraag over waarom het 5 ha is, is ook door verschillenden gesteld. Ja, ik denk dat het alleen maar een definitiekwestie is. 5 ha, groter dan 5 ha is XL. En groter dan acht is XXL. Ja, wij als VVD vinden vooral dat je naar kwaliteit moet kijken. En niet direct naar kwantiteit. De meeste fracties willen eigenlijk nog kleiner dan 5 ha. Wij zien geen bezwaar om zelfs als het nodig is ook gewoon groter te gaan, mits dat de kwaliteit geborgd is.

Dan het puntje eigenlijk ... Ik kwam op het idee door de bijdrage van de PVV, met het regionaal belang. Stel er is een bedrijf dat nu een omvang heeft van een hectare of drie, vier, vijf en die groeit uit zijn jasje. Moeten wij dan als overheid gaan zeggen: u mag niet meer groeien. Of gaan wij zeggen: dit is nu juist een voorbeeld waarbij verhuizing van dat bedrijf naar een acceptabel mooi ingerichte kavel juist wel kan.

De opmerking van de Partij voor de Dieren steun ik deels, van die logistieke loodsen. De PVV had het daar ook over. Het zijn natuurlijk exploitanten van loodsen die dan loodsen bouwen. En gevoelsmatig is dat iets anders dan een bedrijf dat voor zichzelf loodsen gaat bouwen. En het is natuurlijk een hele lastige hoe je daar grip op krijgt. Want ja, we kennen natuurlijk allemaal wel constructies en hoe het dan geregeld is. En je hebt ook bedrijven die hebben juist hun hoofdtak, dat is hun bedrijfsvoering en die zetten juist de invulling van de gebouwen bij een ander neer. En hoe ga je daarin sturen? Dat vind ik een hele lastige en ook een hele complexe om dat heel goed te duiden.

Dan de drie vragen, Ja, vraag 1. Wij vinden die 5 ha wat arbitrair. Wij vinden de kwaliteit veel belangrijker dan sec 5 ha. Je kunt ook op 1 ha een behoorlijk rommeltje maken.

In het algemeen zijn wij wel van mening dat de maatregelen, en überhaupt het willen nemen van maatregelen goed is. Ja, je moet ze zeker borgen in de provinciale verordening, want anders is het iets wat je niet kunt afdwingen. En het staat eigenlijk los van de invoering van de Omgevingswet, want we kunnen zelfs de lopende Omgevingsverordening nog aanpassen in de oude systematiek. Dus als we het belangrijk genoeg vinden dan doen we dat gewoon. En zodra de nieuwe Omgevingswet er is nemen we die verandering gewoon weer mee over. Dus dat zie ik niet direct als een belemmering. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nijskens. Mevrouw Voncken.

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Ja, dank u wel voorzitter. Ja, de Staten hebben zelf om dit stuk gevraagd, om een aanpak waardoor er meer grip ontstaat op de logistieke hallen en de datacentra. Dat waren de aanleidingen om iets te doen. Dus dat meer grip nodig is, dat ondersteunen wij. Er zijn nog wel een aantal vragen en de meeste vragen zijn al gesteld. Waar komt de 5 ha vandaan en dan snap ik de indeling wel die de heer Nijskens net ook zei. Maar daar zit, neem ik aan, toch ook wel meer onderbouwing onder dan alleen die maatvoering. Maar dat horen we dan graag dadelijk van de portefeuillehouder. Ja, in het stuk staan een aantal voorstellen. De ladder wordt genoemd. Clustering van logistiek. Met een aantal van die voorstellen zijn wij het gewoon eens. Er zitten ook een aantal aanbevelingen in. En dat is met name om de behoefteraming vast te stellen voor 2035 en een inventarisatie te maken van de brownfields. En daar zou ik graag wat meer toelichting op hebben. Wat wordt daar nu precies onder verstaan? En de reden dat ik daar om vraag is dat we hier gisteravond een gesprek gehad hebben met de directeur van het Vastgoedbedrijf Greenport Venlo. En daar heb je natuurlijk zo'n situatie waar nog 100 ha uitgeefbare grond in een exploitatie zit. En we hebben ook gekeken wie daar nu de kopers zijn. En dat zijn toch overwegend kopers die meer dan 10 ha kopen. De gemiddelde kavelomvang van de grotere kopers zit het afgelopen jaar op 12 ha. En wat zij, zeg maar, onder de 5 ha uitgeven is heel erg weinig. En dat is natuurlijk niet zo gek in dat gebied, maar de vraag is ...Ik lees in het stuk dat tot 2030 de aanscherpingen nog geen effect zullen hebben. Want dan gaat het meestal om vastgestelde bestemmingsplannen. Tegelijkertijd hoorden wij gisteren ook dat dat toch niet altijd zo is. Want ook zelfs bij het Vastgoedbedrijf Greenport Venlo moeten er nog bestemmingsplannen door de gemeenteraden vastgesteld worden, wat spanning geeft. Dus ik vraag me af of dat nou de problematiek van de brownfields is? Kunt u dat eens even toelichten? Dan stelt u voor om één of meer onderdelen van het programma via een instructieregeling op te nemen in de POVI. Daar zou ik graag wat meer duiding over willen hebben van wat dat dan betekent? Eén of meer onderdelen gaan we via een instructieregel in de POVI opnemen. Dus voordat we daarmee akkoord zijn zou ik graag weten waar we dan akkoord mee zijn. Is er ook gekeken naar wat andere provincies doen om grip te krijgen op die grootschalige ontwikkelingen? Ja, over de regionale meerwaarde is al genoeg gevraagd. Ik denk dat dit het voor dit moment is.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): We hebben het stuk gelezen en vinden het op zich een goed voorstel. Wel nog een paar vragen. En zeker naar aanleiding van de ladder. Die vinden we op zich een goed instrument om te kijken wat we met onze ruimte willen doen. De vraag is alleen dat er nu aandacht besteed wordt aan oppervlakte. Maar is het niet veel belangrijker om uit te zoeken en een goed beeld te maken van wat we in deze ruimtes überhaupt willen doen? Ik bedoel, wat willen we daar überhaupt hebben? Willen we daar een ASML hebben of willen we daar een distributiecentrum? Of op een moment dat er ruimte ...Moet het een zonnepark worden? Ja, ik bedoel dat is in principe ook gewoon een industrieel complex. Dus op die vragen krijg ik geen antwoord als ik het stuk lees. Verder staat er ergens in het stuk, zeker in die ladder, dat er ook aandacht besteed moet worden aan oudere industrieterreinen. Of ja, werklocaties worden ze dan genoemd. Het komt niet echt uit de verf wat men daar dan mee wil. Ik bedoel er zijn heel veel van dat soort terreinen waar hallen gewoon leegstaan. En al jaren. Dus daar zou ik ook graag eens wat meer informatie over willen ontvangen. Verder zag ik een paar regeltjes die voor ons wel interessant waren. Er staat ergens: 'Anticiperend aankopen of voorraad bouwen door ontwikkelaars.' Nou, dat we dat tegen willen gaan lijkt ons een ontzettend goed idee. Dus kom eerst maar eens over de brug met wat je met die ruimte wilt, voordat je het überhaupt vol gaat plempen. En dat geldt in dit geval ook voor werklocaties van ... Er staat

ergens in het stuk: 'Meerwaarde voor Limburg.' Maar op een moment dat een distributieruimte volledig bevolkt wordt door internationale, sorry, door arbeidsmigranten en de distributie met vrachtwagens uit Oost-Europa gebeurt, wat hebben wij daar als Limburg aan? Dus dat was een beetje de koppeling naar van wat gaan we met die werklocaties überhaupt doen? En dan staat er nog ergens een stukje over een planningsopgave PO 2035. Als ik daarnaar kijk, dan gaan mij de rillingen over de nek, want dan denk ik aan een planeconomie. Dan denk ik van: dit kun je niet plannen. Dat bepaal je eerst op basis van wat je met die ruimtes überhaupt wilt. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Dank u. Ja, ik wil allereerst een algemeen verhaaltje houden. Een algemene opmerking maken die aansluit bij de opmerkingen van mevrouw Plusquin en mevrouw Claessens. En ook voor een deel bij wat mijnheer Westhoff zonet gezegd heeft.

Zeer onlangs hebben zowel de arbeidsinspectie als de WRR duidelijk gemaakt dat er een stop moet komen op de toename van arbeidsmigratie. Ook deze instellingen zien nu eindelijk dat de bevolkingsgroei in Nederland tegen zijn grenzen aanloopt. En dat die groei er eigenlijk al echt overheen gaat. En dat geldt ook voor de groei van de bedrijvigheid. Het zou goed zijn als op beide gebieden een stabilisatie kon gaan optreden. Dat zou ook een ander licht kunnen werpen op de grootschalige bedrijvigheid in het algemeen, waar we hier over praten. Je kunt als voorbeeld denken aan de enorme distributiecentra, mijnheer Westhoff had het er net dus letterlijk over, waar het grootste deel van de werknemers arbeidsmigranten zijn. Maar zolang er helaas nog groepen en partijen zijn die niet zien dat het vrijwel onbeperkt toelaten van asielzoekers en arbeidsmigranten het reservoir van goedkope arbeid blijft vullen. Zolang dat gebeurt zullen de werkgevers daar dankbaar gebruik van gaan maken en hun activiteiten blijven uitbreiden. En dan blijft er dus een groeiende behoefte aan bedrijvigheid en dien ten gevolge aan grootschalige bedrijvigheid. Helaas gaat de Provincie hier niet over. Als we ervan uitgaan dat hier voorlopig geen verandering in komt dan worden amendement 112, dat we ook ondersteund hebben, en het voorliggend stuk actueel.

We moeten dus inderdaad op de een of andere manier een rem zetten op de ongebreidelde uitbreiding en versnippering, de opmerking over clustering is dus wat ons betreft prima, van het industrieoppervlak. We kunnen dus, overtuigd door de toelichting in het stuk, de drie vragen die gesteld worden eenvoudigweg met ja beantwoorden.

Ik heb nog één vraag, misschien is het meer een wens. Ook in aansluiting op wat mevrouw Schuurink zei, kunnen we nog andere eisen stellen, op het moment dat we die 5 ha gaan vergunnen?

Bijvoorbeeld, dat ligt ons na aan het hart, zonnepanelen op daken verplicht stellen. Maar dat is waarschijnlijk in andere items al vastgesteld. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Vincken. Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja, voorzitter, misschien toch een beetje een dissonant geluid in deze discussie. Maar ik ben eens begonnen met het herinneren aan een informatie die wij in een vorige periode gehad hebben van het Planbureau voor de Leefomgeving. En die had uitgerekend, of uitgekiend, dat Nederland een paar economische dragers heeft. Dat waren in eerste instantie Airport en Seaport. En Airport was Schiphol met omgeving in Amsterdam. En Seaport Rotterdam met haven. En wat ook de Partij voor de Dieren zei, kijk als wij ons mondiaal profileren als de toegang tot Europa, ja, dan moet je niet raar staan te kijken dat je daar allerhande transport bij oproept. En dat hebben we wel gedaan als land. En dat geldt nog steeds. Ondertussen is Brainport erbij gekomen, want ook Rutte had erkend tijdens een verkiezingsdebat dat Zuidoost-Brabant zich, zoals hij het zelf zei, aan zijn eigen haren uit de economische malaise had getrokken. Dus dat gezegd zijnde, ben ik eens gaan kijken hoe het dan zit met de gang van zaken. En dan blijkt dat bijvoorbeeld

de Westelijke Mijnstreek een rapport heeft laten opstellen waaruit blijkt dat ze nog heel veel oppervlakte bedrijventerrein willen hebben waarbij de kavels groter zijn dan 5 ha. REO. Ze zeggen dat ze daar nog 5 ha tot 26 ha van nodig hebben. REO geeft ook aan dat er in Limburg, gebaseerd op een prognose van de Stec Groep, 450 tot 500 ha nodig is van percelen groter dan 5 ha. Wij hebben zelf in de vorige periode, in 2018, het rapport gekregen van Buck Consultants International over hoe Limburg zat in de ontwikkeling van industrie of van bedrijventerreinen. En als je dat bij elkaar optelt dan vind ik dat een gemis dat we dat niet in deze notitie hebben gezet. Er is een oorzaak. Er zijn buiten van wat wij nu eigenlijk als overheid opleggen participanten in dit verhaal waarvan ik vind dat ze onvoldoende tot hun recht zijn gekomen. En Jan Fransoo, dat is een hoogleraar Operationeel en Logistiek Management, houdt zelfs de sector een behoorlijke spiegel voor. En die zegt: willen we blijven hangen in de groef van economisch belang of willen we het op een andere manier organiseren? En hij geeft daarbij ook aan dat het heel belangrijk is dat er tenminste regionaal beleid gemaakt wordt omdat anders de ontwikkelaars huppen van gemeente naar gemeente waar ze nog wel een kansje hebben. En ook dat mis ik in dit verhaal en dan vind ik het jammer dat we het zo verengen tot puur een RO-gegeven want het RO is eigenlijk een uitvloeisel van beleid wat er is ingezet. En ik ben het ermee eens dat dat beleid wel tot wat vervelende punten heeft geleid, waaronder deze dozen. Ze zijn niet altijd geweldig. Dat moet ik eerlijkheidshalve toegeven. Maar wat ga je er nu aan doen? Dat is dan de vraag. En dan wordt ook gekeken naar de Brownfields waarvan gezegd wordt dat we die moeten herontwikkelen. Maar schijnbaar is dan één van de punten dat gemeentelijke bestemmingsplannen net zo oud zijn op die gebieden als de gebouwen die er staan. Dus als je daar wilt gaan ontwikkelingen ... En dat is dan nog het verhaal dat je ook eens naar de hoogte kunt kijken, maar dan kun je ook kijken naar de hoogte in positieve zin, van kun je in dat bestemmingsplan de zaak niet zo aanpassen dat daar meer mogelijk is. Met andere woorden als je de oude industriegebieden beter, en met wat meer gemak, op de schop neemt voor de ontwikkelaar, dan zou het weleens kunnen zijn dat nieuwe ontwikkelingen wat minder kunnen worden. En dat vind ik allemaal niet terug. Het is nu een verhaal van bedrijfskavels, 5 ha.

De voorzitter: Mijnheer Van der Linden, kunt u afronden?

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dan komt nog de vraag van als je die 5 ha neemt en men gaat het in een park onderbrengen, mag een park wel 5 ha zijn? Dat is dan ook nog een vraag. Dus u zult niet verbaasd zijn dat wij op die drie vragen eigenlijk totaal geen antwoord hebben. En we toch eens een tweede sessie of voorstel in dit gegeven afwachten.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Megens was ik mee begonnen. Dus, ja. Mevrouw Erkens, ik sla u alweer over. U mag mij straks een mep verkopen.

Mevrouw Erkens (D66): Nou, ik moet een volgende keer, denk ik, toch wat meer opvallends aantrekken.

De voorzitter: Nee, hoor, dat ligt echt niet aan u.

Mevrouw Erkens (D66): Nou, er is al heel veel inhoudelijks gezegd. Dus ik zal het proberen kort te houden. Ook D66 is tegen verdozing van ons landschap. Daarom hebben we ook mede het amendement van mevrouw Schuurman ingediend. We hebben echter wel wat kritische vragen over het Statenvoorstel hoe dat er nu ligt. Op basis van het lezen daarvan is het de vraag of het nu eigenlijk ons doel is om verdozing tegen te gaan. Of willen we juist meer grip krijgen op iedere grootschalige bedrijfsmatige ontwikkeling. Want als het tegengaan van verdozing ons doel is, dan lijkt het ons goed om wat explicieter te stellen wat verdozing is en wanneer we vinden dat er sprake is van verdozing.

Het viel ons daarnaast op dat de Provincie bij elf van de achttien locaties, waar nog kavels groter dan 5 ha kunnen worden uitgegeven, de hoofdaandeelhouder van de locatie is of daarbij betrokken is. Is het dan niet effectiever om vanuit eigenaarschap zelf sturing te gaan geven en in hoeverre is de Provincie van plan dat te gaan doen?

Even kijken. We lazten voor de rest in het stuk dat er een aanbeveling staat om andere potentiële dozenlocaties te kopen en dus ook actief grondbeleid te gaan voeren. Dat vonden wij best wel interessant. En is het ook de bedoeling om dat beleid te gaan maken?

Wij zien graag nog twee dingen terug in het beleidsstuk. Hoe wij actief grondbeleid willen gaan toepassen om verdozing tegen te gaan en de ruimtelijke regeling in de Omgevingsverordening opnemen om te voorkomen dat gemeenten dit gaan doorkruisen.

Ja, ik was toch wel even benieuwd naar de discussie die we hiervoor hadden over de woningbouw en waarbij wij eigenlijk zeggen dat we dat vooral overlaten aan gemeenten en aan de markt, waarom we dan als Provincie bij bedrijventerreinen daar juist wel zo dicht bovenop willen zitten.

Is het dan ook de bedoeling dat we nu ook antwoord geven op de drie vragen? Of is dat voor de tweede ronde?

De voorzitter: Er is maar één termijn dus ...

Mevrouw Erkens (D66): Oké. Dan zal ik onze antwoorden daar ook op geven. Vraag 1 betreft het maximaliseren van de kavelomgang van 5 ha. Op voorhand vinden wij actief grondbeleid effectiever en dus ook wel een kater. Ik sluit me daarnaast ook wel aan bij de oproep die eerder werd gedaan door de VVD om meer te kijken naar kwaliteit dan naar kwantiteit.

Vraag 2. Nee, wij zijn niet van mening dat dit stuk ons voldoende grip geeft op de ontwikkeling van grootschalige bedrijventerreinen.

En dan vraag 3: Bent u akkoord met een beoging van een pakket van aan maatregelen via de provinciale Omgevingsverordening? Met de beoging van het goede is D66 het zeker eens. Als het maar effectief is en daadwerkelijk verdozing voorkomt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Roefs. En u heeft maximaal 25 minuten.

Gedeputeerde Roefs: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik ben nu al eigenlijk blij met uw inbreng, want dat was namelijk precies de bedoeling van vandaag. Ik heb verschillende keren gehoord van hoe zit dit dan en kan er dit nog niet bij en kan er dat nog niet bij en dit is nog een probleem. Dat is precies wat we natuurlijk beogen om bij u nu op te halen. Want de bedoeling is natuurlijk dat hiernaast een Statenvoorstel wordt gemaakt en dat gaan we dan gewoon weer in deze commissie behandelen. En dan willen we dat ook zeker nog verder verduidelijken. Er moet nog fiks wat werk verzet worden. We moeten natuurlijk ook nog verder bij allerlei stakeholders op bezoek, want die willen natuurlijk ook wel horen van waar zijn jullie mee geholpen of waar zijn jullie helemaal ontevreden over en die afwegingen moeten we dan ook nog maken. Dus in ieder geval al bedankt voor de inbreng. Voor mij is wel heel duidelijk dat u allemaal vindt dat, als we de afspraken er over maken, we ze ook in de verordening neer moeten zetten. In de vorm is dat dan van instructieregels. Daar hebben we ook wel de tijd voor, want de verordening gaat op 1 januari in. Maar de bedoeling is eigenlijk dat wij in december nog een slag maken. En dan zouden we, dat hopen we dat we dat kunnen halen, dus deze inhoud van het Statenvoorstel, als u zich daar straks in zou kunnen vinden, nog weer daarin mee kunnen nemen. Dus dat is eigenlijk het traject zoals we dat voor ons zien. En heel veel opmerkingen kunnen wij dus heel goed meenemen.

De vraag die heel veel gesteld is, is waarom 5 ha. Nou, wij hebben ons gewoon aangesloten bij een landelijke indeling. Hugo de Jonge is van plan, we hebben daar zelfs al een bijeenkomst met hem

over gehad, om landelijk ook beleid te maken op deze grip op bedrijventerreinen. En datacenters noemt hij er iedere keer bij omdat hij natuurlijk geconfronteerd is geweest met het verhaal in Zeewolde. Dus, ja, daar kijken we natuurlijk ook naar. Niet dat wij hier gekke dingen gaan afspreken die vervolgens weer helemaal niet matchen met wat er landelijk gebeurt. Dus dat is eigenlijk gewoon een redelijk pragmatische keuze. Want ik ben het op zich hartstikke eens met wat mijnheer Nijskens zei, van ergens is het een grens, die is arbitrair en het gaat eigenlijk veel meer over de kwaliteit en het doel wat we willen bereiken. Wij proberen niet meer te praten over verdozing. Ja, gewoon omdat dat zo negatief klinkt. Dus het is beleid wat we willen doen voor XXL-bedrijventerreinen. En er is ook wel gevraagd ... Ja, nou ja goed, de manier waarop je over dingen praat en welke taal je gebruikt dat zegt soms ook wat, hè.

Gedeputeerde Roefs: Dat is goed, daar heb ik jullie dan voor. De vraag was ook, daar begon mijnheer Megens mee, of uitbreiding dan nog wel mogelijk is. Wij hebben het hier eigenlijk inderdaad dus over die meer dan 5 ha. En daar kom ik straks nog wel even op, het verschil met bijvoorbeeld Brabant. Maar in Limburg hebben wij eigenlijk nog voldoende capaciteit in de bedrijventerreinen onder de 5 ha. We hebben ooit een planning gemaakt en die klopt nog steeds. Alleen deze ontwikkeling van dat er veel meer vraag is naar bedrijventerreinen of naar kavels van meer dan 5 ha, dat is een ontwikkeling die zich eigenlijk de laatste tijd erg veel voordoet. Wat overigens ook wel te begrijpen is, want heel eerlijk gezegd terug afpellend, is het ook natuurlijk onze nieuwe manier van omgaan met ja, zeg maar boodschappen doen. We zijn er zelf ook met zijn allen een beetje schuld aan. Dat wil niet zeggen dat we de grote kavels allemaal binnen willen halen. Maar in verhouding hebben wij dus in Limburg genoeg bedrijventerreinen, kavels kleiner dan 5 ha. Die meer dan 5 ha zijn, ja, het is maar net wat je veel en weinig noemt. Maar die achttien die wij nog hebben is echt niet veel vergeleken met waarom Brabant zo bezig is gegaan van hoe gaan we hiermee om. En dat maakt heel veel verschil uit.

Van die achttien kavels, meer dan 5 ha, zijn er dus elf waar wij als Provincie bij betrokken zijn. En mevrouw Voncken noemde natuurlijk een heel mooi voorbeeld als het gaat over Greenport Venlo. Als wij nieuw beleid gaan maken, dan zou je dat beleid daar dus ook toe kunnen passen. Of ja, hoe moet ik dat zeggen, dat geldt dan voor de nieuwe zaken. Want dat is eigenlijk de bedoeling, het vooral hebben over het nieuwe beleid voor kavels die nu nog niet bestemd zijn.

De voorzitter: Mag ik even vragen. Mevrouw Schuuring had even een vraag?

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, even een verhelderende vraag. Maakt het terrein van Greenport onderdeel uit van die achttien kavels die al benoemd zijn daarin? Dus die grotere kavels, dat terrein, die 100 ha keer ongeveer tien, dat zijn die kavels waar wij ook aandeelhouder bij zijn, ja.

Gedeputeerde Roefs: Ja. En dan krijg je dus de situatie dat als je snel een koper hebt en die wil daar veel geld voor neertellen. Nou, dan kun je snel scoren. Ook als aandeelhouder. Maar je kan als aandeelhouder ook zeggen van nou, er is toch een tendens om niet zo heel blij te zijn met die hele grote XXL-kavels. Dan doen we wat opbrengst betreft, of wat snelheid van verkopen betreft, een stapje terug en proberen we de medeaandeelhouders daarvan te overtuigen. Dus in zoverre is dat bedoeld, van die achttien kunnen wij bij elf als aandeelhouder de afwegingen in een vergadering maken en proberen anderen te overtuigen. Want dat is iets dat u natuurlijk heel veel vraagt van waarom je in dit verhaal eigenlijk zegt dat we niet zozeer in gaan grijpen in wat er nu al bestemd is. Nou, sommigen van jullie...Onder anderen mijnheer Richter zei ook hoe zit dat dan met rechtsbescherming. Als wij nu zouden gaan zeggen dat zaken niet meer mogen, niet meer kunnen, ook al ligt het bestemmingsplan vast, want daar hebben we het bij die achttien over, dan kunnen we dus inderdaad planschade verwachten. Dat kon wel eens flink in de papieren lopen. Dus daar hebben

we op dit moment in ieder geval nog niet voor gekozen. Zo staat het in ieder geval in dit stuk. En ik heb van u wel gehoord dat u zich afvraagt of dit nu wel verstandig is of welk risico lopen we. Daar gaan we in ieder geval nog verder naar kijken. Maar ja, dat is nogal een fikse aangelegenheid, terwijl we in feite over niet zo heel veel kavels spreken.

De voorzitter: Mevrouw Voncken.

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Ja, dank je wel. Dit maakt het wel duidelijker. Maar het omgekeerde gebeurt ook en dat is waar we het gisteravond over hadden, dat de rol van de aandeelhouder en de wens ook niet altijd in lijn is met wat de gemeenteraad wil. En die moet wel die bestemmingsplannen vaststellen. We hadden gisteren de discussie dat de gemeenteraad in Venray het bestemmingsplan voor De Spurkt niet vastgesteld heeft. En dan krijg je dus ook weer heel andere situaties. Ja.

Gedeputeerde Roefs: Ja, je moet dat dus heel goed in beeld brengen. Soms ben je niet bij machte om het voor elkaar te krijgen. Daarom is het wel goed dat je allemaal het beleid in het achterhoofd hebt van zo kijken we er eigenlijk tegen aan dat dingen ongewenst zijn.

Wat ook veel gevraagd is van hoe ga je nu regels daaraan stellen, wat is dan bijvoorbeeld regionale meerwaarde? Daar hebben wij al wel ideeën over welke criteria dat zouden kunnen zijn. Die komen ook natuurlijk dan bij een Statenvoorstel te liggen, want het is voor u natuurlijk ook belangrijk van wat voor handvaten heb je hier dan ook voor bedacht. En één van de zaken die we bijvoorbeeld natuurlijk gaan meenemen is van stel dat er internationale werknemers komen, waar gaat u die dan huisvesten en wat voor een plan is dat dan? Wat is de huurder? Dan is ook door iemand van jullie gezegd dat de projectontwikkelaar alvast de grond heeft gekocht. Die wil gaan bouwen en die weet nog helemaal niet wat erin komt. Ja, dan kunnen we niet zomaar de regionale meerwaarde bepalen. Dus dat betekent eigenlijk natuurlijk ook dat wij, en wij voor de lopende tijd bij gemeenten zeggen, zeg nou gewoon tegen die projectontwikkelaar: wij willen eerst van u weten wie daarin komt, want dan kunnen we namelijk concrete afspraken maken. Want anders maak je misschien afspraken met een ontwikkelaar, komt er een huurder die denkt van ja, daar hoef ik me verder niet aan te houden. Of die gaat weer weg en dan komt de volgende. Dus je zult eigenlijk in die richting je allerlei afspraken moeten maken. En dan kom ik ook inderdaad ...

De voorzitter: Mevrouw Schuuring?

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, ik denk dat het heel goed is dat hierover na wordt gedacht. Maar ik zou wel mee willen geven om dit toch zoveel mogelijk ook echt goed te expliciteren. Want je merkt dit nu bijvoorbeeld ook rondom MAA. De hele discussie gaat eigenlijk over wat is dan regionale meerwaarde en hoe bepalen we dat. En zeker als het gaat over de arbeidsmarkt. Dan hoor je ook natuurlijk argumentaties van ja, maar ook mensen die hier tijdelijk werken die moeten wel in een pension verblijven en die gaan ook naar de supermarkt en die gaan ook eten in een restaurant, dus dat levert heel veel op voor de regionale economie. Terwijl dat volgens ons toch wel echt iets anders is dan zorgen voor werkgelegenheid voor mensen die permanent in de regio wonen. En dat we dat dus ook vooraf wel duidelijk hebben en wat we daarmee bedoelen. Ja.

Gedeputeerde Roefs: Ja, want inderdaad, u heeft heel duidelijk gevraagd of dingen explicieter kunnen. Dat heeft de Partij voor de Dieren ook gevraagd. Is ook de bedoeling. Niet alleen bijvoorbeeld zeggen van meer dan dus bijvoorbeeld zoveel van de 5 ha mag bebouwd worden. Maar ook bijvoorbeeld afspraken over de hoogte. Allerlei zaken kun je ook vatten in instructieregels. En dat is

wel de bedoeling. En we hebben dus al een soort lijstje van criteria die we aan het aanscherpen zijn voor die regionale meerwaarde.

Even kijken. We moeten natuurlijk dus ook gaan kijken, en dat heeft ook te maken met wat GroenLinks zei, waar we nog een uitbreiding willen als dat nodig is. Er wordt heel duidelijk bijvoorbeeld ook gezegd dat het eigenlijk wel op plekken moet zijn waar ontsluiting kan zijn via water, spoor en de weg. Dus niet zomaar ergens midden in Limburg waar verder maar één modaliteit is, de weg bijvoorbeeld. En dat is natuurlijk ook de taak, dat is ook een beetje een antwoord op wat mevrouw Erkens zijn, van de Provincie. Wij moeten de ruimtelijke ordening regelen. En hoewel er landelijk een beetje een grote omslag plaatsvindt waardoor we ook instructies van bovenaf zullen gaan krijgen, is het natuurlijk onze taak om te zorgen dat we dat goed en slim doen en alle waarden daarbij betrekken. En dus ook heel goed kijken, kan het landschap zoiets aan en is dit wel de juiste plek. Ja, dat is precies datgene wat de Provincie natuurlijk als opdracht heeft.

Even kijken. Er was ook een vraag over de brownfields. Wij willen een inventarisatie maken van hoe het eigenlijk staat met die bestaande industrieterreinen. Wat wij weten is dat er op zich niet veel leegstand is. Maar we moeten eigenlijk ook wel weten hoe vitaal die nog zijn. En liggen daar ook bedreigingen. Maar dat er bedreigingen zijn, zoals ik bijvoorbeeld uit Brabant heb gehoord, is bij ons nog helemaal niet zo. Dat daar dan bijvoorbeeld drie leegstaande kavels worden opgekocht door dezelfde persoon en die gaat dan op die lege kavels toch weer zo'n groot distributiecentrum neerzetten. En dat was natuurlijk niet de bedoeling van onze kleinere bedrijventerreinen. Want die zijn ook juist bedoeld voor die regionale bedrijven. En dan kom ik vanzelf bij van stel nou dat je een regionaal bedrijf hebt die juist behoefte heeft aan een veel grotere kavel, dan hoort dat natuurlijk ook heel duidelijk bij die criteria die je wilt maken voor de regionale meerwaarde. Er is een voorbeeld van, nou neem Hessing, die een heel grote kavel heeft in Venlo. Maar die heeft dus een heel duidelijke relatie met de landbouw in de omgeving van Venlo. Er wordt datgene verwerkt in dat grote bedrijf wat daar in de omgeving is. En vervolgens wordt dat ook hier onder andere afgezet. Nou, dat is ook een manier om naar regionale meerwaarde te kijken. Wat gebeurt er? Wordt er waarde toegevoegd? Als het alleen maar is pillendozen openmaken, de juiste bijsluiter erbij doen en dan weer door naar de rest van Europa, dan kan je je dus de regionale meerwaarde afvragen. Aan dat soort zaken moeten we denken.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, als korte reactie. Onze opmerking over kwaliteit is nou net als dat voorbeeld van iemand koopt drie kavels naast elkaar. En dan kun je daar met een hele mooie architectuur en landschappelijke inpassing toch een grote loods verstoppen of het drie aparte bedrijven zijn. En dan krijg je dus een beetje van wat is nu werkelijk het doel. En dan verdozing, dat leeft bij iedereen. En dan wil je die term net ook nog uit de stukken schrappen. En als je die term wel blijft gebruiken zou je juist de markt aanmoedigen van kom met mooie plannen, met mooie ontwerpen, met mooie invullingen. Je zou een hele hoop pijn weg kunnen halen van wat nu echt het probleem is van verdozing. Of je nu langs een geluidsmuur rijdt of achter die geluidsmuur zit een gigantisch logistiek bedrijf. Wat is dan het probleem?

Gedeputeerde Roefs: Ik noemde dit voorbeeld als het gaat om het onderzoek naar de brownfields. En wij hebben nog niet zo voor ogen welke problemen daar precies leven. Dus dat gaan we onderzoeken. Even kijken.

De voorzitter: Mevrouw Schuurding wil daar nog op aanhaken, neem ik aan?

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ja, want ook één van de punten uit het amendement was juist om het gebruik van bestaande terreinen en het herontwikkelen van die terreinen waar mogelijk te stimuleren. En ik denk dat dat in die zin ook wel goed aansluit. We kunnen allemaal voorbeelden bedenken waarbij het wel goed gelukt is en waarbij ruimtelijke inpassing goed gelukt is. Maar dat betekent natuurlijk niet dat je dat zomaar wilt dat het gebeurt zonder dat wij daarbij betrokken zijn of iets over kunnen vinden. Dus het lijkt me inderdaad goed om dat mee te nemen, maar dat komt inderdaad in het stuk nu nog niet helemaal duidelijk naar voren in ieder geval.

Gedeputeerde Roefs: Dat gaan we zeker doen. Als het gaat om de zaken die de heer Van der Linden heeft aangekaart ... Kijk, als je aan een ontwikkelingsmaatschappij om een helder voorbeeld vraagt van wat er nodig is, dan worden gewoon alle vragen die gesteld zijn aan de bedrijven opgeteld, hoeveel heeft u nog nodig in de toekomst. Dan wordt ernaar gekeken hoe vaak er gevraagd is of er nog mogelijkheden zijn in Midden-Limburg. En dan wordt het gewoon opgeteld. Kijk wat wij nu juist willen is dat we niet zomaar zeggen van oh, er is nog ruimte, ga uw gang. Nee, er is misschien nog wel ruimte, maar wij willen wel kritisch zijn in wat er dan wel kan komen. Overigens wordt er op dit moment, dat vind ik nog wel belangrijk om te melden, hierover regionaal ook heel veel gesproken. We hebben niet voor niks een soort behoefteonderzoek. En regionaal, Noord, Midden en Zuid, wordt ook naar elkaars plannen gekeken en beoordeeld of dat wel past in datgene wat ook regionaal is afgesproken. Want we hebben natuurlijk wel het beleid over werklocaties op dit moment.

De voorzitter: Mijnheer Baneke zou daar nog een vraag over willen stellen.

De heer Baneke (GroenLinks): Ja, dat haakt een beetje aan op mijn eerdere opmerking. U heeft het over drie regio's. Heeft de Provincie nou ook een helicopterview over die drie regio's. Of er misschien niet vanuit een regio beter een andere regio kan gaan.

Gedeputeerde Roefs: Dat hebben we, want wij zijn daar ook altijd bij die overleggen nauw betrokken. Dus dat houden we in de gaten.

Nog even kijken of ik nu alle vragen gehad heb. Dan was er nog een vraag van de heer Nijskens of zaken via een bestemmingsplan gaan of via een PIP. Nou, meestal is het gewoon een bestemmingsplan. Alleen het verhaal van VDL Nedcar is via een PIP gegaan, omdat dat gewoon wel heel overstijgend was en erg ingewikkeld. Maar normaal gesproken gaan deze zaken via een bestemmingsplan en dat komt natuurlijk wel bij ons terecht omdat wij moeten kijken of er een provinciaal belang mee gemoeid is en dan kunnen wij daar zienswijze op indienen.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): De vraag ging er natuurlijk om wat überhaupt de instrumenten zijn om dan in te grijpen in een geldend bestemmingsplan en of je dat wilt en hoeveel planshade daar uitvloeit. En dat is al door meerdere mensen opgemerkt. Daar hoeft nu geen antwoord op te komen, maar dat moet wel een keer inzichtelijk worden.

De voorzitter: Mijnheer Vincken nog even als u toch nog even aan het ...

De heer Vincken (SVL): Mevrouw Roefs, ik zal u even helpen. Ik had een heel klein vraagje. U had het over een lijst met betrekking tot regionale meerwaarde. Komt daar mijn wens voor zonnepanelen op daken op of is dat al in een ander stuk geregeld?

Gedeputeerde Roefs: Ja, we hebben de zonneladder al. En weliswaar zit die in een nieuwe Omgevingsverordening die pas per 1 januari ingaat. Maar de bedoeling is om die heel spoedig al te vernieuwen. Volgens mij meteen na de zomervakantie, zodat we die zonneladder al tot onze beschikking hebben. Dus dan wachten we niet tot 1 januari, maar kunnen we die eerder in de huidige infietsen. Dus dat staat erin. Volgens mij heb ik de vragen beantwoord, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Voncken.

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Ik heb nog een toelichting gemist op de brownfields. En wat u daarmee wilt.

Gedeputeerde Roefs: Nou, ik dacht dat ik de vraag wel beantwoord heb ... Ja, precies.

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Dus dat krijgen we nog ...

Gedeputeerde Roefs: Dat gaan wij doen, ja. De bestaande bedrijventerreinen noemen we de brownfields. Dat is voor u vast bekend. En daar gaan we dus kijken wat hier speelt, hoe het ervoor staat, zijn hier ingrepen nodig. En dat moeten we nu natuurlijk ook juist samen met gemeenten doen. En met branches, denk ik.

De voorzitter: Dan constateer ik dat we voor nu in elk geval uitvoerig stil hebben gestaan bij dit stuk. En bij überhaupt het hele fenomeen. Ik heb wel nog zelf even een vraag aan mevrouw Roefs, wat nu het vervolg is. Ik hoorde u iets zeggen over een Statenvoorstel en ik hoorde u december noemen. Is dat de concrete planning? Dan zetten wij dat namelijk ook op de voorraadagenda. Dan kan iedereen daar rekening mee houden.

Gedeputeerde Roefs: Nou, het is eigenlijk een wens van mij om wat daar uitkomt, als het beleid vastgesteld is, in de verordening nog op te nemen. Maar de planning op zich ken ik gewoon op dit moment nog niet.

De voorzitter: Mogen wij dan vragen of u de Griffie zo snel mogelijk wel een concrete planning doorgeeft, zodat wij dat kunnen verwerken in de voorraadagenda? Ja? Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, ik heb daar nog wel een vraag over, want we hebben dat ook gezien bij andere zaken waarbij je aankondigt van we gaan er paal en perk aan stellen. Is het dan niet beter om toch een voorbereidingsbesluit te nemen? Want tussen nu en december kun je heel veel aanvragen indienen.

Gedeputeerde Roefs: Ik snap dat er wensen zijn in die richting. Maar ik heb net ook heel duidelijk gezegd dat we het hebben over achttien kavels, waarvan we er elf goed zelf nog in het vizier hebben. En als wij zoiets gaan doen, nu iets wijzigen, dan krijgen we enorme planschade. En ja, daar zullen we het dan nog eens heel goed met zijn allen over eens moeten zijn, dat we dat aan willen gaan. Dus ik denk dat het verhaal van achttien en elf, dat heb ik natuurlijk niet voor niks gedaan.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens u bent eigenlijk wel over uw interrupties heen, maar oké.

De heer Nijskens (VVD): Het spijt me. Maar misschien een helpende hand richting mevrouw Plusquin. Ik denk niet dat ze direct bedoelt de achttien kavels die al uitgegeven zijn, maar als er nieuwe aanvragen komen die groter zijn, heb je een instrument om die nu al te weren? Ik denk dat zij

daar meer mee is geholpen dan dat we inderdaad een gigantische planschaderekening gaan opbouwen.

Gedeputeerde Roefs: Ja, kijk, als er bij ons verzoeken binnenkomen dan zullen we natuurlijk dit ook heel erg goed in ons achterhoofd hebben. Bijvoorbeeld met gemeenten in overleg treden. Maar goed, ik moet toch ook eerst van uw Staten weten van wat u vindt en wat u wilt. En daar moeten we gewoon een ordentelijk proces voor afspreken.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, de spreektijden zijn voorbij, maar ik hoor dus net inderdaad december. En inderdaad, de heer Nijskens heeft goed verwoord wat ik daarbij voel. Misschien kunnen we dan even een rondje maken welke fracties er voor zo'n regeling zijn zoals ik net noemde.

De voorzitter: Ja, maar dan stel ik toch voor...Even een rondje maken of we over achttien kavels een voorbereidingsbesluit gegooid moet worden ...

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Nee, nee, het gaat niet om achttien ...Het gaat ook om daarbuiten, zoals de heer Nijskens heeft aangevuld. Dus kunnen we zo'n voorbereidingsbesluit nemen, of niet?

De voorzitter: Wij laten mevrouw Roefs eerst antwoorden.

Gedeputeerde Roefs: Kijk, als er bedrijven komen, dan kunnen we ze alleen maar verwijzen naar die achttien kavels, want andere zijn er niet. En er zijn ook geen gemeenten die van plan zijn om bij ons allerlei plannen in te gaan dienen, want we hebben daar afspraken over hoe de voorraad is van bedrijventerreinen. Dus dat gaat niet gebeuren. Als er zich een bedrijf meldt, dan kan het alleen maar bij die achttien en anders niet.

De voorzitter: Als het risico nul is dat het daadwerkelijk gebeurt dan heeft het ook weinig zin om daar nu regelingen voor te treffen, lijkt me. Dat hoor ik u zeggen, toch?

Gedeputeerde Roefs: Ja.

De voorzitter: Ja? Ik zie wat non-verbale ...

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Ja, we hebben daar in november een motie ...

De voorzitter: Kunt u even de microfoon aanzetten?

Mevrouw Voncken-Janssen (CDA): Nou, afgelopen november heeft de heer Loomans een motie ingediend over een moratorium op groei van logistieke dozen en die heeft het toen niet gehaald.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Maar die kon wel op heel veel steun rekenen. Maar als ik nu hoor wat er allemaal gezegd wordt dan denk ik van, nou ja, we hebben weleens vaker een motie drie keer ingediend en de aanhouder wint uiteindelijk wel een keer.

De voorzitter: Maar goed. Willen we een sonderende commissiebehandeling? De vraag van mevrouw Plusquin was helder. Mij lijkt dat het antwoord van de Gedeputeerde dat het risico dat de zorg van mevrouw Plusquin werkelijkheid wordt, nul is. Dus misschien moeten we dan toch gewoon de lijn volgen zoals de Gedeputeerde het ook voorstelt. **Dan komt het in het najaar in een of andere vorm en de planning daarvan krijgen we nog.**

Dan stel ik voor dat we daarmee dit agendapunt nu af gaan handelen.

Even naar onze logistiek. Er is vandaag geregeld dat er voor alle drie de commissies, dus zowel FEB, als RLN, als MD die vanmiddag is, tussen 12.00 uur en 14.00 uur in het Statenrestaurant een lunch is. Dus u hoeft niet naar het Prandium. U kunt ook gewoon tussen 12.00 uur en 14.00 uur binnenlopen om te eten, dus u hoeft er ook niet per se op een tijdstip te zijn. Mijn voorstel zou zijn om nu onze agenda af te maken. Wij lopen toch iets voor op schema, dus dat komt goed uit. Dan heeft u als het goed is rustig de tijd om in het Statenrestaurant te lunchen. En als u naar een andere vergadering wilt gaan, maar dat we dus nu niet schorsen om iets te gaan eten. Ja? Oké. Is er nog wel een behoefte aan een handenwaspauze, of ...? Twee minuten? Oké.

[SCHORSING]

8.1 Mestverwerking in relatie tot mestoverschot

De voorzitter: We zijn weer compleet en we gaan verder met de vergadering. Alvorens we met de inhoudelijke bespreking van het agendapunt Mestverwerking in relatie tot mestoverschot verdergaan, geef ik graag het woord aan de heer Geurts als spreker namens Vereniging Behoud de Parel. Mijnheer Geurts, u krijgt maximaal vijf minuten. U kunt daar op de hoek gebruikmaken van de microfoon. Het verzoek om na afloop van uw verhaal even te blijven zitten want dan is er nog gelegenheid aan de commissie om mogelijk vragen aan u te stellen. Aan u het woord, mijnheer Geurts.

De heer Geurts (namens Vereniging Behoud de Parel): Geachte aanwezigen. De Peelregio, het grensgebied van Brabant en Limburg, is een gebied met een extreem hoge veedichtheid. Nergens in Europa is een gebied te vinden met zoveel dieren en bovendien zoveel verschillende diersoorten op korte afstand van elkaar. Deze enorme veestapel leidt tot ernstige overbelasting van natuur, leefmilieu en de volksgezondheid. De veesector in de Peelregio levert met afstand de grootste bijdrage aan het fosfaat- en stikstofoverschot in Nederland. Omgerekend zo ongeveer 45% van het nationale stikstofoverschot en 69% van het fosfaatoverschot. Mestfabrieken, zoals de geplande mestfabriek van RMS, nabij Grubbenvorst, gaat dit probleem niet oplossen. Sterker nog, mestfabrieken maken het probleem nog groter en ze vormen een groot risico op ongevallen, zowel binnen als buiten de fabriek. Feitelijk betreft het een chemische installatie. Lees maar eens het rapport 'Vergistingsrisico's of vergissingen in risico's' van Sjon Wesemann in opdracht van de Inspectie SZW. Desalniettemin heeft GS van Limburg besloten om RMS een omgevingsvergunning te verlenen en willen ze óók nog eens een natuurvergunning verlenen. Wij, de vereniging Behoud de Parel en de bewoners van Grubbenvorst, roepen u op, als Provinciale Staten, een stokje te steken voor dit onzalige plan en met echte oplossingen voor het mestoverschot te komen. Uit gegevens van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland blijkt dat belastingbetalers fors meebetalen aan mestfabrieken c.q. mestvergistings, in de vorm van de zogenaamde SDE+-subsidies. Daarmee wordt belastinggeld overgeheveld naar, in het geval van RMS, internationale investeerders die op de subsidiepot Nederland afkomen als bijen op honing, terwijl mestvergistings omstreden installaties zijn die nauwelijks energie opleveren, laat staan duurzame energie, en voor veel stankoverlast zorgen. Ten slotte, de forse subsidies halen het principe 'de vervuiler betaalt' compleet onderuit. Aanvankelijk heette de subsidieregeling SDE, zonder plus. Die was enkel bedoeld voor het stimuleren van echt

duurzame energie, uit windkracht en zonlicht. Later is daar een dikke plus aan toegevoegd en worden mest(co)vergisters rijkelijk gesubsidieerd. Alleen al voor de mestfabriek in Grubbenvorst wordt bijna € 6,5 miljoen op tafel gelegd terwijl uit mest zelf nauwelijks energie is te halen zonder toevoeging van co-producten zoals mais, laat staan zonder subsidie. De omwonenden krijgen er wel ongevraagd een hoop stank voor terug. De natuur, denk in dit geval vooral aan Natura 2000-gebieden als de Maasduinen en de Peel, wordt verder aangetast en de gezondheid van mensen komt verder onder druk te staan. In het programma van Pointer van donderdag 28 april en 5 mei jongstleden, met de titel 'Strijd en Stank', wordt nog eens de ernstige misstand aan de kaak gesteld rond de Wet geurhinder en veehouderij. De beoordeling van stankhinder in geval van de vergunningsbeoordeling blijft steken in aannames, zonder dat ook maar op enig moment wordt onderzocht of de berekende stankemissies ten tijde van de vergunningaanvraag overeenkomen met de werkelijk optredende emissies nadat het bedrijf is gerealiseerd. Hoewel cumulatie van stankhinder een ernstig probleem kan zijn, blijft dit buiten beschouwing in de besluitvorming omtrent vergunningverlening. Op basis van misplaatst vertrouwen in milieutechniek, zijn duizenden varkensbedrijven uitgebreid, waardoor veel burgers in ernstige problemen zijn gebracht. Je kunt je afvragen of de Provincie om die reden in de Wabo-procedure voor RMS geen MER heeft laten uitvoeren. Daarmee steekt de Provincie de kop in het zand als een volleerde struisvogel om RMS van dienst te kunnen zijn. Om RMS nog verder ten dienste te zijn, accepteert GS dat RMS maar liefst vijf jaar doet over het aanleveren van voldoende gegevens in het kader van de aanvraag voor een natuurvergunning. Een ongekend lange periode. GS negeert volledig de cumulatie van effecten, door de ontwikkelingen binnen het nabijgelegen landbouwontwikkelingsgebied Witveldweg, waarbij onder andere het al evenzeer omstreden Nieuw Gemengd Bedrijf met 32.000 varkens, 1,2 miljoen kippen, met ook nog een mestvergister die gevuld moet worden met mest van andere bedrijven. De regio Noord-Limburg, en meer nog Horst aan de Maas, wordt, met de mestvergisters van Willems in America en Van Ashorst in Horst daar nog bij, het mestputje van heel Zuidoost-Nederland. Met haar handelwijze bevestigt Gedeputeerde Staten van Limburg haar uitermate slechte reputatie als het gaat om beleid om de stikstofemissie te reduceren. Na de uitspraak van de Raad van State, die de truc met de PAS om de stikstofemissie weg te gooien, onderuithaalde, is weer een nieuwe truc bedacht. Om RMS en andere vuilpakken te helpen is er in Noord-Limburg, nota bene bij een particuliere op winst gerichte stikstofbank, het fenomeen van extern salderen ingezet. Een ware stikstofrekenanarchie, zoals Valentijn Wösten, de jurist die aan de voet stond van de omgehakte PAS-boom, het verwoordde. Hoe wordt stikstofemissie via het zogenaamde stikstof salderen berekend? Als die emissie, zoals bij RMS, geheel of gedeeltelijk gecompenseerd moet worden met emissiereductie elders, hoe worden die emissies dan berekend? Gaan die serieuze rekensommen zijn of wordt het gewoon een witwasoperatie of in dit geval: greenwashing? Kan het de mensen die deze rekensommen maken werkelijk iets schelen of die rekensommen realistisch zijn of enkel een papieren werkelijkheid, zoals de PAS ook was? En wie gaat controleren of die rekensommen deugen? U, Provinciale Staten? Heeft u daarvoor de kennis of de middelen om dat adequaat te doen? Buiten het probleem van de rekensommen biedt de provinciale richtlijn interne en externe saldering ...

De voorzitter: Mijnheer Geurts, kunt u afronden?

De heer Geurts: Ik ga het proberen. Buiten het probleem van de rekensommen biedt de provinciale Richtlijn interne en externe saldering ook nog eens de mogelijkheid om naast de feitelijk gerealiseerde emissies en deposities vergunde maar niet daadwerkelijk gerealiseerde emissies als legitieme en te salderen emissies mogen worden beschouwd. Ik sla een stukje over, u heeft het allemaal kunnen lezen. Dus mijn laatste zin: laat u dat gebeuren?

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Geurts. Ik kijk even naar de commissie, of er vragen zijn aan de heer Geurts? Die zijn er niet. U was heel helder. Dank u wel. Dan kunt u weer plaatsnemen op de tribune. Mevrouw Claessens heeft verzocht om dit punt te agenderen. Ik wil mevrouw Claessens de gelegenheid geven om daar nog een toelichting op te geven.

Mevrouw Claessens (SP): Ja voorzitter, dank u wel. Ook dank aan de heer Geurts voor zijn heel uitgebreide en ook begrijpelijke verhaal. Waaruit toch wel heel duidelijk naar voren komt dat de problemen als gevolg van de enorme veedichtheid, zoals de heer Geurts het noemt, met name in Noord en Midden-Limburg enorm zijn. Niet alleen voor natuur en milieu, maar ook voor de mensen die daar wonen. De stankoverlast, noem maar op. We hebben het er hier al vaak over gehad. Ik wil de agendering van dit onderwerp dan ook aangrijpen om hier een bredere discussie over te voeren als we de sonderende notitie van het College krijgen over hoe we omgaan met het mestoverschot. Welke effectieve maatregelen we dan kunnen nemen. Wat ons betreft zijn die mestfabrieken geen oplossing voor het gigantische probleem waar we mee zitten, als ze meer problemen opleveren dan ze oplossen. Ik wil dan ook het College vragen de brief van de Natuur- en Milieufederatie van de heer Maassen erbij te betrekken. Volgens mij staan daar een heleboel verstandige dingen in, naast de verstandige dingen die de heer Geurts gezegd heeft, om echt bij het mestbeleid te betrekken dat het ook daadwerkelijk doet wat het zou moeten beogen, namelijk: het gigantische probleem oplossen. Daar wil ik het voor nu bij laten. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Claessens. Dan maak ik even een rondje langs de commissie. Ik ga gewoon rond, ik kom vanzelf bij u mijnheer Westhoff. Zijn er nog vragen, opmerkingen, toevoegingen vanuit de commissie? Ik kijk even naar GroenLinks, mijnheer Westen?

De heer Westen (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Nou nee, niet echt. Wij delen eigenlijk ook de zorgen van mevrouw Claessens van de SP en wij zien eigenlijk ook uit naar een bredere discussie in het najaar als de visie op mest er zal zijn.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel voorzitter. Wij hebben eigenlijk de vraag: weet de ene hand wel wat de andere hand doet? Als je meewerkt aan mestverwerking en daar geen beperkingen stelt en tegelijkertijd volgens de landbouwnota 'Koers naar de toekomst', met de motie van Plusquin en Vincken, dat de helft van het geld voor kringlooplandbouw op het erf moet landen. Is dat dan niet tegenstrijdig? En de milieuorganisaties noemen dat ook een lock-in. Je kiest voor bepaalde technologie: mestverwerking. Ook grootschalig. Als je die eenmaal hebt, zit je eraan vast. We hebben een vraag, mag ook schriftelijk beantwoord worden: hoeveel subsidie gaat erin, per ton mest? Van het Rijk en van de Provincie en in totaal, in het kader van het programma 'Circulair produceren'. We hebben ook de brief van mijnheer Roefs gelezen, dat is geen familie volgens mij hè, van het Nederlands Centrum voor Mestverwaarding. De voorstanders zijn ... [3:42:29] rapporten van de overheid. Ook hij erkent die risico's. Brabant heeft dus vooral om deze redenen een beleid voor mestbewerking, dat eisen stelt aan de lokale mestverwerking, bij het bedrijf zelf, en de grootschalige mestbewerking op bepaalde industrieterreinen. In Limburg hebben we nog niets daarvan en devies is: laat maar gaan. We hebben als Provincie ook geen sluitend overzicht van wat bij gemeenten gebeurt, hebben we gelezen in de notitie van de heer Baudet van vorig jaar. De inventarisatie van de gemeenten was via een enquête met maar weinig reacties. Daar zouden we ook graag een beter overzicht van de cijfers van ontvangen. Kortom, is het minimum niet, vanwege het beschermen van de belangen van de omwonenden, dat je als Provincie dat beleid maakt via provinciale omgevingsverordeningen om wildgroei te voorkomen. Wij ondersteunen ook natuurlijk de brief van de Natuur en Milieufederatie. Ik heb ook nog de vraag of de Gedeputeerde daarop wil reageren. Hoeveel overcapaciteit is er nu al en wat gaan we daaraan doen?

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Dank u wel voorzitter, ook dank aan de inspreker. Ik denk dat dit een aantal zorgen verwoordt die wij ook al eerder gehoord hebben. Ik denk ook dat het goed is dat hier inderdaad duidelijker beleid op komt. De PvdA ziet in die zin weinig in mestverwerking als duurzaamheidsmaatregel, in ieder geval op dit moment. We maken ons ook wel zorgen, wat ook de Natuur en Milieufederatie aangeeft, een overcapaciteit, terwijl er eigenlijk van uit wordt gegaan dat, vanwege andere maatregelen, toch het aantal stuks vee wel zal dalen. De vraag is inderdaad hoe we daar op dit moment mee omgaan en of dat al meegenomen kan worden in de afweging van vergunningen. Het ging hier net ook over een afgegeven natuurvergunning en het is soms heel ingewikkeld dat we tegen ontwikkelingen die we eigenlijk niet willen toch geen nee kunnen zeggen. Hoe wordt daar mee omgegaan? Daar zouden we het als kan nu al wat meer over willen horen.

De voorzitter: Dank u wel, Mijnheer Megens.

De heer Megens (PVV): Wij hebben geen aanvullende vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, dank aan mevrouw Claessens voor het agenderen en dank aan de sprekers. Wij hadden nog een aantal vragen. In het verleden hadden we ook de casus Willems in America waar vergelijkbare vragen over waren. Er zijn eigenlijk twee dingen die ik aan het College zou willen vragen. De eerste is, er is overal mestverwerkingscapaciteit maar we zien ook een aantal hotspots, in Horst aan de Maas bijvoorbeeld, rondom Nederweert. Wij zouden heel graag inzichtelijk krijgen hoe het zit met onze vergunde mestverwerkingscapaciteit ten opzichte van de vergunningen over te produceren mest. Want er bestaat op sommige plekken ook de gedachte dat we in Noord-Limburg de mest van veel meer dan die regio aan het verwerken zijn en dat staat haaks op de gedachte van kringlooplandbouw. Wij zouden heel graag die vergunde capaciteit op beide fronten, in heel Limburg inzichtelijk krijgen. Het tweede is, dat noemde mevrouw Schuurding net ook al, wat ook bleek bij Willems was dat de vergunning significant werd overtreden. Er werd niet op gehandhaafd, toen kwam er een last onder dwangsom en kregen ze uiteindelijk nog een vergunning om uit te breiden. Wij zijn heel erg benieuwd naar de manier waarop wij ons VTH-instrumentarium op dit moment inzetten om te toetsen of die vergunde capaciteit ook wordt benut en niet wordt overschreden en welke rol de Provincie ook voor zichzelf ziet in de toekomst, om juist met gebruikmaking van dat instrumentarium, ook te kijken naar hoe we kunnen komen tot echte kringlooplandbouw. Want alleen subsidie zal daar niet in helpen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Voorzitter, wij wachten liever die notitie af maar in het kader daarvan heb ik wel een vraag aan mevrouw Claessens want die sluit af bij vraag zes: is het College bereid om alle mogelijke middelen te gebruiken en druk uit te oefenen om, in samenwerking met de boeren een duurzame oplossing te vinden en wat verstaat u onder die samenwerking met die boeren? Want dat zal straks in de notitie ook naar voren komen. Is dat gewoon, we houden er maar mee op of heeft u nog andere ideeën daarover?

De voorzitter: Mevrouw Claessens.

Mevrouw Claessens (SP): Dit hebben we vaker bij andere onderwerpen ook al besproken. Wij zijn niet voor de dwang op boeren om te stoppen met hun bedrijf. Wij zien er veel meer in dat de overheid boeren die willen verduurzamen en omschakelen daarbij ondersteunt. Zodat ze geen overlast meer veroorzaken voor de omgeving en veel schoner en duurzamer kunnen produceren.

De voorzitter: Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Dan ontstaat natuurlijk gelijk de vraag: hoe gaat het dan met een goede businesscase? Moet die subsidie dan de businesscase sluiten of is het toch de bedoeling dat de ondernemer het zelf sluitend krijgt?

Mevrouw Claessens (SP): Voorzitter, volgens mij zijn er nu heel weinig boeren die een sluitende businesscase hebben maar heel veel geld lenen van de bank. De toekomst zal moeten uitwijzen of ze die leningen, als ze hun bedrijf voortzetten zoals ze nu doen, ooit nog kunnen terugbetalen want dat gaat gewoon niet meer lukken. We moeten die boeren helpen om te kunnen omschakelen en daar zullen we heel veel partners voor nodig hebben, waaronder ook de banken en de overheid.

De voorzitter: Mijnheer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Ja, dank u wel. Deze kwestie loopt al langer. Ik heb ooit in januari een eerste notitie gemaakt. Ik heb toen voor mezelf opgeschreven: we hechten geloof aan de opvatting van GS, dat er voorlopig meer capaciteit aan mestverwerking nodig is. Inmiddels hoor ik van de ene kant dat er een overschot aan mest is en van de andere kant dat er een overschot aan mestverwerking is. Dat lijkt me eigenlijk wel een mooie klus voor de Provincie, om dat nu eens gewoon eenduidig op te lossen. Dat is vrij essentieel in deze kwestie natuurlijk. Wij hebben ook begrip voor de vrees van omwonenden dat er voor hen schadelijke effecten zullen optreden. Dat is eigenlijk de hoofdrede waarom hier steeds problemen zijn. Mensen maken bezwaar, en vaak terecht, tegen overlast van transport en stankoverlast. Het is voor mij iedere keer een terugkerend item maar het is door de overbevolking bijna niet mogelijk om een locatie voor een mestverwerking verder van de bewoonde gebieden te vinden in onze provincie. Mijn concrete vraag: misschien is het toch de beste oplossing, afgezien van langere transportlijnen, een zeer grootschalige mestverwerking op één plaats te realiseren. Schaalvergroting bij mestverwerking heeft een heel belangrijke functie, naarmate je de mestverwerkingsbedrijven vergroot, kun je de milieukanten en misschien zelfs de economische kanten van zo'n bedrijf geweldig vergroten. Ik denk natuurlijk aan Chemelot, wat daar gaat komen, en SMR mestverwerkingsbedrijf, enzovoorts. Eigenlijk is het te overwegen om het plan van enkele jaren geleden eens uit de mottenballen te halen. Daar was toen een, technisch gezien, goed plan. Milieutechnisch was het prima in orde. Economisch ook redelijk maar organisatorisch waren er problemen. De aanvoerlijnen waren eigenlijk bij de boeren een groot probleem. De transportkosten waren een groot probleem. Ik hoor dat er flinke subsidies verleend worden aan diverse mestverwerkers. Als de subsidie nu eens in die richting gestuurd zou kunnen worden. Ik denk dat er dan een voortschrijdend inzicht ontstaat dat er misschien toch toe leidt dat we zeer grootschalige mestverwerking op Chemelot gaan plannen voor de toekomst. Dat is eigenlijk voorlopig alles wat ik wil zeggen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Ik heb eigenlijk nog één vraag aan mevrouw Claessens. Bent u al eens een keer op zo'n fabriek geweest?

Mevrouw Claessens (SP): Nee mijnheer Westhoff. Dat ben ik nog niet.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Mevrouw Palmen heeft ons uitgenodigd voor een bezoek aan deze fabriek en daar zijn wij afgelopen twee weken geweest met denk ik zo'n vijf Statenleden. Wij hebben een volledige rondgang gekregen over wat die fabriek daar doet, wat de rendementen zijn en inderdaad ook de stank. Wij hebben het zelf kunnen ruiken. Als deze fabriek in de buurt staat van woningen dan hebben zij een vet probleem. Daar zijn wij als Forum ... Daar moet aandacht aan besteed worden. Maar de fabriek waar wij geweest zijn, stond volgens mij vier, vijf kilometer ver van de bewoonde wereld. Daar heeft niemand last van gehad en dat zal ook niemand hebben. Ook al zou die fabriek vijf keer groter worden, zou het geen probleem opleveren. Maar de circulariteit van deze fabriek was fenomenaal. 95% van alle reststoffen die daar werden afgewerkt, werden naar producten omgezet. Ik vond het een fenomenale presentatie. Ik hoor twee dingen: mestverwerking is slecht, klopt niet. Mestverwerking stank: klopt helemaal. Dus dat is eigenlijk mijn opmerking naar aanleiding van uw betoog dat we minder mestverwerking moeten hebben. Dat is onzin als je circulariteit ontzettend belangrijk vindt.

Mevrouw Claessens (SP): Voorzitter, ik hoor geen vraag richting mij, behalve dan die eerste vraag.

De voorzitter: Ik stel voor dat de ...

Mevrouw Claessens (SP): Ik wil wel een opmerking maken over wat mijnheer Westhoff vertelt: ik kon niet bij het werkbezoek zijn vanwege privéomstandigheden. Maar het zou me heel vreemd geleken hebben als u daar een presentatie had gehad waarin duidelijk was geworden dat de resultaten niet zo rooskleurig waren.

De voorzitter: Ik stel voor dat we geen suggestieve discussie gaan voeren over de inhoud van die presentatie want die hebben de meesten van ons niet eens gezien. Dat was het, mijnheer Westhoff? Mijnheer Geraats?

De heer Geraats (CDA): Eigenlijk komen bij dit punt allerlei zaken bij elkaar, als je het goed analyseert. Doordat de overheid op een gegeven moment de aanvoernormen nogal heeft verlaagd voor de boer, voor de landerijen, de groei van de gewassen, is er een overschot gecreëerd en daardoor is de mestverwerking op gang gekomen. Eigenlijk zou je kunnen zeggen, als vanuit de kringloopgedachte die er moet zijn en die ook heel goed is, dat het terugwinnen van mineralen is essentieel voor de toekomst van deze wereld. Want kalium en fosfaat raken gewoon op, die komen uit mijnen. Je zult die terug moeten winnen. Dat kun je op meerdere manieren doen. Door meer mest te mogen aanvoeren in de bodem, daar wordt de bodem vruchtbaarder van en dan kan hij meer eten, dus voedsel, opbrengen. Of je moet het dan verwerken. De verwerking is op gang gekomen nadat die normen ontzettend zijn verlaagd. We zitten nu op de helft van de aanvoernormen van wat het ooit was. Daardoor creëer je in feite een mestoverschot dat vervolgens verwerkt moet worden. Daar komen deze klachten weer vandaan, dat er via die verwerking dan weer transport, stank en dergelijke ontstaan. Dus eigenlijk gaat uiteindelijk de wal het schip keren doordat de afname van de veestapel de komende tien jaar best scherp zal zijn, dat er minder mestoverschot zal ontstaan en dat de aanvoernormen omhoog zullen moeten om de bodemvruchtbaarheid op peil te houden. Dat alles tezamen brengt, denk ik, dat investeren in mestverwerking door de markt vooral zal worden gereguleerd. Dat zie je nu in een paar initiatieven waar juist de stekker is uitgetrokken omdat het financieel niet uitkwam. De andere goedkoopste manier van mestverwerking is dat de mest van a naar b gaat. Van de producent rechtstreeks naar het land. Dat is de allerbeste manier hoe je met mest kunt omgaan. Het kost niets en is ook de meest efficiënte manier. Dat wil ik in ieder geval meegeven aan

de Gedeputeerde, dat dat eigenlijk in de toekomst waarschijnlijk dit probleem heel snel zal oplossen. Vervolgens is het wel van belang, als Brussel die locatie bijvoorbeeld niet meer gaat goedkeuren, ga je weer een overschot creëren. En dan zul je wel op de een of andere manier die mest moeten verwerken. Vervolgens is het wel juist om te stellen dat de vergunningen natuurlijk wel goed doorlopen moeten worden en dat het op een juiste manier allemaal wordt afgewikkeld. Als er klachten zijn, zul je moeten kijken hoe je daar qua handhaving mee omgaat, zoals ook mevrouw Jenneskens stelde. Dat je goed bekijkt waar de problemen echt liggen. Maar an sich is het eigenlijk allemaal goed op te lossen, als je ziet wat er allemaal in de wereld gebeurt.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja voorzitter, er is eigenlijk weinig toe te voegen aan alles wat gezegd is. Een paar puntjes nog. SDE is natuurlijk een subsidie die gegeven wordt om de klimaatverandering in de grip te krijgen en dat geldt als een soort garantie voor gedane investeringen. Met de huidige elektriciteit- en gasprijzen is de SDE gewoon nul. Het Rijk houdt het geld gewoon in kas omdat de markt meer betaalt dan de subsidie hoog is. Hoeveel subsidie er uiteindelijk naar een project gaat is nog maar helemaal de vraag zolang de huidige energieprijzen hoog blijven, dat is dan één punt. Ander punt, dat is eigenlijk ook al aangehaald door de heer Westhoff en de heer Geraats, er wordt vaak een beetje kneuterig gedacht over circulaire en over kringlooplandbouw, alsof dat, net als vroeger, een klein gemengd bedrijf met een paar kippen en een paar koeien is. Je moet dat veel ruimer zien. Het gaat er natuurlijk om dat de mineralen niet verknoeid worden, dat is eigenlijk ook het betoog van de heer Geraats. De economie werkt nou eenmaal zo dat het efficiëntst werkende bedrijf in stand blijft. Als je door mestverwerking de mineralen juist individueel beschikbaar houdt, heb je veel minder kunstmest nodig. Kunstmest wordt op dit moment met heel veel aardgas gemaakt. De kunstmestprijs gaat door het dak. Veelgebruikte kunstmest kost al meer dan een euro per kilo. Mest wordt goud waard, dat is een voorspelling. Als wij de veestapel met 10% reduceren dan zal het mestoverschot met meer dan 20% of 25% afnemen. Er gaat gevochten worden om mest. Waarom dan toch mest verwerken? Via verwerken haal je de energie uit de mest waarmee je bijvoorbeeld aardgas kunt maken en je kunt de mineralen veel gericht scheiden, waardoor je als landbouwer die die grondstof gebruikt veel gericht aan de behoefte van de plant kunt voldoen. Dat is een kleine technische toelichting.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu voor de beantwoording het woord aan mevrouw Roefs. Maximaal tien minuten.

Gedeputeerde Roefs: Ik ga me toch vooral beperken tot een procesopmerking, een procesantwoord. Ik heb wel met belangstelling uw inbreng gehoord, of in ieder geval uw overwegingen, en die tonen dus aan dat het heel erg goed is dat wij een notitie Mestbeleid krijgen. Wij zijn al wat vingeroefeningen aan het doen, we komen tot de ontdekking dat er vijf Gedeputeerden zijn die over mest gaan. Want mevrouw Van Toorenburg doet de VTH en als je het over het verhaal van Willems en RMS hebt, dan gaat de heer Gabriels naar de gemeente Horst aan de Maas. Dus op zich kan ik daar op moment ook helemaal niks over zeggen, want het is niet aan mij eigenlijk. Maar daarom hebben wij wel gedacht: het is heel belangrijk om eens stil te staan bij wat wij hier nou eigenlijk van vinden. Er zijn inderdaad heel veel grote, nieuwe ontwikkelingen. We willen een transitie van de landbouw, dan moeten we ook naar mest kijken. Ingewikkeld. Mevrouw Plusquin zei het al: in Brabant zijn ze ook met dit beleid bezig. Dat is nog niet aangenomen voor zover ik gisteren begrepen heb. Het is heel belangrijk dat we dat gaan doen. We maken een notitie hierover, zullen dat sonderen en dan kijken we of we daar een beleidsnotitie van maken of een Statenvoorstel. We hebben niet helemaal voor ogen hoe we dat moeten gaan doen. Maar dat het nodig is dat we ons daar eens met zijn allen in verdiepen en daar

een richting aan gaan geven van hoe gaan we daar nu tegenaan kijken, tegen alles wat er in die wereld gebeurt, dat lijkt me overduidelijk. In de mededeling portefeuillehouder, die in feite de rondvraag een beetje gekruist heeft volgens mij, is ook aangegeven wat er de komende weken allemaal nog aankomt, vanuit onze nationale regering en uit Europa, aan beslissingen die allemaal hiermee te maken hebben. En dat moeten wij natuurlijk meenemen. Het is een heel ingewikkeld onderwerp, hangt met heel veel dingen samen en heeft met vijf portefeuillehouders te maken. Dan is het is toch heel goed dat wij in dit huis met elkaar gaan afspreken van zo kijken wij tegen het fenomeen mest aan. En dat zullen vast heel interessante gesprekken worden die wij daar over hebben. Eigenlijk wou ik het daarbij laten voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Die andere vier zitten hier niet aan tafel dus het is wel zaak dat u alles goed meeneemt naar het GS-bestuur. Dat goed landt wat hier allemaal is ingebracht.

De voorzitter: Volgens mij hebben ze daar de notulen voor uitgevonden. Die zijn hier helemaal letterlijk. We gaan er van uit dat die ook goed gelezen worden. Ik heb even een vraag, maar misschien heb ik hem gemist, wat is een beetje de planning nu is. Staat het in september en komt dan hiernaartoe? Ik heb de brief niet even voor.

Gedeputeerde Roefs: 15 of 22 juli is er een expertsessie mest met PS.

De voorzitter: Mest met PS?

Gedeputeerde Roefs: In PS, sorry. Zo denken wij er op dit moment over. Dan zou inderdaad in september, 16 september, in de eerstvolgende commissie een sonderend stuk aanwezig zijn.

De voorzitter: Dat zullen wij dan ook in overleg met u op de voorraadagenda toevoegen, voor zover dat er nog niet staat. Sonderend stuk staat erop. Dan sluiten we daarmee dit agendapunt af en gaan wij over naar 8.2, de Rondvraag.

8.2 Rondvraag

De voorzitter: Er zijn er zes ingediend. Ik zit even te kijken of de heer Gabriëls onderweg is, want die moest er paar beantwoorden. Er is ook een rondvraag gesteld door het CDA, die staat nu onderaan, over de Peelvenen. Daar zou mevrouw Roefs op moeten antwoorden, dan kunnen we die misschien alvast doen.

Gedeputeerde Roefs: De voorbereiding is dat de heer Gabriëls dat doet.

De voorzitter: Dat betekent dat de heer Gabriëls alle beantwoording gaat doen? Dan zullen we toch op hem moeten wachten.

De voorzitter: Dan komen we alleen voor de rondvragen weer terug, dat is ook al zo iets. Zullen we dan maar even op de heer Gabriëls wachten? Dan stel ik voor dat we even wachten. We hebben alleen nog dat rondvraagpunt dus om nu allemaal terug te komen alleen voor die rondvraagpunten, dat lijkt me ook logistiek niet zo handig. Dan wachten we even op de heer Gabriëls.

Ik hoor hier van een van de indieners of het niet schriftelijk afgedaan kan worden, maar geldt dat dan voor alle ingediende rondvragen? Ik kijk even naar de heer Van der Linden en de heer Geraats. En de heer Nijskens, die doet het ...

De heer Geraats (CDA): Ja voorzitter, wij zouden eigenlijk graag procedureel een antwoord hebben op onze rondvraag: hoe we daar verder mee wordt omgegaan. Dat we dan nog verder worden betrokken bij, zeg maar, dit voornemen van GS. Om daar ook politiek gezien input aan te kunnen leveren, dat het eerst in de commissie terugkomt en vervolgens GS daarna een besluit neemt. Dat lijkt me handiger dan als het andersom gaat en er vervolgens iets gebeurt waar we dan weer op moeten agenderen of corrigeren. Dat zien we vooral procedureel en de rest van de precieze details over het voorgenomen besluit over de Peelvenen komt volgende week pas naar buiten, begrijp ik.

De voorzitter: Dan blijft de vraag van de heer Nijskens. Als deze in de beantwoording schriftelijk wordt meegenomen, kan dat voor u nu? En mocht u daar niet tevreden over zijn, dan ...

De heer Geraats (CDA): Als ik weet dat het terugkomt op de agenda, dan is dat prima.

De voorzitter: Maar dat kan dan in de schriftelijke beantwoording meegenomen worden? Ja. De vraag aan de commissie was overigens of de commissie dat ook deed. Want de vraag van de heer Geraats was tweeledig: die was deels inhoudelijk en deel: wil de commissie dit agenderen in de eerstvolgende commissievergadering? Die is dan overigens in september. Dan is de vraag daaraan gekoppeld, is dat dan voor of na een definitief GS-besluit? Ik lees: hebben wij überhaupt nog enige positie? Dat is de onderliggende vraag hier. Dus ik knip hem even. Wil de commissie hem inderdaad in september agenderen? Ik zie instemmend geknik. Dan kunnen we dat in elk geval vastleggen. Dan geven we aan de heer Gabriëls mee dat hij in zijn antwoord ook meeneemt of de besluitvorming van GS kan wachten tot na de behandeling in september in deze commissie. Ja? Dan spreken wij af dat de rondvragen op die manier schriftelijk worden afgedaan. MD begint overigens om half twee heb ik net begrepen. Wacht even. Mijnheer Van der Linden?

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, mijn vragen waren eigenlijk ingegeven doordat ik door diverse mensen benaderd ben dat er weinig vaart zit in de afwerking van die twee punten en ik wilde de Gedeputeerde vragen wanneer hij die zaken afgewikkeld heeft. En vooral die ontheffingsprio. Mevrouw Voncken heeft daar al over gesproken. Ik bedoel, daar zit men op te wachten, daar zijn brandbrieven geschreven dat er snel een besluit moet komen. Dus ik wil gewoon van hem weten wanneer dat besluit er is.

De voorzitter: Hij is er nu over twee of drie minuten, dus misschien moeten we ...

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Dan wacht ik dus maar even.

De voorzitter: Dus ja, wij wachten even. Mevrouw Schuurink?

Mevrouw Schuurink (PvdA): Ik heb het gevoel dat u net iets heeft afgeconcludeerd waarvan ik niet helemaal snap wat nu het punt van de commissie is. De heer Geraats geeft aan dat hij graag het in de volgende commissie wil hebben. Alleen geeft u net aan dat daaraan gekoppeld wordt dat de besluitvorming van GS dan ook wordt uitgesteld tot september.

De voorzitter: De vraag aan de Gedeputeerde, maar misschien moeten we het dadelijk toch maar gewoon ...

Mevrouw Schuuring (PvdA): Dan zou ik toch vragen daar even op te wachten, want ik geloof niet dat ik het daar mee eens ben.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Daar wil ik me bij aansluiten.

De voorzitter: Oké, dan laten we die ene minuut dan ook nog maar wachten.

Mevrouw Claessens (SP): Voorzitter, ik had net nog het voorstel willen doen of het antwoord op mijn vragen ... Het kan ook eventueel schriftelijk komen als het maar snel komt.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ik wil nog wel even een punt van orde maken. Wij moesten vanmorgen om half negen hier zijn. Ik heb aangegeven dat dat voor mij onhaalbaar is. Ik heb daar meerdere mensen over horen klagen. Dus ik heb een kind voor een dichte schoolpoort neergezet en ik was te laat. Dus ik zou toch willen vragen in het vervolg om negen uur en dit beter te organiseren want iedereen moet om half negen hier zijn en nu zitten we dan duimen te draaien.

De voorzitter: Ja, het blijft lastig in te schatten hoeveel tijd we uiteindelijk daadwerkelijk nodig hebben voor een behandeling. Zeker voor ook het onderdeel van de RUD's wilden we voldoende tijd inruimen. We hebben geen mogelijkheid om uit te lopen omdat MD ook nog moet vergaderen met een zware agenda. Vandaar dat uiteindelijk voor deze planning is gekozen. Ik snap het probleem, laat het ook vooral een uitzondering zijn. Maar we hebben ook geen andere vergaderingen meer voor de zomer. Dus als we punten van de agenda af zouden halen, dan schuiven die gelijk door naar september en dat wilden we ook niet laten gebeuren. Dus ik snap uw probleem, ik heb daar echt begrip voor. Ik beloof u dat we dat in principe niet meer zullen doen. Maar ik moet ook wel zeggen, u heeft terecht daarstraks een opmerking gemaakt over de donderdagavonden. Want dat zijn volgens het Presidium de mogelijkheden om additioneel te vergaderen, maar daar bent u ook niet zo'n voorstander van als het niet nodig is. Dus het was een beetje overmacht. Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, ik snap dat het niet ideaal is, maar ik moet zeggen dat het dan onze voorkeur zou hebben om ook te kijken om MD en RLN parallel plaats te laten vinden als het overloopt.

De voorzitter: Dat was oorspronkelijk de planning totdat men vorige week vrijdag om acht uur 's avonds besloot om de commissie FEB vanochtend om negen uur te laten doorgaan, waardoor de hele planning weer overhoopgehaald werd.

Mevrouw Lemmens-Graus (GroenLinks): Kathleen Mertens zit in MD en RLN.

De voorzitter: Ja, twee commissies parallel laten lopen is al een hele uitdaging, drie wordt helemaal ingewikkeld. Volgens mij zijn de drie minuten van Gabriëls overigens wel om. Is hij er nu? Even voor de helderheid, ook voor degenen die meeluisteren. De commissie MD begint om half drie.

Mevrouw Van Birgelen (Griffie): We blijven nu voor de rondvraag.

De voorzitter: De commissie MD start om half drie in deze zaal ... Even uithijgen en dan mag u gelijk beginnen met de beantwoording van de rondvragen.

Gedeputeerde Gabriëls: Dat is goed. Dank u wel voorzitter voor het geduld.

De voorzitter: We hadden ze bijna op schriftelijk gezet totdat we drie minuten van u doorkregen. Goed we gaan snel beginnen, dan kunnen we deze vergadering afronden en dan kan iedereen gaan eten. Wij beginnen met de beantwoording van de rondvragen van VVD en LOKAAL-LIMBURG over het schrappen van de haas en het konijn van de wildlijst. Overigens is het niet de bedoeling dat we daar in de commissie weer een heel debat over hebben. Het is vraag en antwoord, ik zeg het maar even.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, het is een landelijk besluit op basis van gegevens van onderzoeken waaruit blijkt dat in Groningen, Utrecht en Limburg helemaal niet goed gaat met de hazenstand. Dit op basis van de Zoogdiervereniging die dat ook doorgeven, dus daar kunnen wij verder niets mee. Het wordt niet geschrapt, er komt wel een impactanalyse en dat is het. Dus we hebben daar geen invloed op als Provincie omdat het een landelijk besluit is voor die drie provincies en voor alle provincies de jacht op het konijn.

De voorzitter: Ik kijk naar de heren Nijskens en Van der Linden of dat voldoende is. De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): De vraag die ik gesteld had was natuurlijk: gaat Limburg daar blind in mee en dat leek ons te gemakkelijk. Omdat met name u zegt dat de gegevens landelijk zijn aangeleverd. Zoals wij geïnformeerd zijn, zijn die niet een-op-een op Limburg te betrekken. Vandaar, gaat u daar gewoon blind in mee of gaat u actie ondernemen om die soorten wel op de wildlijst te laten staan, waarbij voor een goede wildstand die voorwaarden altijd hebben gegolden.

De voorzitter: Mijnheer Van der Linden, misschien ook gelijk meenemen?

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, inderdaad, waarom ik hier op inspeel is dat er een brief is gekomen van de Jagersvereniging en die waren nogal verontwaardigd dat hun gegevens schijnbaar niet meegenomen waren. Zij vragen daarom ook verantwoording en zij hadden het gevoel dat het weleens lang kon duren. Dus zij wilden ook graag snel geïnformeerd worden over het feit waarom hun gegevens niet meegenomen zijn. Dat was de achterliggende gedachte bij mijn vraag.

De voorzitter: Mijnheer Gabriëls.

Gedeputeerde Gabriëls: De minister heeft een internetconsultatie gedaan tot volgens mij 10 juni en de gegevens die wij dan aanleveren zijn gewoon openbaar en die gaan wij ook gewoon aanleveren. Zij hebben gevraagd om alle gegevens die Provincies hebben met betrekking tot de wildstand van konijn en haas. Al die gegevens zijn gewoon openbaar en die gaan wij dus ook gewoon leveren bij die internetconsultatie voor 10 juni. Dus we gaan tegemoetkomen aan de brief van de Jagersvereniging op dat vlak dat het ook voor 10 juni beantwoord wordt en dat wij ook aan de gevraagde internetconsultatie gaan voldoen. Dus al onze gegevens met betrekking tot de soorten die wij hebben, gaan wij leveren. Maar los daarvan is het een landelijk besluit. En dan het antwoord op de vraag van de heer Nijskens. Ze blijven op de wildlijst staan. Er komt een impactanalyse en de minister is voornemens om de jacht op het konijn in heel Nederland te sluiten en in de drie genoemde provincies dus voor konijn en haas.

De voorzitter: Oké. Nee mevrouw Plusquin, het is een rondvraag. Geen vragen en antwoorden buiten degenen die de vraag gesteld heeft. Dan ga ik gelijk door naar de volgende vraag, ook voor de heer Gabriëls, voor LOKAAL-LIMBURG over de beantwoording van de brief van de LLTB over de ontheffing van de spreekw in relatie tot de blauwebessenteelt.

Gedeputeerde Gabriëls: Dat was een hele moeilijke situatie omdat er natuurlijk vorig jaar ook al zo'n situatie gespeeld heeft. Er moesten gegevens geleverd worden ten aanzien van schadepreventie, ook wat de schade is en welke preventiemaatregelen er getroffen worden. Dat luistert juridisch allemaal heel nauw. Begin maart is een nieuwe aanvraag ontvangen. Daar hebben we aanvullende gegevens gevraagd omdat niet alle gegevens compleet waren. Toen zijn de gegevens eind april geleverd en die worden juridisch getoetst, ook bij AKD, omdat het juridisch allemaal heel nauw luistert. Hoogstwaarschijnlijk 21 juni in GS het besluit voor de nieuwe ontheffing. Dat is aan de late kant, want het spreekwenseizoen begint al. We hebben dus de gegevens laat gekregen en we moeten ze dus nog juridisch beoordelen.

De voorzitter: Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja, als ik dat zo hoor dan komt er 21 juni een besluit. Aan de late kant, maar wordt het dan ook onmiddellijk doorgegeven aan de belanghebbenden? Als dat hier nog een paar weken op de plank blijft liggen, dan is het helemaal verloren tijd.

Gedeputeerde Gabriëls: Helemaal eens. Op 21 juni wordt dat direct na het besluit ... Ze hebben voor 1 juni gevraagd, maar de gegevens zijn pas laat binnengekomen en die moeten wij dus ook juridisch goed beoordelen. Het is niet zo makkelijk om een vergunning te verlenen en op het moment dat je een vergunning verleent en die wordt net als destijds aangevochten en je wint dat juridisch niet, dan heb je een groter probleem.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Vooralsnog in orde voorzitter.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan gaan we naar de rondvraag van de heer Geraats over vergunning rondom beregning in de Peelvenen. Mijnheer Gabriëls.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, er zijn vele vragen en het is natuurlijk een heel delicaat en moeilijk onderwerp. De rechter heeft gezegd dat in het Natura 2000-beheersplan, waar Brabant trekker voor is, vrijstelling in de bufferzone van het verlenen van beregeningsvergunningen niet meer opgenomen mag worden. Dat is geen lagere rechter maar de Raad van State. Naar aanleiding van die uitspraak is Brabant als trekker samen met Limburg en waterschappen gaan zitten om te kijken wat de gevolgen zijn. De eerste vraag die het CDA stelt gaat over of alle inzichten goed zijn afgewogen. We hebben een juridisch en een landbouwkundig onderzoek gedaan met betrekking tot wat juridisch kan en niet kan. Het is ook flinterdun, omdat de rechter die strakke uitspraak gedaan heeft kunnen we niet zomaar zeggen dat we het nog allemaal gaan toestaan zonder dat we naar die uitspraak kijken. Dus we hebben heel zorgvuldig vooral met waterschappen en ook met de collega in Brabant en onderling gesproken. De eerste vraag: zijn alle inzichten goed afgewogen? Ja, het is heel goed afgewogen gezien de uitspraak van de rechter, maar ook een overgangstermijn, waarin we dus met een intentieverklaring gaan komen waarin de voorwaarden in de overgangstermijn komen te staan. Alle begrip voor het feit dat dat natuurlijk stof doet opwaaien, maar we hebben nu ook te dealen met de uitspraak van de rechter. Even andersom, als we anders zouden beslissen of uitstel of nog langer wachten, elk handhavingsverzoek dat komt kan tot minder zorgvuldige besluiten leiden. Dus een handhavingsverzoek moet je dan honoreren naar aanleiding van de Raad van State en dan is het

misschien zonder overgangperiode en we zijn nu juist met alle partners in het veld, Werkgroep Behoud De Peel, waterschap, tot een zo zorgvuldig mogelijk iets gekomen en dat ligt voor. Overigens is het een GS-bevoegdheid. U vraagt ook om het nog te agenderen. Dat kan natuurlijk altijd. We zijn van plan om na inzage, het ligt nu ter inzage, om in september het definitieve besluit te nemen. Ik had gedacht dat er nog een extra RLN zou komen in juni, dan hadden we dat kunnen meenemen samen met het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer, want het is namelijk hetzelfde gebied. Dan hadden we het kunnen combineren, maar nu moeten we het dan gewoon in de eerstvolgende RLN doen. Ik weet niet wanneer die is, in september hoor ik. Dan weet ik niet of dat kruist met het besluit dat wij in september gaan nemen. Maar goed dat gaan we dan wel proberen en anders is en blijft het een GS-besluit. Met de onderzoeken die we dus gedaan hebben, die komen ook openbaar op de website te staan: het landbouwkundig onderzoek en het juridisch onderzoek. Daar staat ook de schade in die u vraagt. Want het is voor de Provincie Limburg geen schade, wij zijn niet juridisch verplicht tot een schadevergoeding maar we zien natuurlijk wel dat agrariërs daar schade van gaan ondervinden. Dus we zijn ook nog aan het onderzoeken of er een transitievergoeding kan komen waarin in de twee jaar waarin de agrariërs zich kunnen aanpassen. Even kort, er zijn vier groepen. Mensen die al meer dan dertig jaar een vergunning hadden laten we ongemoeid. Met mensen die een volledige Wnb-vergunning hebben gebeurt niets. Mensen die een tijdelijke vergunning hadden waarin telkens is aangegeven dat die geldt totdat de Natura 2000-beheerplan definitief is, daar gaat het om. Die hebben een tijdelijke vergunning, daar stond ook telkens bij dat het tijdelijk was. Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State komen die tijdelijke vergunningen dus te vervallen. De groep met illegale putten, die er ook nog is, komt sowieso te vervallen want dat zou eigenlijk sowieso niet mogen. Vooral in groep 3, zoals net omschreven, daar zit denk ik het grootste probleem. De eerste twee groepen hebben gewoon hun recht. Ook een van de vragen is of dat zomaar mag. Ja, omdat het tijdelijke vergunningen betreft waarin ook al staat aangegeven dat het afhangt de uitspraak van de Raad van State in het Natura 2000-beheerplan. Dus hier conflicteert eigenlijk misschien de wens van sommigen, we zien het bij het stikstof gebeuren, met water, met de juridische uitspraak die strak op de bescherming van Natura 2000 en Europese regels zit. Dat is dus het spanningsveld.

De voorzitter: Ik begrijp dat u nog aan de commissie laat weten of het GS-besluit nu voor of na 16 september genomen wordt.

Gedeputeerde Gabriëls: Dat kan ik opzoeken en laten weten. Als het erna is, en ik denk dat dat wel te organiseren valt, dan kunnen we dat in september gewoon behandelen. Maar wel in ogenschouw nemende dat het een GS-besluit en een GS-bevoegdheid is, waarin Brabant de trekker is.

De voorzitter: Oké. Mijnheer Geraats, had u daar nog iets aan toe te voegen?

De heer Geraats (CDA): Ja, heel kort. Daarom vond ik het wijs om het te behandelen in de commissie. Dan is het veel breder en is er tijd om het goed te behandelen, want het is heel veel materie en het besluit of voornemen heeft een heel grote impact. Heel simpel, de Peel ligt op een terp, ligt hoger dan de omgeving en als je dat water dan wilt vasthouden dan zul je daar iets mee moeten doen. We hebben heel veel last van lekwater uit de Peel, dus dat is een van de zaken: hoe los je dat op? Dat heeft eigenlijk niet zozeer te maken met het stoppen van beregening, maar veel meer binnen de Peel iets doen met damwanden of dergelijke. Maar dat is een idee, daar moeten we dan ruimer de tijd voor hebben om dat te bespreken. Maar als er in de tijd meer bekend wordt, dan kunnen we pas reageren op het voornemen. Ook de nulmeting, wanneer ga je zeggen dat beregening niet meer mag. Hoe ga je dat staven en op welke manier? Zit er ruimte? Dat is iets waar we nu nog geen beeld van hebben. Dat moeten we wel weten, willen we daar überhaupt iets zinnigs over kunnen zeggen.

De voorzitter: Oké, we agenderen dat voor 16 september.

9 NATUUR

9.1 Rondvraag/mededelingen

De voorzitter: Dan is er nog de rondvraag van agendapunt 9, even voor de formaliteit, van mevrouw Claessens over landschapsbeheer.

Gedeputeerde Gabriëls: We hebben natuurlijk met het IKL een verlies moeten nemen. Het feit dat er zoveel kennis en ... [4:27:24] functie vrijwilligers eigenlijk plotseling niet meer traceerbaar waren. We hebben daar ook de gegevens niet meer van. Ook de privacywetgeving en dergelijke laat dat niet toe. Wat we wel gedaan hebben, is dat we heel veel oproepen gedaan hebben, filmpjes, via de netwerken die we kennen en de mensen die toestemming gegeven hebben om de adressen te gebruiken ook gevraagd of ze binnen hun netwerk ook rond zouden kunnen gaan. We hebben ook met honderden vrijwilligers gesproken en er zijn ook enquêtes ingevuld. Gemeenten zijn bevestigd en dat heeft tot een nieuw landschapssteunpuntenplan geleid. De conclusie is wel dat het verlies van IKL wel een echt gemis en een echt gat heeft achtergelaten. Dat het moeilijk is geweest om al die planologische verenigingen, steunbrigades, de vrijwilligers maar ook de makelaar schakelfunctie, de materialencertificering, kennis, dat dat een stuk gemis is. Dat hebben we allemaal in de Landschapsverkenning, die vorige week in GS is vastgesteld, proberen op te halen en opnieuw in een nieuw plan vorm te geven dat u ontvangen heeft. We gaan nu uitwerken wat we met de steunpunten gaan doen en daar zijn natuurlijk alle terreinbeherende instanties, Limburg LLTB maar ook heel veel vrijwilligers, bij betrokken en ook enthousiast over. Dan moet nog wel blijken dat we dan na drie jaar doen en dat is ook meegenomen in de algemene discussie over de begroting structureel en niet-structureel die we met zijn allen nog volgens mij verschillende malen moeten gaan voeren. Ik hoop dat dat een antwoord was op de vraag.

De voorzitter: Oké, dank u wel en dan was er nog een vraag van mevrouw Claessens over de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum.

Gedeputeerde Gabriëls: Ten aanzien van Ooijen-Wanssum zijn er allerlei beelden gaande. Door het Didam-arrest is een een-op-een gunning niet mogelijk geweest. Het College had besloten voor een een-op-eengunning aan Staatsbosbeheer. Vervolgens kwam het Didam-arrest dat zegt: nee dat kan niet, je moet een uitspraak doen, iedereen moet daarin gelijke kansen hebben. Vervolgens is dat kenbaar gemaakt, namelijk we waren dat van plan maar er hebben vier of vijf gegadigden op gereageerd die gezegd hebben dat ook te kunnen. Het is onderzocht dat zij daar ook een punt hebben. Dus is afgelopen dinsdag besloten om de een-op-eengunning stop te zetten. Maar dat wil dus niet zeggen dat er automatisch gekozen wordt voor een van de andere vier. Het wordt opnieuw bekeken, dus Staatsbosbeheer krijgt daarin ook gewoon de kans, maar ook anderen. Dus het is zowel niet mogelijk om de motie volledig uit te voeren, het signaal wordt wel opgepakt, en ook niet mogelijk om het een-op-een te doen. We gaan half juni dus bekijken hoe we het gaan doen met het beheer en gaan in de tussentijd ook kijken of bij alle klachten die er over het beheer zijn een stap extra gezet kan worden. Dus half juni is daar meer informatie over.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan hebben we alle rondvragen toch afgehandeld en worden ze niet schriftelijk afgedaan.

10 Sluiting

De voorzitter: Dan zijn we bij punt 10 van deze agenda en dat is de sluiting. Zoals gezegd, de commissie MD begint om half drie in deze zaal. U kunt nog tot twee uur eten in het Statenrestaurant. Ik krijg net door dat de commissie FEB weer begonnen is, voor degene die daarin geïnteresseerd is.

De vergadering eindigde om 13.01 uur.

Vastgesteld in de vergadering van 16 september 2022,

De commissiegriffier,

De voorzitter,

Van Birgelen-Droog

Depondt-Olivers